

ព្រះ
ក្រុងប៊ិដកបាលី

និង

សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

អភិធម្មប៊ិដក

បដ្ឋាន ធានសមភាគ

១០៥

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ក.ស ២៥១២

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយ គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ ឬជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សេចក្តីរំលឹកគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ៊ុចទីណា ។

គ្រប់គ្រងឯកសារ (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

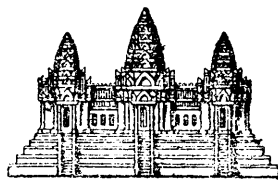
ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

ថតស្តានដោយ
ប្អូនប្រុស ម៉ាន់ សារ៉េត

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងច្រើនលើកលែង

- ឧបាសិកា កាំង ហ្គីប៊ែរ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ជុន លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សរ ចន និង ឧបាសិកា អ៊ូប សារ៉ា ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ីវត្តានា និង ឧបាសិកា យុន សុនីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រ ជា សុមេធាធីតា (ស.វ.អ)
- លោក ជីម-ជា និង លោកស្រី រតន៍ ស្រីមុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ទីផង យ៉ឺន (កូរ៉េ)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេន (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា រ៉ាវី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភ័ក្ត្រ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៉ាន សុគន្ធានី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់ ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធានីរាជ, ចាន់ណា សុធានីរាជ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង យូរហង់ (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូរ៉េ)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និង លោក ខួន សេនីស័ក ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា សេ សុផារី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យ៉ឺម សុផារី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និង លោកស្រី ធួរៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សារ៉ុម (បាត់ដំបង)
- ព្រះចៅ ព្រះគុណ ជុំ សារៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)
- ឧបាសិកា រ៉ាន់ លុយ និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហួ ច័ន្ទសុខ័ណ្ឌ និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ស.វ.អ)

ព្រះ
ព្រះបិណ្ឌបាត
និង
សេចក្តីប្រជាកាសាង
អភិបាលបិណ្ឌ
បណ្ឌិត ធានសមភាគ
១០៥

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត ភ្នំពេញ

ព.ស. ២៥១២

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្ដល់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
ជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation
of the complete collection of "TRIPITAKA" to the Cambodian
Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

អារម្ភកថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាមីរាបអាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាមីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ ចក្រព្រឹត្តិភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយ ពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិក ជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពីជម្រកដ្ឋានចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំង មនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឈានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តី ទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ បញ្ចប់គំនុំគុំគួន ដើរតាមពុទ្ធដីការព្រះបរមគ្រូ មិត្តម្បាយាមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្ត របស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាព ក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាកត្តាស្តារនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និង ប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្ខត្តបុក្ស កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ Rev. Muchaku Seikyo

ប្រធានការិយាល័យ Rev. Sinohara Eiichi

អ្នកចាត់ការ Rev. Matunaga Zendo Rev. Arima Jitsujo Rev. Ito Yoshimichi
Rev. Watai Keiichi Rev. Sugiya Yoshizumi Rev. Sigeta Shincyo
Rev. Maeda Risyo Rev. Nakajima Kyoshi Mr. Ei Rokusuke

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！

敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未曾有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗り越え、瞋りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年 7 月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大藏經）復刻救援委員会

世話人代表 無着 成恭
事務局長 篠原 鋭一

世話人 松永 然道 有馬 実成
伊藤 佳通 渡井 奎一
杉谷 義純 茂田 真澄
前田 利勝 中島 教之
永 六輔

Acknowledgment

My dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community.

It gives me a great pleasure to learn that the translation of the " Pali Tripitaka " into Cambodian by the " Tripitaka Commission " of the Buddhist Institute, Phnom Penh has been successfully achieved. The project to translate the Tripitaka was launched in 1930 and took 39 years to complete the whole work only in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but is also an important milestone in the history of publication in Cambodia.

Revival and prosperity of Buddhism in Cambodia is the ardent desire of the Japanese Buddhist Community. It is with this spirit that we have completed this important project and want to present the complete work to the Cambodian Buddhist community. It is a present not only to the Buddhist community in Cambodia but also to the Cambodian people and all the peace loving people in the world.

Cambodia experienced the greatest tragedies of modern times and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount this grief and anger, and to forgive and start working again for world peace.

This great work is a symbol of Japanese Buddhist communities resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and a testimony to the friendship between the people.

Join hands in prayer...

July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE

Project Manager: Rev. Seikyo Muchaku

Secretary General: Rev. Eiichi Sinohara

Management Team:

Rev. Zendo Matunage Rev. Jitsujo Arima Rev. Yoshimichi Ito
Rev. Keiichi Watai Rev. Yoshizumi Sugiya Rev. Shincyo Sigeta
Rev. Risyo Maeda Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

អភិវឌ្ឍន៍ប្រជាជន

បណ្ណាល័យ ទ្វារទេសប្រជាជន

១០៥

ត.ស. ២៥១២

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានសូត្រាទលមោ ភាគោ

អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

នមោ តស្ស កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ហេតុទុក្ខកុសលតិកំ

បដិប្បវា

(១) ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា
ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ច
នហេតុ កុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ។
នហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា នហេតុំ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេ-
តុប្បច្ចយា នហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
កុសលោ ច នហេតុ កុសលោ ច ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ហេតុំ កុសលញ្ច នហេតុំ
កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក

បដិដាន ទ្វាទសមភាគ

អនុលោមទុកតិកយ្យដ្ឋាន

សូមនមស្ការចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

ហេតុទុកកុសលត្ថិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១] កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុផង នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ កុសលញ្ច នហេតុំ
 កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ កុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ កុសលញ្ច នហេតុំ
 កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ច ន-
 ហេតុ កុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២) ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បដ្ឋយា ។ បេ។

(៣) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិបតិយា
 នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ
 អញ្ញាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 បុរាជាតេ នវ អាសវនេ នវ កេម្មេ នវ
 អាហារេ នវ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ នវ មក្កេ នវ
 សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា
 នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អា-
 ស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុផង នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌
 មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុផង នូវកុសលធម៌
 មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២] កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។ ល ។

[៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ៧ ក្នុងអធិបត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧
 ក្នុងអពាមពាបប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុង
 អាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអាហា-
 រប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងឈានប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧
 ក្នុងនតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងវិតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអវិតត-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

[៤] ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ច នហេតុ កុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ។ នហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ កុសលញ្ច នហេតុំ កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា តីណិ ។

[៥] ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជានប្បច្ចយា នវ នបច្ឆាជានប្បច្ចយា នវ នអសេវនប្បច្ចយា នវ ។

[៦] ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា ។ នហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា ។ ហេតុំ កុសលញ្ច នហេតុំ កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា ។

ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ

[៤] កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បជ្ជយ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្ប-
 ជ្ជយ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ
 នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បជ្ជយ ។
 កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ។ កុសល-
 ធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុផង នូវកុសលធម៌
 មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៣ ។

[៥] កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៩ ព្រោះនបច្ឆាជាតិ-
 ប្បជ្ជយ មានវារៈ ៩ ព្រោះនអាសេវនប្បជ្ជយ មានវារៈ ៩ ។

[៦] កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បជ្ជយ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្ប-
 ជ្ជយ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុផង
 នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បជ្ជយ ។

[៧] ហេតុ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា នវិចារកប្បច្ចយា នវ ។

[៨] នអធិបតិយា នវ នបុរេជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នវិចារកប្បច្ចយា នវ ។

[៩] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

[១០] នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា នវ ... អារម្មណេ នវ ។

សហជាតវារោបិ បច្ចយវារោបិ និស្សយវារោបិ
សំសដ្ឋវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ
បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតព្វា^(១) ។

[១១] ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ហេតុ កុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ច នហេតុស្ស កុសលស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[៧] កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៩] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ...

ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបច្ច័យវារៈវិដរ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[១១] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុផង នៃកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(១២) ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។ នហេតុ កុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។ ហេតុ កុសលោ ច នហេតុ កុសលោ ច ធម្មា ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។

(១៣) ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។ នហេតុ^(១) កុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។ ហេតុ កុសលោ ច នហេតុ កុសលោ ច ធម្មា ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី តីណី ។

(១៤) ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សមនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អញ្ញាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

ហេតុទុកកុសលភ័ក្តៈ

[១២] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជា
 ហេតុ ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណ៍-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។

[១៣] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ
 ព្រោះអធិបត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ៍ធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ
 មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
 មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអធិបត្ថិប្បច្ច័យ មានដល់ការម្មណ៍ធិបតិ នឹង
 សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌
 មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអធិប-
 ត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ៍ធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[១៤] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអនាមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៥] ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ វីណី ។ នហេតុ កុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ វីណី ។ ហេតុ កុសលោ ច នហេតុ កុសលោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ វីណី ។

[១៦] ... អាសេវនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

[១៧] នហេតុ កុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ច នហេតុស្ស កុសលស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[១៥] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ
 ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ
 និវេបកត្ថបនិស្ស័យ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់អារម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និវេបកត្ថបនិស្ស័យ
 មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់អារម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និវេបកត្ថបនិស្ស័យ មាន
 វារៈ ៣ ។

[១៦] . . . ជាបច្ច័យ ដោយភាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៧] កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
 មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ កុសលធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុផង នៃកុសលធម៌
 មិនមែនជាហេតុផង ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុក្ខសលត្ថិកំ

[១៨] នហេតុ កុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស
កុសលស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណី ។

[១៩] ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុ-
សលស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[២០] នហេតុ កុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស
កុសលស្ស ធម្មស្ស ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណី ។

[២១] ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុ-
សលស្ស ធម្មស្ស មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[២២] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អនិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
ជាតេ នវ អញ្ចមញ្ចេ នវ ជិស្សយេ នវ ឧបជិស្ស-
យេ នវ អាសវនេ នវ តម្កេ តីណី អាហា-
រេ តីណី ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណី មគ្គេ នវ
សម្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ
នវ អវិគតេ នវ ។

ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ

[១៨] កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៩] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ
ព្រោះឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២០] កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២១] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ
ព្រោះមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
សមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអញ-
មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

(២៣) ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ តីណី ។ នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ន-
 ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ បេ ។
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ នហេតុ កុស-
 លោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អា-
 រម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ បេ ។ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស
 ច នហេតុស្ស កុសលស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ហេតុ
 កុសលោ ច នហេតុ កុសលោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស
 កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ បេ ។ ឧបនិស្ស-
 យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[២៣] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវេរៈ៣ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 កុសលធម៌ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុផង
 នៃកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វេរៈ ៣ ។

ហេតុកុកុសលគ្គិកំ

[២៤] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ន-
អធិបតិយា នវ នោអវិគតេ នវ ។

[២៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ . . .
នោនត្ថិយា ភីណិ នោវិគតេ ភីណិ ។

[២៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ . . .
អវិគតេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោមម្បី
បច្ចនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បី បច្ចនីយា-
នុលោមម្បី កលិតំ វរំ កលោតតំ ។

បដិច្ចវិញ្ញា

[២៧] ហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អកុសលោ ច នហេតុ អកុសលោ
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នហេតុំ អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ

[២៤] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៥] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៦] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អនុលោមក្តី ចច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី ចច្ចនីយានុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវរៈ

[២៧] អកុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អកុសលធម៌ ជាហេតុក្តី អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អកុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

នហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អកុសលោ ច
 នហេតុ អកុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា ។ ហេតុំ អកុសលញ្ច នហេតុំ អកុសលញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ហេតុំ អកុសលញ្ច នហេតុំ អកុសលញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ អកុសលញ្ច នហេតុំ អកុស-
 លញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អកុសលោ ច នហេតុ
 អកុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៨) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
 យា នវ កម្មេ នវ អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

(២៩) នហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៣០) ហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អកុ-
 សលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បដ្ឋយា នវ ។

(៣១) ហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមទុកត្តិកប្បជ្ជាន

អកុសលធម៌ ជាហេតុក្តី អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ
 នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អកុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុផង នូវ
 អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុផង
 នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អកុសលធម៌ ជាហេតុក្តី អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ
 នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុផង នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៩] អកុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣០] អកុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៧ ។

[៣១] អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 អកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុក្ខសុគតិកំ

នហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។ ហេតុំ អកុ-
 សលញ្ច នហេតុំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។

[៣២] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ នបុរេ-
 ជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ
 តីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៣៣] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

[៣៤] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។
 សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវារោមិ
 សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវាសទិសា
 វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[៣៥] ហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស អកុ-
 សលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ហេតុ
 អកុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស អកុសលស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ហេតុ អកុសលោ
 ធម្មោ ហេតុស្ស អកុសលស្ស ច នហេតុស្ស អកុ-
 សលស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ

អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ។ អកុសលធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុផង នូវអកុសលធម៌ មិន
មែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ៩ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ៩ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៩ ។

[៣៣] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤] ក្នុងនអាម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៣៥] អកុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជា
ហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អកុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុ-
សលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អកុសលធម៌ ជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុផង នៃអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ផង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣៦) ហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស អកុស-
 លស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វីណី ។
 នហេតុ អកុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស អកុស-
 លស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 វីណី ។ ហេតុ អកុសលោ ច នហេតុ អកុ-
 សលោ ច ធម្មា ហេតុស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វីណី ។

(៣៧) ហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 អកុសលស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 អារម្មណានិបតិ វីណី ។ នហេតុ អកុសលោ ធម្មោ
 នហេតុស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អារម្មណានិបតិ សហជាតានិបតិ វីណី ។
 ហេតុ អកុសលោ ច នហេតុ អកុសលោ ច ធម្មា
 ហេតុស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អារម្មណានិបតិ វីណី ។

(៣៨) នហេតុ អកុសលោ ធម្មោ នហេ-
 តុស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ នហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 អកុសលស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៣៦] អកុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
ជាហេតុ ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌
មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះ
ការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ជាហេតុក្តី អកុសលធម៌
មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្ម-
ណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៧] អកុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
ជាហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។
អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និធិសហជាតាធិ-
បតិ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ជាហេតុក្តី អកុសលធម៌ មិនមែន
ជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់ការម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨] អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុ-
សលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ អកុសលធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ

ហេតុទុក្ខសលត្តិកំ

និហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស អកុសលស្ស
 ច និហេតុស្ស អកុសលស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

[៣៩] និហេតុ អកុសលោ ធម្មោ និហេតុស្ស
 អកុសលស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 តីណិ ។

[៤០] និហេតុ អកុសលោ ធម្មោ និហេ-
 តុស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ តីណិ ។

[៤១] និហេតុ អកុសលោ ធម្មោ និហេ-
 តុស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ឈានប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ តីណិ ។

[៤២] ហេតុយា តីណិ អាវច្ឆុលោ នវ អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ ជិស្សយេ នវ ឧបជិស្ស-
 យេ នវ អាសវនេ នវ កម្មេ តីណិ អាហារេ
 តីណិ ឥន្ទ្រិយេ តីណិ ឈានេ តីណិ មន្តេ
 តីណិ សម្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ
 វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

ហេតុអ្វីកុសលគ្គិកៈ

អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុផល
នៃអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផល ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៣៩) អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៤០) អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៤១) អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
មិនមែនជាហេតុ ព្រោះឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៤២) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
សមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ-
មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងគាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៤៣] ហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនីស្សយប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។ បេ ។

[៤៤] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ
នអធិបតីយា នវ នអនន្តរេ នវ នសមនន្តរេ នវ
នសហជាតេ នវ នអញ្ញាមញ្ញោ នវ ។ បេ ។
នោអវិគតេ នវ ។

[៤៥] ហេតុប្បដ្ឋយោ នអារម្មណោ តីណី ។

[៤៦] នហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណោ នវ ។
យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោមម្បី
បច្ចនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បី បច្ចនីយានុ-
លោមម្បី តណីតំ ឯវំ គណោតត្វំ ។

បដិប្បិរោ

[៤៧] ហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ហេតុំ
អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ អព្យាកតោ ច នហេតុ អព្យាកតោ ច ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៤៣] អកុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជា
ហេតុ ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ ។

[៤៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៧ ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៧ ក្នុងនអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនោអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

[៤៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ។

[៤៦] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុក្ខកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវាទៈ

[៤៧] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុក្តី អព្យាកត-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នហេតុំ អព្យាកតំ
 ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ ហេតុំ អព្យាកតញ្ច
 នហេតុំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

[៤៨] ហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បដ្ឋយា ។

[៤៩] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជា-
 តេ នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
 យេ នវ បុរេជាតេ នវ បច្ឆាជាតេ នវ អាសេវនេ
 នវ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ អាហារេ នវ ឥន្ទ្រិ-
 យេ នវ ឈានេ នវ មគ្គេ នវ សម្មយុត្តេ នវ
 វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ
 នវ អវិគតេ នវ ។

ហេតុទុកកុសលភ្នំកៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុផល នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុផល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៤៨] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បដ្ឋយ ។

[៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩
 ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អនាមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 បច្ចាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 កម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងភ័ន្តិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិត្ត-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៥០) នហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អព្យាកតោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥១) ហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អព្យាកតោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា ។
នហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អព្យាកតោ
ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា ។ ហេតុំ អព្យា-
កតញ្ច នហេតុំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អព្យាកតោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា ។

(៥២) ហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អ-
ព្យាកតោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បដ្ឋយា នវ ។

(៥៣) ហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អព្យាកតោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។ ន-
ហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អព្យាកតោ
ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។ ហេតុំ អព្យាក-
តញ្ច នហេតុំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អព្យាកតោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។

(៥៤) នហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អព្យាកតោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអាហារប្បដ្ឋយា ន-
វត្ថុយប្បដ្ឋយា នឈានប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៥០] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥១] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុផង នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៥២] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៥៣] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុផង នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥៤] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ ព្រោះនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ។

ហេតុកុកុសលគ្គិកំ

[៥៥] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណី ន-
 អធិបតីយា នវ នអនន្តរេ តីណី នសមនន្តរេ តីណី
 នអញ្ញាមញ្ញេ តីណី នឧបនិស្សយេ តីណី នបុរេជានេ
 នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណី
 នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នវត្ថុនិយេ ឯកំ
 នឈានេ ឯកំ នបត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណី
 នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្តិយា តីណី នោវិតតេ តីណី ។

[៥៦] ហេតុយា នអារម្មណេ តីណី . . . នអធិ-
 បតីយា នវ ។

[៥៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។
 សហជាតវារោបិ បច្ចយវារោបិ និស្សយវារោបិ
 សំសង្កវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ បដិច្ចវារសទិសា
 វិត្តាវេតញ្ច^(១) ។

[៥៨] ហេតុ អព្យាកតោ ឆម្មោ ហេតុស្ស អព្យា-
 កតស្ស ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ហេតុ
 អព្យាកតោ ឆម្មោ នហេតុស្ស អព្យាកតស្ស ឆម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ហេតុ អព្យាកតោ ឆម្មោ
 ហេតុស្ស អព្យាកតស្ស ច នហេតុស្ស អព្យាកតស្ស
 ច ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ

[៥៥] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៦] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៥៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
 សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
 យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត ធម្មវិទូពិស្តារចុះ ។

[៥៨] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជា
 ហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
 កតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាហេតុផង នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុផង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៩] ហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ នវ ។

[៦០] ហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។ នហេតុ
អព្យាកតោ ធម្មោ នហេតុស្ស អព្យាកតស្ស
ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី
សហជាតាធិបតី តីណី ។ ហេតុ អព្យាកតោ
ច នហេតុ អព្យាកតោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស អព្យា-
កតស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អា-
រម្មណាធិបតី តីណី ។

[៦១] នហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ នហេតុស្ស
អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
តីណី ។

[៦២] ហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ នហេតុស្ស
អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស បន្តាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
នហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ នហេតុស្ស អព្យាក-
តស្ស ធម្មស្ស បន្តាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៥៩] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជា
ហេតុ ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៦០] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជា
ហេតុ ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី នឹងសហជាតាធិបតី
មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី
នឹងសហជាតាធិបតី មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុក្តី អព្យា-
កតធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាហេតុ
ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី មានវារៈ ៣ ។

[៦១] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦២] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិន
មែនជាហេតុ ព្រោះបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ។

ហេតុ អព្យាកតោ ច នហេតុ អព្យាកតោ ច
 ធម្មា នហេតុស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស បដ្ឋាជាន-
 តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៦៣] នហេតុ អព្យាកតោ ធម្មា នហេតុស្ស
 អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 តីណី ។

[៦៤] ហេតុ អព្យាកតោ ធម្មា ហេតុស្ស អព្យ-
 ាកតស្ស ធម្មស្ស វិចាកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

[៦៥] នហេតុ អព្យាកតោ ធម្មា នហេតុស្ស
 អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឈានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 អត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សម្មយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៦៦] ហេតុ អព្យាកតោ ធម្មា នហេតុស្ស អ-
 ព្យាកតស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 នហេតុ អព្យាកតោ ធម្មា នហេតុស្ស អព្យាក-
 តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។
 ហេតុ អព្យាកតោ ច នហេតុ អព្យាកតោ ច
 ធម្មា នហេតុស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

ហេតុទុក្ខកុសលតិកៈ

អព្យាកតធម៌ ជាហេតុក្តី អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៣] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះភម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៤] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជា
ហេតុ ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៦៥] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ព្រោះឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ព្រោះសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៦៦] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុក្តី អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី
ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(២៧) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អនិច-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
 នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសវេនេ
 នវ កក្កេ តីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ តីណិ
 ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណិ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ
 នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ
 វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

(២៨) ហេតុ អព្យាករិតោ ធម្មោ ហេតុស្ស អ-
 ព្យាករិតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ ហេតុ អព្យាករិតោ ធម្មោ នហេតុស្ស
 អព្យាករិតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ហេតុ អព្យា-
 ករិតោ ធម្មោ ហេតុស្ស អព្យាករិតស្ស ប នហេ-
 តុស្ស អព្យាករិតស្ស ប ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខត្ថកប្បដ្ឋាន

[៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអពាមញ្ញប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារសវនប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រៀមប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៦៨] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាហេតុ
 ព្រោះការម្សុណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ
 ព្រោះឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
 កតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្សុណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ព្រោះ
 សហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ព្រោះ
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ ។ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
 ជាហេតុផង នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្សុណប្បដ្ឋាយ

ហេតុទុកវេទនាត្ថិកំ

បច្ចុយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ឧបនិស្ស័យប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។ នហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ នហេតុស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ឧបនិស្ស័យប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ អាហារប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

[៦៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ នអធិបតីយា នវ ។

[៧០] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ តីណិ ។

[៧១] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោមម្បី បច្ចនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បី បច្ចនីយានុលោមម្បី តណីតំ ឯវំ តណោតងំ ។

ហេតុទុកុសលត្ថិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកវេទនាត្ថិកំ

បដិច្ចវិវា

[៧២] ហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ

ហេតុទុកវេទនាតិកៈ

ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះបុរេជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ព្រោះបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ព្រោះឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៦៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៧០] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
 អនុលោមក្តី បច្ច័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័យៈក្តី បច្ច័យៈយានុលោម
 ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ លោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងហេតុទុកកុសលតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុកកុសលតិកៈ ។

ហេតុទុកវេទនាតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៧២] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ (ធម៌ប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា) ជាហេតុ គាស្រ័យ ខួរសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ សុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ សុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុ-
 ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច នហេតុ សុខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តោ ច នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ហេតុំ សុខាយ វេ-
 ទនាយ សម្បយុត្តញ្ច នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ សុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តញ្ច នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិក្សដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ
 ក្តី សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវ
 សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ។ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុក្តី សុខាយ-
 វេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវសុខាយ-
 វេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុផង នូវសុខាយវេទនាយ-
 សម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវសុខាយ-
 វេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុផង នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌

ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ សុខាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តញ្ច នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តញ្ច ឆម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ច នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ច ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៣] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ ជិស្សយេ នវ ឧបជិស្សយេ
នវ បុរេជាតេ នវ អាសវនេ នវ កក្កេ នវ វិចា-
តេ នវ អាហារេ នវ ។ បេ ។ អវិគតេ នវ ។

[៧៤] នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្ត
ឆម្មំ បដិច្ច នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៥] ហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្ត
ឆម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុំ សុ-
ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្ត ឆម្មំ បដិច្ច

ហេតុទុកវេទនាត្ថិកៈ

មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ សុខាយវេទនា-
យសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុក្តី សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែន
ជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុផង
នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។

[៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋិយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអពាមពាបប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
គាសវនប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្ប-
ដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងអវិ-
តតប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៤] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។

[៧៥] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
បតិប្បដ្ឋិយ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នអនិបតិប្បច្ចយោ ។ បេ ។

[៧៦] នហេតុយា ឯកំ នអនិបតិយា នវ
នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកក្ខេ ភីណិ នវិចារេតេ នវ នឈានេ ឯកំ ន-
មក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៧៧] ហេតុប្បច្ចយោ នអនិបតិយា នវ ។

[៧៨] នហេតុប្បច្ចយោ អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវាវសទិសា វិត្តាវេតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៧៩] ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ធម្មោ ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

[៨០] ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ធម្មោ ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុណាមទុកតិកប្បដ្ឋាន

នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិ-
បតិប្បច្ច័យ ។ បេ ។

[៧៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៧] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៧៩] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨០] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសុខា-
យវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មា និហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។ ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច និហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។

(៨០) ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មា ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។ និហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មា និហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។ ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច និហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី តីណី ។

ហេតុទុកដីទោត្តិកៈ

សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសុខាយ-
 វេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វរៈ ៣ ។ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុក្តី សុខាយវេទនាយ-
 សម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃសុខាយវេទនាយសម្ប-
 យុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[៨១] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់
 ការម្មណាធិបតី និងសហជាតាធិបតី មានវរៈ ៣ ។ សុខាយវេទនាយ-
 សម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសុខាយវេទនាយសម្ប-
 យុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតី
 និងសហជាតាធិបតី មានវរៈ ៣ ។ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌
 ជាហេតុក្តី សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ការម្មណាធិបតី មានវរៈ ៣ ។

(៨២) ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាមាស្សឧបទិស្សយោ
អនន្តរូបទិស្សយោ បកត្ថបទិស្សយោ នវ ។

(៨៣) នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ធម្មោ នហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ នហេតុ សុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស សុខាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ច នហេតុស្ស
សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ...វិចាកម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៨៤) នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ធម្មោ នហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។

(៨៥) ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
អវិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៨២] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ការម្ស្នកបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ មាន
 វារៈ ៩ ។

[៨៣] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្ម-
 ប្បច្ច័យ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ សុខាយវេទ-
 នាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសុខាយវេទនាយ-
 សម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុផង នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុផង ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ ។

[៨៤] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអា-
 ហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៥] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុក្ខវេទនាភ្នំ

[៨៦] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អនិច-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 អាសវនេ នវ កម្មេ តីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ
 តីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណិ មត្តេ នវ សម្មយុត្តេ
 នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៨៧] ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា
 ធម្មោ ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ។ មេ ។

[៨៨] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ លោ-
 អវិគតេ នវ ។

[៨៩] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៩០] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

ហេតុទុក្ខវេទនាត្ថិកៈ

[៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្ម-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៨៧] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ
 ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។ បេ ។

[៨៨] ក្នុងនេហតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៨៩] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បដ្ឋាយ ។

[៩០] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បដ្ឋាយ ។

យថា តុសលត្ថិតេ បច្ឆាវាវស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ឆនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ឆនីយម្បិ បច្ឆ-
នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

បដិប្បវិពោ

(៩០) ហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ ទុក្ខា-
យ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ទុក្ខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច នហេតុ ទុក្ខាយ វេទនា-
យ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជនំ ហេតុប្បច្ចយា ។
នហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។ ហេតុំ ទុក្ខាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តិញ នហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តិញ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
 លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ
 យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខវេទនាត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវាទៈ

[៩១] ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ច្ច័យ ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ច្ច័យ ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុក្តី ទុក្ខាយវេទនាយសម្ប-
 យុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ទុក្ខាយវេទនាយសម្ប-
 យុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវទុក្ខាយវេទនាយ-
 សម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុផង នូវទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកវេទនាភ្នំ

[៧២] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតី-
 យា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
 នវ ច្រវជាតេ នវ អាសវនេ នវ កក្កេ នវ វិចា-
 កេ ឯកំ អាហារេ នវ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ នវ
 មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា
 នវ នត្ថិយា នវ វិតតេ នវ អវិតតេ នវ ។

[៧៣] នហេតុំ ធុក្ខាយវេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុ ធុក្ខាយវេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៤] ហេតុំ ធុក្ខាយវេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ ធុក្ខាយវេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ។

ហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ

[៩២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាម្ពណប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមននរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពា-
 មពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្ស-
 យប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសវន-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិច្ឆយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថិ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៩៣] ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៩៤] ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។

[៧៥] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ
នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវិចារេតេ នវ នឈានេ ឯកំ នបត្តេ ឯកំ ។

[៧៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

[៧៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។
សហជាតករោចិ បច្ចយករោចិ វិស្សយករោចិ
សំសដ្ឋករោចិ សម្បយុត្តករោចិ បដិច្ចករសនិសា
វិត្តារេតព្វា^(១) ។

បញ្ញាវិវា

[៧៨] ហេតុ ធុត្វាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
ហេតុស្ស ធុត្វាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ហេតុ ធុត្វាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស ធុត្វាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តស្ស ច នហេតុស្ស ធុត្វាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៧៩] ហេតុ ធុត្វាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ធម្មោ ហេតុស្ស ធុត្វាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

១ ម. បដិច្ចករសនិសំ ឯវំ វិចារេតព្វំ ។ ឯវំ សព្វត ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៩៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារសវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៩៦] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៧] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
 សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
 យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បទ្រៀតស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៩៨] ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ទុក្ខាយ-
 វេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃទុក្ខាយវេទនាយសម្ប-
 យុត្តធម៌ ជាហេតុផង នៃទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ផង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៩] ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃទុក្ខា-
 យវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកវេទនាត្រីក

នហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 នហេតុស្ស ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។ ហេតុ
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច នហេតុ ទុក្ខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា ហេតុស្ស ទុក្ខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ តីណី ។

[១០០] នហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ធម្មោ នហេតុស្ស ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។

[១០១] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អនិ-
 បតិយា តីណី អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 នាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
 យេ នវ អាសវានេ នវ កម្មេ តីណី វិបាកេ
 ឯកំ អាហារេ តីណី វេទនាយេ តីណី ឈានេ តី-
 ណី ចក្កេ តីណី សម្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា
 នវ វិជគេ នវ អវិជគេ នវ ។

ហេតុទុកវេទនាតិកៈ

ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃទុក្ខាយ-
វេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៣ ។ ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុក្តី ទុក្ខាយវេទនាយ-
សម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃទុក្ខាយវេទនាយសម្ប-
យុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[១០០] ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះ
កម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[១០១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុង
អតាមពាប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវរៈ ១ ក្នុងអាហារ-
ប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុង
វិតតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

(១០២) ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តោ ឆម្មោ ហេតុស្ម ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តស្ម ធម្មស្ម អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(១០៣) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ន-
អធិបតិយា នវ ។

(១០៤) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

(១០៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាស្ម អនុលោមម្បី
បដ្ឋនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បី បដ្ឋនីយា-
នុលោមម្បី កណ៌តំ វេ កណោតតំ ។

បដិប្បវិញ្ញា

(១០៦) ហេតុំ អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ
សម្មយុត្តោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
នហេតុំ អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[១០២] ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការមូណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១០៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការមូណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១០៤] ក្នុងនការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៥] ក្នុងនការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាបប៉ោយ យ៉ាង
ណា (ក្នុងហេតុទុក្ខវេទនាត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាបយ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវាទៈ

[១០៦] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកវេទនាភ្នំ

ហេតុំ អនុក្ខេមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នហេតុំ
 អនុក្ខេមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ អនុក្ខេមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

[១០៧] ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
 នវ បុរជាតេ នវ អាសវនេ នវ កម្មេ នវ វិចារកេ
 នវ អាហារេ នវ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ នវ មត្តេ
 នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ
 នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[១០៨] នហេតុំ អនុក្ខេមសុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនុក្ខេមសុខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្ប-
 ច្ចយា ទេ ។

ហេតុទុកវេទនាតិកៈ

អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអទុក្ខម-
សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុផង នូវអទុក្ខមសុខាយវេទនា-
យសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបា-
កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងតម្រ្ម-
យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៨] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[១០៩] ហេតុំ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ។

[១១០] នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតីយា នវ ន-
បុរេជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ តីណី នវិចារកេ នវ នឈានេ ឯកំ
នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[១១១] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតីយា នវ ។

[១១២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតញ្ចា ។

បញ្ញាវិវា

[១១៣] ហេតុ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោតីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១០៩] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១១០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនកាលសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១១១] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[១១៣] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(១១៤) ហេតុ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
នវ ។

(១១៥) ហេតុ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណី ។ នហេតុ
អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ន-
ហេតុស្ស អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ
សហជាតាធិបតិ តីណី ។ ហេតុ អនុក្ខមសុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច នហេតុ អនុក្ខមសុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស អនុក្ខម-
សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ ។ តីណី ។
អារម្មណាធិបតិយេវ ។

ហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ

[១១៤] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១១៥] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអធិប-
 តិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុក្តី អទុក្ខមសុខាយវេ-
 ទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃអទុក្ខមសុខាយ-
 វេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ស-
 ណាធិបតិ ។ មានវារៈ ៣ ។ នៅជាអាម្សណាធិបតិដដែល ។

[១១៦] ហេតុ អនុត្តបស្ថាបនា វេទនាយ សម្ម-
យុត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ម អនុត្តបស្ថាបនា វេទនាយ-
សម្មយុត្តស្ម ធម្មស្ម ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរេនិស្សយោ បកត្ថប-
និស្សយោ នវ ។ . . . អាសេវនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
នវ ។

[១១៧] នហេតុ អនុត្តបស្ថាបនា វេទនាយ-
សម្មយុត្តោ ធម្មោ នហេតុស្ម អនុត្តបស្ថាបនា-
វេទនាយ សម្មយុត្តស្ម ធម្មស្ម កកម្មប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ តីណី ។

[១១៨] ហេតុ អនុត្តបស្ថាបនា វេទនាយ សម្ម-
យុត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ម អនុត្តបស្ថាបនា វេទនាយ-
សម្មយុត្តស្ម ធម្មស្ម វិចាកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
នវ ។ អវិកតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

[១១៩] ហេតុយា តីណី អារម្មណោ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជា-
តេ នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
នវ អាសេវនេ នវ កកម្ម តីណី វិចាកេ នវ អា-
ហារេ តីណី ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណី មត្តេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋាន

[១១៦] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
 ឧកត្ថបនិស្ស័យ មានវារៈ ៩ ។ ... ជាបច្ច័យ ព្រោះការសេវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ។

[១១៧] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១៨] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្សណ្ឌប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរូបប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរូបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រៀមប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩

ហេតុទុកវេទនាភ្នំ

សម្បយុត្តន្ត ឆរ អត្ថិយា ឆរ ធន្តិយា ឆរ វិគតេ ឆរ
អវិគតេ ឆរ ។

(១២០) ហេតុ អនុត្តមស្មុទាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តន្ត ឆរ ហេតុស្ម អនុត្តមស្មុទាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តស្ម ឆរ អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហសាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(១២១) នហេតុយា ឆរ នអារម្មណេ ឆរ ។

(១២២) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

(១២៣) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឆរ ។

យថា តុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ម អនុលោមប្បី
បដ្ឋនីយប្បី អនុលោមប្បដ្ឋនីយប្បី បដ្ឋនីយា-
នុលោមប្បី តណីតំ ឯវំ តណេតងំ ។

ហេតុទុកវេទនាភ្នំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ

ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

[១២០] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជា
បដ្ឋយ នៃអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអា-
រម្មណប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ព្រោះ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[១២១] ក្នុងនេហតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

[១២២] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។

[១២៣] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-

លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់

ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកវេទនាត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បី

រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុទុកវិបាកត្តិកំ

បដិច្ចវារោ

(១២២) ហេតុំ វិចាកំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ វិចា-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ វិចា-
 កំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ វិចាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ
 ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ វិចាកំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 វិចាកោ ច នហេតុ វិចាកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។ នហេតុំ វិចាកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ វិចាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណី ។ ហេតុំ វិចាកកញ្ច នហេតុំ វិចាកកញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ វិចាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា តីណី ។

(១២៥) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សមា-
 ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
 យេ នវ បុរេជាតេ នវ កាម្មេ នវ វិចាកេ
 នវ អាហារេ នវ វេទ្រិយេ នវ ឈានេ នវ

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមទុក្ខក្កប្បដ្ឋាន

ហេតុទុក្ខវិបាកតិក្កៈ

បដិច្ចវិវា:

[១២៤] វិបាកធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវវិបាកធម៌ ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវវិបាកធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ វិបាកធម៌
 ជាហេតុក្តី វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវវិបាកធម៌ ជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ វិបាកធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវវិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។ វិបាកធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវវិបា-
 កធម៌ ជាហេតុផង នូវវិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។

[១២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងការម្សណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងកម្ម-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ៧ ក្នុងតន្ត្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧

មក្តោ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា
 នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[១២៦] នហេតុំ វិចាគំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 វិចាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[១២៧] ហេតុំ វិចាគំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ វិចាកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ។

[១២៨] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតីយា នវ
 នចុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
 នឈានេ ឯកំ នមក្តោ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[១២៩] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតីយា នវ ។

[១៣០] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ។
 សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវារោមិ
 សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវារសទិសា
 វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវា

[១៣១] ហេតុ វិចាកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចា-
 កស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីលិ ។

ហេតុកុរិយាកត្តិកៈ

ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

[១២៦] វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវវិបាកធម៌
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហត្ថប្បច្ច័យ ។

[១២៧] វិបាកធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវវិបាកធម៌ ជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនរាធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១២៨] ក្នុងនរហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនរាធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៧ ក្នុងនអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

[១២៩] ក្នុងនរាធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះនរហត្ថប្បច្ច័យ ។

[១៣០] ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ព្រោះនរហត្ថប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចុប្បន្នវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១៣១] វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជាហេតុ
ព្រោះនរហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

[១៣២] ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។
នហេតុ វិចារកោ ធម្មោ នហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។
ហេតុ វិចារកោ ច នហេតុ វិចារកោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី គធារម្មណាយេវ លត្តន្តិ ។

[១៣៣] ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី សហសាតាធិបតិយេវ លត្តន្តិ អារម្មណាធិបតិនត្តិ ។ បេ ។

[១៣៤] ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ នហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ច នហេតុស្ស វិចារកស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[១៣២] វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជាហេតុ
 ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ វិបាកធម៌ ជាហេតុក្តី វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 នៅជាតទារម្មណ៍ដដែល ។

[១៣៣] វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជា
 ហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ នៅជាសហជាតាធិបតិ
 ដដែល ឯការម្មណាធិបតិ មិនមានទេ ។ បេ ។

[១៣៤] វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌
 ជាហេតុ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
 បកត្ថបនិស្ស័យ ។ វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
 បកត្ថបនិស្ស័យ ។ វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជា
 ហេតុផង នៃវិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ

ហេតុទុកវិបាកគ្គិកំ

អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ នហេតុ
វិចារកោ ធម្មោ នហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
បកត្ថបនិស្សយោ ។ បេ ។ ឥតេវ ទ្វេ អនន្តរូប-
និស្សយបកត្ថបនិស្សយោយេវ(១) ។

[១៣៥] នហេតុ វិចារកោ ធម្មោ នហេតុស្ស
វិចារកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ
សហជាតកកម្មមេវ ។

[១៣៦] ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចា-
កស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

[១៣៧] នហេតុ វិចារកោ ធម្មោ នហេតុស្ស
វិចារកស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១៣៨] ហេតុយោ តីណិ អារម្មណេ នវ អតិ-
បតិយោ ន អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជា-
តេ នវ អញ្ញាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
យេ នវ កម្មេ តីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ តី-
ណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណិ មត្តេ នវ សម្ប-
យុត្តេ នវ អត្តិយា នវ ទត្តិយា នវ វិគតេ នវ
អវិគតេ នវ ។

ហេតុទុកវិបាកគ្គិកៈ

បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ វិបាកធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះឧបនិស្ស័-
យប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។
បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ទាំងពីរក្រៅនេះដែរ ។

[១៣៥] វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌
មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ហើយជាសហជាតកម្ម ។

[១៣៦] វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជាហេតុ
ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៣៧] វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌
មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ។

[១៣៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងធម៌បតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរូបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរូបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្ស័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្ស័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិគ្គប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៣៩] ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 វិចារកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[១៤០] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[១៤១] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[១៤២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ

បច្ចនីយានុលោមម្បិ គណិតំ វរំ គណេតតំ ។

បដិប្បវិពោ

[១៤៣] ហេតុំ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ វិចា-
 កធម្មធម្មំ បដិច្ច នហេតុ វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ វិចារកធម្មធម្មោ ច នហេតុ វិចារក-
 ធម្មធម្មោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១៣៩] វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជាហេតុ
ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៤០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ៩ ។

[១៤១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤២] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចន័យៈក្តី បច្ចន័យានុលោម
ក្តី របស់បញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោកពប់ហើយ យ៉ាង
ណា (ក្នុងហេតុទុកវិបាកត្ថិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវារៈ

[១៤៣] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានវិបាកប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មាន
វិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាហេតុក្តី ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

នហេតុំ វិបាកធម្មជម្ពំ បដិច្ច នហេតុ វិបាកធម្មជម្ពោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណី ។ ហេតុំ វិបាកធម្ម-
 ជម្ពញ្ច នហេតុំ វិបាកធម្មជម្ពញ្ច បដិច្ច ហេតុ វិបា-
 កធម្មជម្ពោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណី ។

[១៤៤] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា នវ ។ បេ ។ កម្មេ នវ អាហារេ នវ
 ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ នវ មគ្គេ នវ សម្បយុត្តេ
 នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ
 នវ អវិគតេ នវ ។

[១៤៥] នហេតុំ វិបាកធម្មជម្ពំ បដិច្ច ហេតុ
 វិបាកធម្មជម្ពោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[១៤៦] ហេតុំ វិបាកធម្មជម្ពំ បដិច្ច ហេតុ វិបា-
 កធម្មជម្ពោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា នវ ។

ហេតុអ្វីបានជាវិបាកនេះ:

ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មានវិបាក
ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មាន
វិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុផង នូវធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជា
ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

[១៤៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបត្តិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាន មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧
ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុង
អត្ថប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ។

[១៤៥] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋាន ។

[១៤៦] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបត្តិប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៧ ។

[១៤៧] ហេតុំ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ហេតុ វិ-
ចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេដាតប្បដ្ឋយា នវ ន-
បច្ឆាដាតប្បដ្ឋយា នវ នអាសេវនប្បដ្ឋយា នវ ។

[១៤៨] ហេតុំ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។ នហេ-
តុំ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នហេតុ វិចារកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។ ហេតុំ វិចារកធម្មធម្មញ្ញ
នហេតុំ វិចារកធម្មធម្មញ្ញ បដិច្ច នហេតុ វិចារក-
ធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។

[១៤៩] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ
នបុរេដាតេ នវ នបច្ឆាដាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ តីណី នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[១៥០] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

[១៥១] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១៤៧] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ព្រោះនបច្ចាជាតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអាសវន
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១៤៨] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ ។
ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មានវិបាកជា
ប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ ។ ធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មានវិបាកជា
ប្រក្រតី ជាហេតុផល នូវធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុផល
ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ ។

[១៤៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

[១៥០] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៥១] ក្នុងនភារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

ហេតុទុកវិញ្ញាណ

សហជាតករោចិ បច្ចុយករោចិ និស្សយករោចិ
 សំសង្ខករោចិ សម្ពុយុត្តករោចិ បដិច្ចករសទិសា
 វិន្ទាវេតថា ។

បញ្ញាវិញ្ញាណ

[១៥២] ហេតុ វិចារកធម្មធម្មោ ហេតុស្ស វិចារ-
 កធម្មធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[១៥៣] ហេតុ វិចារកធម្មធម្មោ ហេតុស្ស វិចារ-
 កធម្មធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[១៥៤] ហេតុ វិចារកធម្មធម្មោ ហេតុស្ស វិចារក-
 ធម្មធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណា-
 ធិបតិ សហជាតាធិបតិ នវ ។

[១៥៥] ហេតុ វិចារកធម្មធម្មោ ហេតុស្ស វិចារ-
 កធម្មធម្មស្ស អនន្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ . . .
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វូបនិស្សយោ នវ ។ . . .
 អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[១៥៦] នហេតុ វិចារកធម្មធម្មោ នហេតុស្ស វិ-
 ចារកធម្មធម្មស្ស កធម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

ហេតុទុក្ខវិបាកន្តីកៈ

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្បយុត្ត-
វារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[១៥២] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៥៣] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១៥៤] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលា-
ធិបតី និងសហជាតាធិបតី មានវារៈ ៩ ។

[១៥៥] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ
ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលាឧបនិស្សយ អនន្តរូបនិស្សយ
និងបកត្ថរូបនិស្សយ មានវារៈ ៩ ។ . . . ជាបច្ច័យ ព្រោះការស-
វនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១៥៦] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។

[១៥៧] នហេតុ^(១) វិចារកធម្មធម្មោ នហេតុស្ស

វិចារកធម្មធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៨] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អនិ-

បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជា-

តេ នវ អញ្ញាមញ្ញោ នវ វិស្សយេ នវ ឧបវិស្ស-

យេ នវ អាសវនេ នវ តត្ថេ តីណី អាហារេ

តីណី ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណី មត្តេ នវ សម្ប-

យុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ

អវិគតេ នវ ។

[១៥៩] ហេតុ វិចារកធម្មធម្មោ ហេតុស្ស វិចារក-

ធម្មធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាត-

ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបវិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦០] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[១៦១] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណី ។

[១៦២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

ធម៌ធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១៥៧] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ។

[១៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្ម-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១៥៩] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១៦១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៦២] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុក្ខវិបាកគ្គិកំ

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាសន្ត អនុលោមម្បី
 បច្ចុជ្ជិយម្បី អនុលោមប្បច្ចុជ្ជិយម្បី បច្ចុជ្ជិយានុ-
 លោមម្បី កណ៌តំ ឯវំ កណោតត្វំ ។

បដិច្ចវិវា

[១៦៣] ហេតុំ នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា តីណី ។ នហេតុំ នេវវិចាកនវិចាកធម្ម-
 ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។ ហេតុំ នេវវិចាក-
 នវិចាកធម្មធម្មញ្ច នហេតុំ នេវវិចាកនវិចាកធម្ម-
 ធម្មញ្ច បដិច្ច ហេតុ នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។

[១៦៤] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ
 សហដោតេ នវ អនាមគោ នវ និស្សយេ នវ

ហេតុទុកវិបាកគ្និកៈ

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
 លោមក្តី នៃបញ្ចាវរៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកវិបាកគ្និកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[១៦៣] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌មិន
 មែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក
 មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក
 មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុផង នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិន
 មែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[១៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
 មានវរៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វរៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វរៈ ៩ ក្នុងអពាមពាបប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩
 ។ ញ ញ ប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយេ នវេ បុរេជានេ នវេ អាសេវនេ នវេ
 កប្បេ នវេ វិចារេ ឯកំ អាហារេ នវេ ឥន្ទ្រិយេ
 នវេ ឈានេ នវេ មគ្គេ នវេ សប្បយុត្តេ នវេ វិប្ប-
 យុត្តេ នវេ អត្ថិយា នវេ នត្ថិយា នវេ វិគតេ នវេ
 អវិគតេ នវេ ។

[១៦៥] នហេតុំ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុំ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នហេតុប្បច្ចយា ។

[១៦៦] ហេតុំ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ ប-
 ដិច្ច នហេតុំ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នអារម្មណប្បច្ចយា ។ នហេតុំ នេវវិចារកនវិចារក-
 ធម្មធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ។ ហេតុំ នេវវិចារក-
 នវិចារកធម្មធម្មញ្ច នហេតុំ នេវវិចារកនវិចារកធម្ម-
 ធម្មញ្ច បដិច្ច នហេតុំ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៦៥] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៦៦] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក
 ជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។
 ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែន
 ជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុផល នូវ
 ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុផល

ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។

[១៦៧] ហេតុំ នេវវិចាកានវិចាកាធម្មជម្ពំ ប-
ដិច្ច ហេតុំ នេវវិចាកានវិចាកាធម្មជម្ពោ ឧប្បជ្ឈតិ
នអធិបតីប្បច្ចយា នវ ។

[១៦៨] ហេតុំ នេវវិចាកានវិចាកាធម្មជម្ពំ ប-
ដិច្ច នហេតុំ នេវវិចាកានវិចាកាធម្មជម្ពោ ឧប្បជ្ឈតិ
នកម្មប្បច្ចយា តីណី ។

[១៦៩] នហេតុំ នេវវិចាកានវិចាកាធម្មជម្ពំ ប-
ដិច្ច នហេតុំ នេវវិចាកានវិចាកាធម្មជម្ពោ ឧប្បជ្ឈតិ
នអាហារប្បច្ចយា ។

[១៧០] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណី
នអធិបតីយា នវ នអនន្តរេ តីណី នសមនន្តរេ
តីណី នអញ្ញាមញ្ញេ តីណី នឧបនិស្សយេ តីណី
នបុរេជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ តីណី នវិចាកេ នវ នអាហារេ ឯកំ
នស្រ្តិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមគ្គេ ឯកំ

ហេតុទុកវិបាកគ្និកៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មណាបង្កើត ។

[១៦៧] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មណាបង្កើត មានវារៈ ៧ ។

[១៦៨] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មណាបង្កើត មានវារៈ ៣ ។

[១៦៩] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មណាបង្កើត ។

[១៧០] ក្នុងនហេតុបង្កើត មានវារៈ ១ ក្នុងនកម្មណាបង្កើត
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតីបង្កើត មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរបង្កើត មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរបង្កើត មានវារៈ ៣ ក្នុងនអតាមតាបង្កើត មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយបង្កើត មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតបង្កើត
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតបង្កើត មានវារៈ ៧ ក្នុងនកាលសេវនបង្កើត
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មបង្កើត មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកបង្កើត មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនកាលាបង្កើត មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយបង្កើត មាន
វារៈ ១ ក្នុងនឈានបង្កើត មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គបង្កើត មានវារៈ ១

នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្តិយា
តីណិ នោវិតតេ តីណិ ។

[១៧១] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[១៧២] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវារសទិសា វិត្តាវេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[១៧៣] ហេតុ នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ
ហេតុស្ស នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ តីណិ ។ បេ ។

[១៧៤] ហេតុ នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ
ហេតុស្ស នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ នហេតុ
នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ នហេតុស្ស នេវវិចាក-
នវិចាកធម្មធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៧១] ក្នុងនអាម្ពណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៧២] ក្នុងនអាម្ពណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ឈវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត ធម្មវិទូ

ពិសារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[១៧៣] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។

[១៧៤] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
ហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជា
ហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ បានដល់អាម្ពណាធិបតិ និងសហជា-
តាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខវិបាកត្តិកំ

[១៧៥] នហេតុ នេវវិចារកនវិចារកនម្ពធម្មោ
នហេតុស្ស នេវវិចារកនវិចារកនម្ពធម្មស្ស បុរេជាត-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវច្ឆណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ
តីណី ។

[១៧៦] ហេតុ នេវវិចារកនវិចារកនម្ពធម្មោ
នហេតុស្ស នេវវិចារកនវិចារកនម្ពធម្មស្ស បន្តាជាត-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នហេតុ នេវវិចារកនវិចារក-
នម្ពធម្មោ នហេតុស្ស នេវវិចារកនវិចារកនម្ពធម្មស្ស
បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ហេតុ នេវវិចារកន-
វិចារកនម្ពធម្មោ ច នហេតុ នេវវិចារកនវិចារកនម្ព-
ធម្មោ ច នហេតុស្ស នេវវិចារកនវិចារកនម្ពធម្មស្ស
បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៧] អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[១៧៨] នហេតុ នេវវិចារកនវិចារកនម្ពធម្មោ
នហេតុស្ស នេវវិចារកនវិចារកនម្ពធម្មស្ស កម្មប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។

ហេតុទុកវិធានត្តិកៈ

[១៧៥] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបុរេជាតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាតិ និងវត្ថុបុរេជាតិ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៦] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ ។

[១៧៧] ជាបច្ច័យ ព្រោះការសរសៃប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១៧៨] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៧៩] ហេតុយា តីណំ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា ន អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
 នវ បុរេជាតេ តីណំ បច្ឆាជាតេ តីណំ អាសេវនេ
 នវ ករុទ្ធ តីណំ អាហារេ តីណំ វេទ្យន្តិយេ នវ
 ឈានេ តីណំ មគ្គេ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ
 បញ្ច អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ
 អវិគតេ នវ ។

[១៨០] ហេតុ នេវវិចាកានវិចាកាធម្មធម្មោ
 ហេតុស្ស នេវវិចាកានវិចាកាធម្មធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨១] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ
 នអធិបតិយា នវ ។

[១៨២] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណំ ។

[១៨៣] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

ធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១៧៩] កុំហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កុំអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ កុំអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ កុំអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 កុំសមននរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ កុំសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 កុំអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ កុំនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 កុំឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ កុំបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 កុំបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កុំអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 កុំកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កុំអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កុំឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ កុំឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កុំមគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ កុំសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ កុំវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ កុំអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ កុំនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 កុំវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ កុំអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១៨០] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
 ជាហេតុ ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៨១] កុំនេហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ កុំនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ កុំនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១៨២] កុំនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហត្ថប្បច្ច័យ ។

[១៨៣] កុំនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនេហត្ថប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកឧបាទិស្ថិតិកំ

យថា ភុសលតិកេ បញ្ញាវរស្ម អនុលោមម្បី

បច្ចុដ្ឋិយម្បី អនុលោមម្បីបច្ចុដ្ឋិយម្បី បច្ចុដ្ឋិយា-

នុលោមម្បី គណិតំ ឯវំ គណេតង្គំ ។

ហេតុទុកវិញ្ញាណតិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកឧបាទិស្ថិតិកំ

បដិប្បវិពោ

[១៨៤] ហេតុំ ឧទានិទ្ធានានិយំ ធម្មំ ប-

ដិច្ច ហេតុ ឧទានិទ្ធានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ នហេតុំ ឧទានិទ្ធានានិ-

យំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ឧទានិទ្ធានានិយោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

ហេតុទុក្ខឧបាទ័ន្ធត្ថិតៈ

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បបច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃចញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់
ហើយយ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខវិបាកត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុក្ខវិបាកត្ថិតៈ ។

ហេតុទុក្ខឧបាទ័ន្ធត្ថិតៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១៨៤] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម
កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យកហើយ
ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
តណ្ហា ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
តណ្ហា ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ។

១ បានដល់វិបាកត្ថិតៈ ៣ វិវិកកម្មស្ស រាជញ្ញាប ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណាមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុំ ឧទានិទ្ធានានិយំ ឬ នហេតុំ ឧទានិទ្ធានា-

និយំ ឬ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ឧទានិទ្ធានានិយោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វីណិ ។

[១៨៥] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អនន្ត-

វេ នវ សមនន្តវេ នវ ។ បេ ។ តាម្មេ នវ វិចា-

តេវេ នវ ។ បេ ។ អវិគតេវេ នវ ។

[១៨៦] នហេតុំ ឧទានិទ្ធានានិយំ ធម្មំ

បដិច្ច នហេតុ ឧទានិទ្ធានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

នហេតុប្បច្ចយា ។

[១៨៧] ហេតុំ ឧទានិទ្ធានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច

ឧប្បន្ទបិណ្ឌ អនុលោមទុក្ខតិកាវិជ្ជា

ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម កាន់យកហើយ
 ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
 តណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែន
 ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ។

[១៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៩ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋិយ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៩ ក្នុងសមន្តប្បដ្ឋិយ មាន
 វារៈ ៩ ។ បេ ។ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋិយ មាន
 វារៈ ៩ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៩ ។

[១៨៦] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម
 កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម
 កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។

[១៨៧] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់
 យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ

នហេតុ ឧទាធិន្តាទានិយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នភារម្ម-

ណាប្បច្ចយា ។ នហេតុំ ឧទាធិន្តាទានិយំ ឆម្មំ

បដិច្ច នហេតុ ឧទាធិន្តាទានិយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

នភារម្មណាប្បច្ចយា ។ ហេតុំ ឧទាធិន្តាទានិយញ្ច

នហេតុំ ឧទាធិន្តាទានិយញ្ច ឆម្មំ បដិច្ច នហេតុ

ឧទាធិន្តាទានិយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នភារម្មណ-

ប្បច្ចយា ។

[១៨៨] ហេតុំ ឧទាធិន្តាទានិយំ ឆម្មំ បដិច្ច

ហេតុ ឧទាធិន្តាទានិយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិ-

បតិប្បច្ចយា នវ ។

ហេតុទុក្ខធាទិន្នតិកៈ

នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម កាន់យកហើយ
 ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្ម-
 ណាប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម
 កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់
 យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
 តណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ
 ផង នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យក
 ហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ ។

[១៨៨] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម
 កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ
 ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១៨៩] នហេតុំ ឧទានិទ្ធានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហេតុ ឧទានិទ្ធានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នវិចារកប្បច្ចយា ។ . . . នអាហារប្បច្ចយា ។

[១៩០] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ វីណិ ន-
 អធិបតីយា នវ នអនន្តរេ វីណិ នសមនន្តរេ វីណិ
 នអញ្ញាមញ្ញោ វីណិ នឧបនិស្សយេ វីណិ នបុរោជាតេ
 នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នវិចារកេ
 ឯកំ នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ
 ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ វីណិ នវិប្បយុត្តេ
 នវ នោនត្ថិយា វីណិ នោវិតតេ វីណិ ។

[១៩១] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ វីណិ ។

[១៩២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-

រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ

បដិច្ចវាសនិសា វិត្តារតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[១៨៩] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម
កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម
កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ . . . ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ ។

[១៩០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តវប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តវប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអតាមញ្ញាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នោវិតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៩១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៩២] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវា

[១៩៣] ហេតុ ឧបាទិណ្ឌតាណានិយោ ឆម្មោ

ហេតុស្ស ឧបាទិណ្ឌតាណានិយស្ស ឆម្មស្ស ហេតុ-

ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។

[១៩៤] ហេតុ ឧបាទិណ្ឌតាណានិយោ ឆម្មោ

ហេតុស្ស ឧបាទិណ្ឌតាណានិយស្ស ឆម្មស្ស អារម្ម-

ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។ នហេតុ ឧបា-

ទិណ្ឌតាណានិយោ ឆម្មោ នហេតុស្ស ឧបាទិណ្ឌ-

តាណានិយស្ស ឆម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-

យោ តីណី ។ ហេតុ ឧបាទិណ្ឌតាណានិយោ ប

នហេតុ ឧបាទិណ្ឌតាណានិយោ ប ឆម្មោ

ហេតុទុក្ខជាទិន្នតិកៈ

បញ្ញាវិវរៈ

[១៩៣] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ។

[១៩៤] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់ យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ជា បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម កាន់ យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ដោយ ការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយ កិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា- ទាន ជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម កាន់ យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុក្តី

ហេតុស្ស ឧទានិទ្ធានានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។

(១៩៥) ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អ-
នន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អញ្ញ-
មញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជា-
តេ តីណី បន្ទាជាតេ តីណី កម្មេ តីណី វិចារកេ
នវ អាហារេ តីណី ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណី
មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា
នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

(១៩៦) ហេតុ ឧទានិទ្ធានានិយោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស ឧទានិទ្ធានានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់
យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយការម្មណ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៩៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតាមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបុរាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
យុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៩៦] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់
យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជា
ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុ ឧទានិទ្ធានានិយោ ធម្មោ នហេតុស្ស
 ឧទានិទ្ធានានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៧] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ន-
 អធិបតិយា នវ ។

[១៧៨] ហេតុប្បច្ចយោ នអារម្មណេ តីណី ។

[១៧៩] នហេតុប្បច្ចយោ អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
 នីយានុលោមម្បិ គណិតំ ឯវំ គណេតព្វំ ។

បដិប្បវិរោ

[២០០] ហេតុំ អនុទានិទ្ធានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុទុក្ខជាទិន្នតិកៈ

ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម កាន់យកហើយ
 ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម កាន់យកហើយ ទាំង
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ព្រោះបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[១៧៧] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៧៨] ក្នុងនការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៩] ក្នុងនការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

អនុរោមភិ បច្ចនីយៈភិ អនុរោមប្បច្ចនីយៈភិ បច្ចនីយានុរោម
 ភិ នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងហេតុទុក្ខជាទិន្នតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

[២០០] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម
 មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អាស្រ័យ

ហេតុ អនុចានិ នចានានិ និយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ នហេតុ អនុចានិ ន-

ចានានិ និយោ ឆម្មោ បដិច្ច នហេតុ អនុចានិ នចានា-

និយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

ហេតុ អនុចានិ នចានានិ និយោ នហេតុ អនុចានិ ន-

ចានានិ និយោ ឆម្មោ បដិច្ច ហេតុ អនុចានិ នចានា-

និយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

[២០០] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-

តិយា នវ អនន្តរេ នវ សបនន្តរេ នវ សហជានេ

នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ

ចុរេជានេ នវ អាសវនេ នវ ត្រច្ឆេ នវ វិចារកេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យក
ហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
តណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
តណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ
តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រ-
យោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន
មែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២០១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អត្តាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអា-
សេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ

ឯកំ អាហារេ នវ សង្ខារេ នវ ឈានេ

នវ សម្មយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ

នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[២០២] នហេតុំ អនុចាទិន្នចាទានិយំ ធម្មំ ប-

ដិច្ច នហេតុ អនុចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

នហេតុប្បច្ចយា ទេ ។

[២០៣] ហេតុំ អនុចាទិន្នចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច

នហេតុ អនុចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

នអារម្មណប្បច្ចយា ។ នហេតុំ អនុចាទិន្ន-

ចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនុចាទិន្នចា-

និយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ។

ហេតុទុក្ខបាទិន្នត្តិកៈ

មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២០២] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិន កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[២០៣] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់ យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន តណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន តណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុំ អនុចាទិន្ទ្រចាទានិយញ្ច នហេតុំ អនុចាទិន្ទ្រ-
 ចាទានិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនុចាទិន្ទ្រចាទា-
 និយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា ។

[២០២] នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណេ តីណិ
 នអធិបតីយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ
 នអញ្ញាមញ្ញោ តីណិ នឧបទិស្សយេ តីណិ នបុរេជានេ
 នវ នបន្ទាជានេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ
 តីណិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ
 ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ
 តីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្ថិយា តីណិ នោវិ-
 គតេ តីណិ ។

[២០៣] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[២០៤] នហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុក្ខតិក្សដ្ឋាន

ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
 ទាន មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

[២០២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអតាមតាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការសវនប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រីយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈា-
 នប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោនន្តិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២០៣] ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២០៤] ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុក្ខធាតុទុក្ខកំ

សហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយ-

វារោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ

បដិច្ចវារសទិសា វិត្តាវេតញ ។

បញ្ញាវិវា

[២០៧] ហេតុ អនុចាទិនុចាទានិយោ ធម្មោ

ហេតុស្ស អនុចាទិនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-

ច្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

[២០៨] ហេតុ អនុចាទិនុចាទានិយោ ធម្មោ

ហេតុស្ស អនុចាទិនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-

ណាច្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។ នហេតុ អនុចា-

ទិនុចាទានិយោ ធម្មោ នហេតុស្ស អនុចាទិនុចាទានិ-

យស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាច្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

ហេតុទុក្ខនាទិន្នតិកៈ

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី ទិស្សយវារៈក្តី សំសង្គវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បី
 ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[២០៧] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិន
 កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

[២០៨] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិន
 កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ព្រោះការមូណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់
 យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការមូណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ។

(២០៩) ហេតុ អនុចានិទ្ធិចានានិយោ ធម្មោ

ហេតុស្ស អនុចានិទ្ធិចានានិយស្ស ធម្មស្ស អនិប-

តិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណានិបតិ សហជាតា-

និបតិ តីណិ ។ នហេតុ អនុចានិទ្ធិចានានិយោ

ធម្មោ នហេតុស្ស អនុចានិទ្ធិចានានិយស្ស ធម្មស្ស

អនិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណានិបតិ សហ-

ជាតានិបតិ នវ ។

(២១០) ហេតុ អនុចានិទ្ធិចានានិយោ ធម្មោ

ហេតុស្ស អនុចានិទ្ធិចានានិយស្ស ធម្មស្ស ឧប-

និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ

អនន្តរ្យបនិស្សយោ បតក្ខត្យបនិស្សយោ នវ ។

(២១១) នហេតុ អនុចានិទ្ធិចានានិយោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[២០៩] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិន
 កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យក
 ហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយអធិបត្តិប្បច្ច័យ
 បានដល់អារម្មណាធិបតី និងសហជាតាធិបតី មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ដែល
 កម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 កម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបត្តិប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណាធិបតី និងសហជាតាធិបតី មានវរៈ ៩ ។

[២១០] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិន
 កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បាន
 ដល់អារម្មណូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ មាន
 វរៈ ៩ ។

[២១១] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម
 មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ

នហេតុស្ស អនុចាទិន្ទុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស បុរេ-
ជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ តីណិ ។

[២០២] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ
អធិបតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសេ-
វេនេ នវ កក្កេ តីណិ អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ
នវ ឈានេ តីណិ មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្ប-
យុត្តេ តីណិ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ
អវិគតេ នវ ។

[២០៣] ហេតុ អនុចាទិន្ទុចាទានិយោ ធម្មោ
ហេតុស្ស អនុចាទិន្ទុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

ហេតុទុក្ខធាតុនិព្វានៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិន
កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត មានវារៈ ៣ ។

(២១២) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
សមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុ-
ប្បជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រ្រៃយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

(២១៣) ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម
មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ
តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

[២០៤] នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

[២០៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

[២០៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវំ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោមម្បី

បច្ចុជ្ជិយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋច្ចុជ្ជិយម្បី បច្ចុជ្ជិយានុ-

លោមម្បី គណិតំ ឯវំ គណេតតំ ។

បដិច្ចវិពោ

[២០៧] ហេតុំ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយំ ធម្មំ

បដិច្ច ហេតុ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ នហេតុំ អនុចាទិន្នអនុចា-

ទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនុចាទិន្នអនុចាទា-

និយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[២១៤] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្សណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[២១៥] ក្នុងនការម្សណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[២១៦] ក្នុងនការម្សណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី
នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងនេហតុទុក្ខបាទិន្នតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវរៈ

[២១៧] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម
មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់
យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
មានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មាន
តណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខធម៌ទិន្នតិកំ

ហេតុំ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយញ្ច នហេតុំ អនុចាទិន្ន-

អនុចាទានិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនុចាទិន្នអនុចា-

ទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។

[២០៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អនិប-

តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជា-

តេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ ជិស្សយេ នវ ឧបជិស្ស-

យេ នវ បុរេជាតេ នវ អាសវនេ នវ កម្មេ នវ

វិចារកេ នវ អាហារេ នវ វ័ជ្ជនិយេ នវ ឈានេ

នវ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ

អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

ហេតុវគ្គបាទីន្តត្តិកៈ

ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ
 ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២១៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ៧ ក្នុងអធិបត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧
 ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអា-
 សេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុង
 សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុង
 អត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងវិត្ថប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ៧ ក្នុងអវិត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

[២១៩] ហេតុំ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយំ ធម្មំ

បដិច្ច ហេតុ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្ប-

ជ្ជតិ នអនិបតិច្ឆន្ទយា ។

[២២០] នអនិបតិយា ន នបុរេដាតេ នវ

នបច្ឆាដាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ

នវិចារេតិ នវ នវិច្ឆយុត្តេ នវ ។

[២២១] ហេតុច្ឆន្ទយា នអនិបតិយា ន ។

[២២២] នអនិបតិច្ឆន្ទយា ហេតុយា ន ។

សហជាតករោចិ បច្ចយករោចិ និស្សយករោចិ

សំសដ្ឋករោចិ សម្បយុត្តករោចិ បដិច្ចករ-

សទិសា វិត្ថារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិពោ

[២២៣] ហេតុ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋាន

[២១៩] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើមមិន
កាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យក
ហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២២០] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២២១] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ឈវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[២២៣] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើម
មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ

ហេតុទុក្ខបាទីន្តត្ថិកំ

ហេតុស្ប អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ប ធម្មស្ប ហេ-

តុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណី ។

[២២៤] នហេតុ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ

ធម្មោ នហេតុស្ប អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ប ធម្មស្ប

អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណី ។

[២២៥] ហេតុយា តីណី អារម្មណោ តីណី

អធិបតីយា ធម្ម អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-

ជានេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-

យេ នវ កម្មេ តីណី វិចារកេ នវ អារាហេ តី-

ណី ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណី មគ្គេ នវ សម្ម-

យុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ

វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

ពេតុទុក្ខបាទីន្តត្តិកៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់
យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

[២២២] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិន
កាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិន
កាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ
ដោយការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

[២២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៩ ក្នុងអពាបនាប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៩
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងវត្ថុនិ-
យប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
មានវារៈ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងវិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៩ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុង
វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងវវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ។

[២២៦] ហេតុ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ឆម្មោ
 ហេតុស្ស អនុចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ឆប្បស្ស ស-
 ហាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២២៧] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[២២៨] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណី ។

[២២៩] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ តីណី ។

យថា កុសលតីកេ បញ្ញាវាសស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
 នីយានុលោមម្បិ តណីតំ វរំ គណោតតំ ។

ហេតុទុក្ខធម៌ខត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុក្ខសង្ខតិកំ

បដិច្ចវិវា

[២៣០] ហេតុ សង្ខតិកំ សង្ខតិកេ សីតំ ឆប្ប បនិច្ច
 ហេតុ សង្ខតិកំ សង្ខតិកេ សីតោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបំណក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[២២៦] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម
មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់
យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២២៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ៩ ។

[២២៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២២៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចន័យៈក្តី បច្ចន័យានុលោមក្តី
នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកឧបាទានត្ថិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុកឧបាទានត្ថិកៈ ។

ហេតុទុកសង្កតិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៣០] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង

ហេតុទុកសង្ក្ខីល្អិត

ហេតុប្បដ្ឋយា វីណា ។ នហេតុ សង្ក្ខីល្អិតសង្ក្ខីលេ-
 សីកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ សង្ក្ខីល្អិតសង្ក្ខីលេសី-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វីណា ។
 ហេតុ សង្ក្ខីល្អិតសង្ក្ខីលេសីកញ្ច នហេតុ សង្ក្ខីល្អិត-
 សង្ក្ខីលេសីកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សង្ក្ខីល្អិតសង្ក្ខី-
 លេសីកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វីណា ។

[២៣០] ហេតុយា នវ ភារម្មណោ នវ អធិ-
 បតិយា នវ ។ បេ ។ កក្កេ នវ អាហារេ នវ ។ បេ ។
 អវិគតេ នវ ។

[២៣២] នហេតុ សង្ក្ខីល្អិតសង្ក្ខីលេសីកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុ សង្ក្ខីល្អិតសង្ក្ខីលេសីកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

ហេតុទុកសន្តិសុខផ្គត់ផ្គង់:

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំង
 គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

[២៣១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋាន
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតីប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាន
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាន
 មានវារៈ ៧ ។

[២៣២] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៣៣) ហេតុំ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ។

(២៣៤) នហេតុយា ឯតំ នអធិបតីយា នវ
 នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ
 នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(២៣៥) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតីយា នវ ។

(២៣៦) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯតំ ។

សហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយវា-
 រោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ បដិច្ច-
 វារសនិសា វិត្តារេតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

(២៣៧) ហេតុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 ហេតុស្ស សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[២៣៣] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៣៤] ក្នុងនហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៣៥] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះហតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៦] ក្នុងនការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[២៣៧] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយហតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

[២៣៨] ហេតុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
ហេតុស្ស សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[២៣៩] ហេតុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
ហេតុស្ស សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អនិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ នវ ។

[២៤០] ហេតុយោ វីណិ អារម្មណេ នវ អ-
ធិបតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
ជានេ នវ អតាមតោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
យេ នវ អាសេវនេ នវ កក្កេ វីណិ អាហារេ
វីណិ ភ័ន្តិយេ វីណិ ឈានេ វីណិ មគ្គេ វីណិ
សម្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ
នវ អវិគតេ នវ ។

ហេតុទុកសន្តិសិទ្ធិត្តិកៈ

[២៣៨] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ។

[២៣៩] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់អារម្មណាធិបតិ មានវារៈ ។

[២៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្ម-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[២៤០] ហេតុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
ហេតុស្ស សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២៤២] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[២៤៣] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[២៤៤] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុ-
លោមម្បី បច្ចនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនី-
យម្បី បច្ចនីយានុលោមម្បី តណីតំ ឯវំ
តណោតត្ថំ ។

បដិច្ចវិវា

[២៤៥] ហេតុំ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ នហេតុំ
អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[២៤១] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៤២] ក្នុងនរហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[២៤៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ។

[២៤៤] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនរហតុប្បច្ច័យ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកសន្តិលិង្គតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

[២៤៥] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែ
គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅ-
ហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង

ហេតុទុកសង្កត់សង្កត់

ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុ អសង្កតិសង្កតិ-
 លេសិកញ្ច នហេតុ អសង្កតិសង្កតិលេសិកញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អសង្កតិសង្កតិលេសិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[២២៦] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា នវ ។ វេ ។ អវិគតេ នវ ។

[២២៧] នហេតុ អសង្កតិសង្កតិលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុ អសង្កតិសង្កតិលេសិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២២៨] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
 តីណិ នអញ្ញាមញ្ញា តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ
 នបុរេជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេ-
 វនេ នវ នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ

ហេតុទុកសន្តិសុខភូមិ:

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ តែគួរដល់សេចក្តីស្រឡាញ់ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ តែគួរដល់សេចក្តីស្រឡាញ់ ជា ហេតុផល នូវធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ តែគួរដល់ សេចក្តីស្រឡាញ់ មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈ ៣ ។

[២២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈ ៧ ។

[២២៧] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ តែគួរដល់ សេចក្តីស្រឡាញ់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនប្រកប ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ តែគួរដល់សេចក្តីស្រឡាញ់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋប្បដ្ឋ ។

[២២៨] ក្នុងនរហេតុប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈ ១ ក្នុងនរការមូលប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈ ៣ ក្នុងនរអធិបតិប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈ ៧ ក្នុងនរអនន្តប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មាន វារៈ ៣ ក្នុងនរសមនន្តប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈ ៣ ក្នុងនរអពាមពាមប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មាន វារៈ ៣ ក្នុងនរឧបនិស្សយប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈ ៣ ក្នុងនរបុរេជាតប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មាន វារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈ ៧ ក្នុងនរសាវនប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មាន វារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋប្បដ្ឋ មានវារៈ ៧

នអាហារេ ឯកំ នន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ
 នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ វីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ
 ទោនត្តយា វីណិ ទោវិគតេ វីណិ ។

[២៤៩] ហេតុប្បដ្ឋន្ធយោ នអារម្មណេ វីណិ ។

[២៥០] នហេតុប្បដ្ឋន្ធយោ អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវារោមិ

សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវារស-

ទិសា វិត្តារេតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

[២៥១] ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 ហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បដ្ឋន្ធយេន បច្ចយោ វីណិ ។

[២៥២] ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 ហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បដ្ឋន្ធយេន បច្ចយោ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោ-
 នត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៤៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៥០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
 ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[២៥១] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយហេតុ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៥២] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយការម្មណ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ហេតុទុកសង្ក្ខិលិដ្ឋតិកំ

[២៥៣] ហេតុ អសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកោ ធម្មោ
 ហេតុស្ស អសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អ-
 ធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជា-
 តាធិបតិ តីណី ។ នហេតុ អសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិ-
 កោ ធម្មោ នហេតុស្ស អសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិប-
 តិ សហជាតាធិបតិ តីណី ។ ហេតុ អសង្ក្ខិលិដ្ឋ-
 សង្ក្ខិលេសិកោ ច នហេតុ អសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិ-
 កោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស អសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិ-
 កស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
 ណាធិបតិ តីណី ។

[២៥៤] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ
 អធិបតីយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ
 សហជាតេ នវ អកាមតោ នវ និស្សយេ
 នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណី

ហេតុទុកសន្តិវិជ្ជាភិក្ខុៈ

[២៥៣] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[២៥៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងធនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអពាមាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរាណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

បច្ឆាជានេ ទីណី អាសេវនេ នេ គន្ថេ ទីណី
 វិចារេ នេ អាហារេ ទីណី សង្ក្ខយេ នេ ឈានេ
 ទីណី មន្តេ នេ សម្មយុត្តេ នេ វិប្បយុត្តេ បញ្ច
 អត្ថិយា នេ នត្ថិយា នេ វិតតេ នេ អវិតតេ
 នេ ។

[២៥៥] ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
 ហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកាស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៥៦] នហេតុយា នេ នអារម្មណេ នេ ។

[២៥៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ទីណី ។

[២៥៨] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នេ ។

ឧបទ្វីបបីជិត អនុលោមទុកត្រឹមប្បដ្ឋាន

ក្នុងបច្ចាជានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអានុសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងតន្ត្រីប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគ-
 តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[២៥៥] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយ
 ការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។

[២៥៦] ក្នុងនេហតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ។

[២៥៧] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋាយ ។

[២៥៨] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បដ្ឋាយ ។

ហេតុទុកសន្តិលីដ្ឋតិកំ

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាសស្ស អនុលោ-
មម្បី បច្ចនីយម្បី អនុលោមប្បច្ចនីយម្បី
បច្ចនីយានុលោមម្បី កណ៌តំ ឯវំ គលោតតំ ។

បដិច្ចវិវា

[២៥៩] ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិតំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៦០] ហេតុយា នវំ អារម្មណេ នវំ អធិបតិ-
យា នវំ អនន្តេ នវំ សមនន្តេ នវំ សហជាតេ
នវំ អញ្ញមញ្ញេ នវំ និស្សយេ នវំ ឧបនិស្សយេ
នវំ បុរេជាតេ នវំ អាសវនេ នវំ កក្កេ នវំ វិចា-
កេ នវំ អាហារេ នវំ វេទ្រិយេ នវំ ឈានេ នវំ
មត្តេ នវំ សម្បយុត្តេ នវំ វិប្បយុត្តេ នវំ អត្ថិយា
នវំ ធន្ថិយា នវំ វិគតេ នវំ អវិគតេ នវំ ។

ហេតុទុកសន្តិសិទ្ធិតិកៈ

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាង
ណា (ក្នុងហេតុទុកសន្តិសិទ្ធិតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

[២៥៩] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិន
គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនប្រកប
ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ៩ ក្នុងអធិបត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៩
ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុង
អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងវិបាកប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
មានវារៈ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ៩
ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុង
អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ។

(២៦០) ហេតុំ អសន្តីលីដ្ឋអសន្តីលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ អសន្តីលីដ្ឋអសន្តីលេសិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអនិបតិប្បច្ចយា ។ ហេតុំ អសន្តីលីដ្ឋអ-
 សន្តីលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អសន្តីលីដ្ឋអ-
 សន្តីលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអនិបតិប្បច្ចយា ។
 នហេតុំ អសន្តីលីដ្ឋអសន្តីលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ អសន្តីលីដ្ឋអសន្តីលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នអនិបតិប្បច្ចយា ។ នហេតុំ អសន្តីលីដ្ឋអសន្តីលេ-
 សិកំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អសន្តីលីដ្ឋអសន្តីលេសិ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអនិបតិប្បច្ចយា ។

(២៦២) នអនិបតិយា ន នប្បបដាតេ នវ
 នបច្ឆាដាតេ នវ នអាសវនេ នវ នតកម្មេ តីណិ
 នវិតាកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(២៦៣) ហេតុប្បច្ចយា នអនិបតិយា ន ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[២៦១] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំង
 មិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៦២] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៦៣] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកសន្តិសិទ្ធិតំ

(២៦៤) នអធិបតិប្បដ្ឋយោ ហេតុយា ន ។

សហជាតវារោមិ បដ្ឋយវារោមិ និស្សយវា-

រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-

វាសទិសា វិត្តារេត្តា ។

បញ្ញាវិវា

(២៦៥) ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ

ធម្មោ ហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកាស្ស

ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

(២៦៦) នហេតុ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ

ធម្មោ នហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកាស្ស

ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

(២៦៧) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ តីណិ

អធិបតិយា ន អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ

សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ

ឧបនិស្សយេ នវ តត្ថេ តីណិ វិចារកេ នវ

ហេតុទុកសន្តិសុខៈ

[២៦២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ព្រោះនគតិប្បដ្ឋយ ។
 សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
 ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[២៦៥] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២៦៦] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រ-
 កបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែន
 ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនគតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 សមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងមហា-
 មញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩

អាហារេ តីណី សង្ក្ខិយេ នវំ ឈានេ តីណី មគ្គេ
 នវំ សម្មយុត្តេ នវំ វិប្បយុត្តេ នវំ អត្តិយា នវំ
 នត្តិយា នវំ វិគតេ នវំ អវិគតេ នវំ ។

[២៦៨] ហេតុ អសង្កីលិដ្ឋអសង្កីលេសិកោ
 ធម្មោ ហេតុស្ស អសង្កីលិដ្ឋអសង្កីលេសិកស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបទិស្ស-
 យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។

[២៦៩] នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

[២៧០] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

[២៧១] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណី ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បច្ច-
 នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ វេ កណោតង្គំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ម-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៦៨] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៦៩] ក្នុងនរោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនរោត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[២៧០] ក្នុងនរោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៧១] ក្នុងនរោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនរោត្តប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័យៈក្តី បច្ច័យានុ-
 លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខសង្ខិលដ្ឋតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុទុក្ខវិញ្ញាណ

បដិច្ចវិញ្ញាណ

(២៧២) ហេតុ សុវត្ថុសុវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុ សុវត្ថុសុវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-

ច្ចយា ។ ហេតុ សុវត្ថុសុវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ន-

ហេតុ សុវត្ថុសុវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-

ច្ចយា ។ ហេតុ សុវត្ថុសុវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ

សុវត្ថុសុវិចារោ ច នហេតុ សុវត្ថុសុវិចារោ ច

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នហេតុ សុវត្ថុ-

សុវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ សុវត្ថុសុវិចារោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ហេតុ

សុវត្ថុសុវិចារោ នហេតុ សុវត្ថុសុវិចារោ ធម្មំ

បដិច្ច ហេតុ សុវត្ថុសុវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

ហេតុទុក្ខវិវត្តក្ខតិកៈ

បដិច្ចវិវាទៈ

[២៧២] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 វិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រ-
 កបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជាហេតុក្តី
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនជាហេតុក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រ-
 កបដោយវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 វិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ
 ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ
 ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែន
 ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ។

[២៧៣] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អតិប-
តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ ។ បេ ។
កកម្មេ នវ វិចារកេ នវ ។ បេ ។ អវិគតេ នវ ។

[២៧៤] នហេតុំ សវិតក្កុសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ សវិតក្កុសវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេ-
តុប្បច្ចយា ទ្វេ ។

[២៧៥] ហេតុំ សវិតក្កុសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ សវិតក្កុសវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអតិប-
តិប្បច្ចយា ។

[២៧៦] នហេតុយា ទ្វេ នអតិបតិយា នវ
។ បេ ។ នបុរេដាតេ នវ នបច្ឆាដាតេ នវ នអា-
សេវនេ នវ នកកម្មេ តីលំ វិចារកេ នវ នមគ្គេ
វតំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[២៧៧] ហេតុប្បច្ចយា នអតិបតិយា នវ ។

[២៧៨] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

សហដាតវារោបិ បច្ចយវារោបិ និស្សយ-

វារោបិ សំសជ្ជវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ

បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារកេហ្វ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[២៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ។ បេ ។ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ។ បេ ។ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ។

[២៧៤] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។

[២៧៥] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។

[២៧៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ។ បេ ។ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារសវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ។

[២៧៧] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២៧៨] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។ សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវា

(២៧៩) ហេតុ សវិតត្តសវិចារោ ធម្មោ ហេតុស្ស សវិតត្តសវិចារស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

(២៨០) ហេតុ សវិតត្តសវិចារោ ធម្មោ ហេតុស្ស សវិតត្តសវិចារស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

(២៨១) ហេតុ សវិតត្តសវិចារោ ធម្មោ ហេតុស្ស សវិតត្តសវិចារស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណិ ។

នហេតុ សវិតត្តសវិចារោ ធម្មោ នហេតុស្ស សវិតត្តសវិចារស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណិ ។

ហេតុ សវិតត្តសវិចារោ ច នហេតុ សវិតត្តសវិចារោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស សវិតត្តសវិចារស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី តីណិ ។

ហេតុទុកវិតក្កភិក្កៈ

បញ្ញាវិវៈ

[២៧៩] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជា
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ
ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៨០] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជា
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជា
ហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៨១] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជា
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ
ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និធិសហជា-
តាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ
មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយ
វិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ
និធិសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រ-
កបដោយវិចារៈ ជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយ
វិចារៈ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ
ប្រកបដោយវិចារៈ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណា-
ធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[២៨២] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អនិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
 យេ នវ អាសេវនេ នវ កក្កេ តីណី វិចារកេ នវ
 អាហារេ តីណី វេទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណី មត្តេ
 នវ សម្មយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ
 នវ អវិគតេ នវ ។

[២៨៣] ហេតុ សវិតត្តិសវិចារកេ ធម្មោ ហេ-
 តុស្ស សវិតត្តិសវិចារស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨៤] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[២៨៥] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណី ។

[២៨៦] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មប្បដិក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[២៨២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្នាប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសញ្ញាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រៃវិជ្ជាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 វិត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[២៨៣] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជា
 ហេតុ ជាបដ្ឋាយ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ
 ជាហេតុ ដោយការម្នាប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ
 ជាបដ្ឋាយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។

[២៨៤] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្នាប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ។

[២៨៥] ក្នុងនការម្នាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២៨៦] ក្នុងការម្នាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

ហេតុទុក្ខវិញ្ញាណ

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុជ្ជិយម្បិ អនុលោមម្បច្ចុជ្ជិយម្បិ បច្ចុ-
ជ្ជិយានុលោមម្បិ គណិតំ ឯវំ គលោតតំ ។

បដិច្ចវិវា

(២៨៧) ហេតុំ អវិភក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ អវិភក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា តីណិ ។ នហេតុំ អវិភក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ អវិភក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ អវិភក្កវិចារមត្តញ្ច
នហេតុំ អវិភក្កវិចារមត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អវិភក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។

(២៨៨) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតី-
យា នវ ។ បេ ។ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ ។ បេ ។
អវិគតេ នវ ។

(២៨៩) ហេតុំ អវិភក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អវិភក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ។

ហេតុទុកវិតក្កតិកៈ

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកវិតក្កតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

វិជ្ជិប្បវិវរៈ

[២៨៧] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។ ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។ ធម៌ មិន
មានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈ
មានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុផង នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ
មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

[២៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បេ ។ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[២៨៩] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៩០] នអធិបតិយា នវ នបុរោជាតេ នវ ន-
បច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណី
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[២៩១] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

[២៩២] នអធិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ ប-
ដិច្ចវាសនិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[២៩៣] ហេតុ អវិចិត្តវិចារមត្តោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អវិចិត្តវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ តីណី ។

[២៩៤] ហេតុ អវិចិត្តវិចារមត្តោ ធម្មោ នហេ-
តុស្ស អវិចិត្តវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ តីណី ។

[២៩៥] ហេតុ អវិចិត្តវិចារមត្តោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អវិចិត្តវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[២៨០] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

[២៨១] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[២៨៣] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

[២៨៤] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៨៥] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុ អវិភក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ នហេតុស្ស អវិ-
 ភក្កវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ
 អវិភក្កវិចារមត្តោ ច នហេតុ អវិភក្កវិចារមត្តោ ធម្ម-
 ធម្មោ នហេតុស្ស អវិភក្កវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ។

(២៧៦) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ តីណិ អ-
 ធិបតិយា សត្ត អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧប-
 និស្សយេ នវ អាសវេនេ នវ កម្មេ តីណិ វិចារកេ
 នវ អាហារេ តីណិ វេទ្យាយេ នវ ឈានេ តីណិ
 មក្កេ នវ សម្មយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា
 នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

(២៧៧) ហេតុ អវិភក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ហេ-
 តុស្ស អវិភក្កវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ហេតុទុកវិតក្កត្តិកៈ

ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបត្តិប្ប-
 ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុក្តី ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹម
 តែវិចារៈ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែ
 វិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបត្តិប្បច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតិ ។

[២៩៦] ក្នុងហេតុប្បច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្សណាប្បច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអធិបត្តិប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងសមនន្តរប្បច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អពាមពាប្បច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាសេវនប្បច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្ម-
 ប្បច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងអត្ថិប្បច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្ថិប្បច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិត្តប្បច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិត្តប្បច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៩៧] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ដោយសហ-
 ជាតប្បច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច័យ ។

អវិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បជ្ឈានំ

[២៩៨] នហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ ។

[២៩៩] ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណី ។

[៣០០] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណី ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាសស្ស អនុលោ-

មម្ពី បដ្ឋនីយម្ពី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្ពី បដ្ឋ-

នីយានុលោមម្ពី គណីតំ ឯវំ គលោតវំ ។

បដិច្ចវិវា

[៣០១] ហេតុំ អវិតក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ហេ-
តុំ អវិតក្កអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣០២] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អនិប-
តិយា នវ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ វិគតេ នវ អវិ-
គតេ នវ ។

[៣០៣] នហេតុំ អវិតក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុំ អវិតក្កអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[២៩៨] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[២៩៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[៣០០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី
នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាជហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុក្ខក្តីកត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវារៈ

[៣០១] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣០២] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិត-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣០៣] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[៣០៤] ហេតុ អវិភត្តក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ អវិភត្តក្កអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា ។ នហេតុ អវិភត្តក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហេតុ អវិភត្តក្កអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា ។ ហេតុ អវិភត្តក្កអវិចារញ្ច នហេតុ
 អវិភត្តក្កអវិចារញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អវិភត្តក្កអវិចា-
 រោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន អារម្មណាប្បច្ចយា ។

[៣០៥] ហេតុ អវិភត្តក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ហេ-
 តុ អវិភត្តក្កអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន អធិបតីប្ប-
 ច្ចយា នវ ។

[៣០៦] នហេតុយា ឯកំ ន អារម្មណេ តីណិ
 ន អធិបតីយា នវ ន អនន្តរេ តីណិ ន សមនន្តរេ
 តីណិ ន អញ្ញាមញ្ញា តីណិ ន ឧបនិស្សយេ តីណិ
 ន បុរោជិតេ នវ ន បច្ឆាជិតេ នវ ន អាសវនេ
 នវ ន កម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ ន អាហារេ
 ឯកំ ន ឥន្ទ្រិយេ ឯកំ ន ឈានេ ឯកំ ន មក្កេ ឯកំ

ហេតុទុក្ខវិញ្ញាណៈ

[៣០៤] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ មិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិន
មានវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិន
មានវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។
ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុផង នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិន
មានវិចារៈ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។

[៣០៥] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនកធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣០៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនកធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

អភិធម្មប័ណ្ណេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

នសម្បយុត្តេ តីណី នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្ថយា
តីណី នោវិតតេ តីណី ។

[៣០៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

[៣០៨] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯតំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-

វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ ប-

ដិច្ចវាសនំសា វិន្ទាវេតថា ។

បញ្ញាវិវា

[៣០៩] ហេតុ អវិតក្កអវិចារោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អវិតក្កអវិចារស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ តីណី ។

[៣១០] ហេតុ អវិតក្កអវិចារោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អវិតក្កអវិចារស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ នវ ។

[៣១១] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា ន អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អញ្ញាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
ចុរេជាតេ តីណី បច្ឆាជាតេ តីណី ភាសេវេន នវ

រាងធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩

ក្នុងនោឡត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣០៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣០៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិជ្ជា បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៣០៩] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ដោយហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣១០] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣១១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអធិបត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩

កម្ម តីណិ វិនាគេ នវ អាហារេ តីណិ វង្ស្តិ-
យេ នវ ឈានេ តីណិ មគ្គេ នវ សម្បយុត្តេ នវ
វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ
នវ អវិគតេ នវ ។

[៣០២] ហេតុ អវិគតក្កអវិនាហេ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អវិគតក្កអវិនាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្ស្ទ-
យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣០៣] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ នអធិ-
បតិយា នវ ។

[៣០៤] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៣០៥] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា តុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុ-
លោមម្បី បដ្ឋនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បី
បដ្ឋនីយានុលោមម្បី គណិតំ វិវំ គណេ-
តញ្ចំ ។

ហេតុទុក្ខវិតក្កតិកៈ

ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣១២] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១៣] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣១៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១៥] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមភ័ បច្ច័ន័យភ័ អនុលោមប្បច្ច័ន័យភ័ បច្ច័ន័យា-

នុលោមភ័ នៃចញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលភ័កៈ ដែលលោករាប់

ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខវិតក្កតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី

រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហោត្តទុក្ខបីតិវគ្គំ

បដិច្ចវិវា

[៣០៦] ហេតុំ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។
នហេតុំ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ បីតិ-
សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៣០៧] ហេតុយា នវ អាវច្ឆុណោ នវ អធិប-
តិយា នវ កក្ខេ វិចារកេ នវ អាហារេ នវ
អវិគតេ នវ ។

[៣០៨] នហេតុំ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[៣០៩] ហេតុំ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[៣១០] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ ន-
ហារជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកក្ខេ ភីណិ នវិចារកេ នវ នមត្តេ ឯកំ នវិប្ប-
យុត្តេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុក្ខបីតិក្កិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៣១៦] ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។
ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងអធិបត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ។

[៣១៨] ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១៩] ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបត្តិប្បច្ច័យ ។

[៣២០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនអធិបត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនចរុរជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនសាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ។

ហេតុកុបបីតិក្កំ

[៣២១] ហេតុប្បដ្ឋយា អធិបតិយា នវ ។

[៣២២] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណា ឯតំ ។

សហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយ-

វារោចិ សំសជ្ជវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ

បដិច្ចវាសនិសា វិត្តាវេតព្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៣២៣] ហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស បីតិ-
សហគតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោតីណិ ។

[៣២៤] ហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
បីតិសហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ តីណិ ។ នហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ
នហេតុស្ស បីតិសហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

[៣២៥] ហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
បីតិសហគតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។
នហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ នហេតុស្ស បីតិ-
សហគតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

ហេតុទុកបីគឺត្រូវ:

[៣២១] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣២២] ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ

ពិស្តារចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៣២៣] ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣២៤] ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ច្រ-
ឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ
មិនមែនជាហេតុ ដោយការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣២៥] ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ច្រឡំ
ដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលាធិបតិ
និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិ-
ប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុ បីតិសហគតោ ច នហេតុ បីតិសហគតោ ច
 ធម្មា ហេតុស្ស បីតិសហគតស្ស ធម្មស្ស អនិ-
 បតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណានិបតិ តីណិ ។

[៣២៦] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អនិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 អាសវនេ នវ កម្មេ តីណិ វិចារតេ នវ អាហា-
 រេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណិ មក្កេ នវ
 សម្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ
 នវ អវិគតេ នវ ។

[៣២៧] ហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មា ហេតុស្ស
 បីតិសហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។

[៣២៨] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុក្តី ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់ការម្សណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៣២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងការម្សណប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧
ក្នុងអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧
ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

[៣២៧] ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ច្រ-
ឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយការម្សណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣២៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងការម្សណប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ។

ហេតុទុក្ខបីតិក្កំ

[៣២៩] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ ភីណិ ។

[៣៣០] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កសលន្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្បិ បច្ចុជ្ជិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋុជ្ជិយម្បិ បច្ចុ-

ជ្ជិយានុលោមម្បិ កណ៌តំ វេ កណោតតំ ។

បដិច្ចវិវេ

[៣៣១] ហេតុំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេ-
តុំ សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ភីណិ ។ នហេតុំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុំ សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា ភីណិ ។ ហេតុំ សុខសហគតញ្ច នហេតុំ
សុខសហគតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុំ សុខសហគ-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[៣៣២] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ អវិកតេ នវ ។

[៣៣៣] នហេតុំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុំ សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

ហេតុទុកបីតិគ្គិកៈ

[៣២៩] ក្នុងនិកាយមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 [៣៣០] ក្នុងនិកាយមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនិហេតុប្បច្ច័យ។
 អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
 លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
 យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកបីតិគ្គិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង
 នោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[៣៣១] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ច្រ-
 ឡំដោយសុខ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ច្រឡំដោយ
 សុខ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជា
 ហេតុផង នូវធម៌ ច្រឡំដោយសុខ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិកាយមូលប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣៣៣] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ច្រឡំដោយសុខ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។

[៣៣៤] ហេតុំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុំ សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា នវ ។

[៣៣៥] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកក្ខេ ភីណិ នវីហាកេ នវ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៣៣៦] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

[៣៣៧] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ។
សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវារោមិ សំសជ្ឈវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវារសទិសា វិត្តាវេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវេ

[៣៣៨] ហេតុំ សុខសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស សុខសហគតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

[៣៣៩] ហេតុំ សុខសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស សុខសហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៣៤] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ច្រឡំ
ដោយសុខ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣៣៥] ក្នុងនហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣៣៦] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៣៧] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៣៣៨] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៣៩] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ហេតុទុកបីតិគ្គិកំ

[៣៤០] ហេតុ សុខសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស សុខសហគតស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

[៣៤១] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អធិបតីយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ អាសវនេ នវ កម្មេ តីណី វិនាគេ នវ អាហារេ តីណី ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណី មគ្គេ នវ សម្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៣៤២] ហេតុ សុខសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស សុខសហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣៤៣] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៣៤៤] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

[៣៤៥] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

ហេតុទុក្ខបីតិវគ្គកៈ

[៣៤០] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ដោយអធិបត្តិបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៤១] ក្នុងហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណបច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបត្តិបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរបច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតបច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអពាមពាបបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារ-
បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានបច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តបច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអត្ថបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
វិត្តបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត្តបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៤២] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ដោយការម្មណបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។

[៣៤៣] ក្នុងនេហតុបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណបច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៣៤៤] ក្នុងនការម្មណបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុបច្ច័យ ។

[៣៤៥] ក្នុងការម្មណបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុបច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

យថា តុសលត្ថិតោ បញ្ញាវាសស្ស អនុ-
 លោមម្បី បច្ចនីយម្បី អនុលោមប្បច្ចនី-
 យម្បី បច្ចនីយានុលោមម្បី កណ៌តំ វេ
 កណោតតំ ។

បដិច្ចវិវា

[៣៤៦] ហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា តីណី ។ នហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។ ហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតញ្ច
 នហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណី ។

[៣៤៧] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា នវ តទ្មេ នវ វិចារតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៣៤៨] នហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច-
 នហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេ
 តុប្បច្ចយា ទ្វេ ។

អវិជ្ជាបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី

នៃបញ្ចាវរៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា

(ក្នុងហេតុទុក្ខបិដកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[៣៤៦] ធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៣ ។ ធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុផង នូវធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា
មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[៣៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ក្នុងអធិបត្ថប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

[៣៤៨] ធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ២ ។

ហេតុទុកបីតិគ្គិក

(៣៤៩) ហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិ-
បតិប្បច្ចយា នវ ។

(៣៥០) ហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេ-
ជាតប្បច្ចយា នវ ។

(៣៥១) ហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបច្ឆា-
ជាតប្បច្ចយា នវ ។

(៣៥២) នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតីយា នវ ន-
បុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ
នកម្មេ តីណី នវិចារកេ នវ នឈានេ ឯកំ ន-
មក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៣៥៣) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតីយា នវ ។

(៣៥៤) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយវា-

រោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សប្បយុត្តវារោចិ បដិច្ច-

វារសទិសា វិគ្គារេតត្វា ។

ហេតុទុកបីតិវ្តិកៈ

[៣៤៩] ធម៌ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរណបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[៣៥០] ធម៌ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[៣៥១] ធម៌ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[៣៥២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនរណបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣៥៣] ក្នុងនរណបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៥៤] ក្នុងនកម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវា

(៣៥៥) ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧបេក្ខាសហគតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។

(៣៥៦) ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧបេក្ខាសហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

(៣៥៧) ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧបេក្ខាសហគតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

(៣៥៨) ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អធិបតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អពាមពោ ឆ្ម ឆ្ម នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ អាសេវនេ នវ កក្ក្មេ តីណី វិចារេ នវ អាហារេ តីណី ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណី មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិតតេ នវ អវិតតេ នវ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៣៥៥] ធម៌ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥៦] ធម៌ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣៥៧] ធម៌ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ដោយអធិបត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
អតាមពោប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
វិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ហេតុទុក្ខទុល្លាសត្តិកំ

[៣៥៧] ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧបេក្ខាសហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៦០] នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

[៣៦១] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

[៣៦២] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវំ ។

យថា តុសលត្ថិតេ បញ្ចវារស្ស អនុលោមម្បី បច្ចនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បី បច្ចនីយានុលោមម្បី កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

ហេតុទុក្ខបីតិកំ ធិដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុក្ខទុល្លាសត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[៣៦៣] ហេតុំ នស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុ នស្សនេន បហាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ នហេតុំ នស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នស្សនេន បហាតតោ ធម្មោ

ហេតុទុក្ខទស្សនត្តិកៈ

[៣៥៩] ធម៌ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ដោយការមូលាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៦០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការមូលាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[៣៦១] ក្នុងនការមូលាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៦២] ក្នុងនការមូលាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ចាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខបីត្ថិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុក្ខបីត្ថិកៈ ។

ហេតុទុក្ខទស្សនត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៣៦៣] ធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ មិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុំ ទស្សនេន
 បហាតត្វញ្ច នហេតុំ ទស្សនេន បហាតត្វញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ ទស្សនេន បហាតត្វញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៣៦៤] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អនិបតិយា
 នវ កម្មេ នវ អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៣៦៥] នហេតុំ ទស្សនេន បហាតត្វញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ ទស្សនេន បហាតត្វញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ។

[៣៦៦] ហេតុំ ទស្សនេន បហាតត្វញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ ទស្សនេន បហាតត្វញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអ-
 និបតិប្បដ្ឋយា នវ ។

[៣៦៧] នហេតុយា ឯកំ នអនិបតិយា នវ ន-
 បុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ
 នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៣៦៨] ហេតុប្បដ្ឋយា នអនិបតិយា នវ ។

[៣៦៩] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលគួរលះ
ដោយទស្សនៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ
ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៦៥] ធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៦៦] ធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៦៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអាសវម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៦៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៦៩] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុក្ខស្សនគ្គិកំ

សហជាតករោចិ បច្ចយករោចិ និស្សយករោចិ
 សំសដ្ឋករោចិ សម្បយុត្តករោចិ បដិច្ចវាសទិសា
 វិត្តារតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[៣៧០] ហេតុ ទិស្សនេន បហាតញ្ច ធម្មោ
 ហេតុស្ស ទិស្សនេន បហាតញ្ចស្ស ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៣៧១] ហេតុ ទិស្សនេន បហាតញ្ច ធម្មោ
 ហេតុស្ស ទិស្សនេន បហាតញ្ចស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

[៣៧២] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អនិច-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
 នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណិ អាហារេ តីណិ
 ឥន្ទ្រិយេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

[៣៧៣] ហេតុ ទិស្សនេន បហាតញ្ច ធម្មោ
 ហេតុស្ស ទិស្សនេន បហាតញ្ចស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

ហេតុទុក្ខទស្សនត្តិកៈ

សហជាតវរៈក្តី បច្ចយវរៈក្តី និស្សយវរៈក្តី សំសង្កវរៈក្តី
 សម្បយុត្តវរៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវរៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
 ពិស្តារចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៣៧០] ធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[៣៧១] ធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវរៈ ៩ ។

[៣៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវរៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុង
 អញ្ចាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងកម្ម-
 ប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 មានវរៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ។

[៣៧៣] ធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៧៤] នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

[៣៧៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

[៣៧៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវំ ។

យថា តុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-

នីយានុលោមម្បិ តណីតំ ឯវំ តណោតព្វំ ។

[៣៧៧] ហេតុំ ភាវនាយ បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុ ភាវនាយ បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-

តុប្បដ្ឋយា តីណី ។ នហេតុំ ភាវនាយ បហាតព្វំ ធម្មំ

បដិច្ច ហេតុ ភាវនាយ បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ ហេតុំ ភាវនាយ បហា-

តព្វញ្ច នហេតុំ ភាវនាយ បហាតព្វញ្ច ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុ ភាវនាយ បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-

តុប្បដ្ឋយា តីណី ។

[៣៧៨] ហេតុយា នវំ អារម្មណេ នវំ អវិគតេ

នវំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៣៧៤] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[៣៧៥] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[៣៧៦] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនេហតុ-
ប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី
នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោកកប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងនេហតុទុក្ខទស្សនត្ថិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

[៣៧៧] ធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលគួរ
លះដោយការវិនា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយ
ការវិនា ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជា
ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៧៨] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ហេតុកុកុស្មនត្តិកំ

[៣៧៩] នហេតុំ ភាវនាយ បហាតត្វំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេ-
តុប្បជ្ឈយា នវ ។

[៣៨០] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ ន-
បុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ ន-
កម្មេ តីណំ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៣៨១] ហេតុប្បជ្ឈយា នអធិបតិយា នវ ។

[៣៨២] នហេតុប្បជ្ឈយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវារោមិ

សំសជ្ឈវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវា-

សនិសា ឯវំ វិត្តារេតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៣៨៣] ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វោ ធម្មោ
ហេតុស្ស ភាវនាយ បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បជ្ឈយេន បច្ចយោ តីណំ ។

[៣៨៤] ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វោ ធម្មោ
ហេតុស្ស ភាវនាយ បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បជ្ឈយេន បច្ចយោ ។

ហេតុទុកស្សនត្តិកៈ

[៣៧៩] ធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា ជាហេតុ អាស្រ័យ នៃធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ នហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣៨០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣៨១] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៨២] ក្នុងនអាម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យ
ពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៣៨៣] ធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ។

[៣៨៤] ធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា ជាហេតុ ដោយអាម្ពណប្បច្ច័យ ។

[៣៨៥] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អចិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ចបញ្ចេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 អាសវនេ នវ កក្ខេ តីណិ អាហារេ តីណិ
 ឥន្ទ្រិយេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

[៣៨៦] ហេតុ ភាវនាយ បហាតញ្ចោ ធម្មោ
 ហេតុស្ស ភាវនាយ បហាតញ្ចស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៨៧] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៣៨៨] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៣៨៩] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
 នីយានុលោមម្បិ តណីតំ វិវំ តណោតញ្ចំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[ព្វ៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងត្រ័យប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[ព្វ៨៦] ធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយការមូណប្បដ្ឋាយ ជា
 បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។

[ព្វ៨៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការមូណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ។

[ព្វ៨៨] ក្នុងនការមូណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[ព្វ៨៩] ក្នុងការមូណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
 នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់

ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខទស្សនតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី

រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បិរោ

(៣៧០) ហេតុំ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តង្គំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុំ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។
នហេតុំ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតង្គំ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុំ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៣៧១) ហេតុយា នវ ភាវប្បណោ នវ អធិប-
តិយា នវ កក្កេន្ធ នវ វិចាគេ នវ អវិគតេ នវ ។

(៣៧២) នហេតុំ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ ប-
ហាតង្គំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ នេវទស្សនេន ន ភាវ-
នាយ បហាតត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

(៣៧៣) ហេតុំ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តង្គំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

ពេតុទុក្ខស្សនត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៣៩០] ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ តាំងមិនគួរលះ
 ដោយការវិនា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ
 តាំងមិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ តាំង
 មិនគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនគួរ
 លះដោយទស្សនៈ តាំងមិនគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៩១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៣៩២] ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ តាំងមិនគួរលះ
 ដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនគួរលះ
 ដោយទស្សនៈ តាំងមិនគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៩៣] ធម៌ មិនគួរលះដោយទស្សនៈ តាំងមិនគួរលះដោយការវិនា
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនគួរលះដោយទស្សនៈ តាំងមិនគួរ
 លះដោយការវិនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនាការមូលប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

នហេតុំ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតតំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អារម្មណប្បច្ចយា ។ ហេតុំ នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វញ្ច នហេតុំ នេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ន អារម្មណប្បច្ចយា ។

(៣៧៤) ហេតុំ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អធិបតីប្បច្ចយា ។

(៣៧៥) នហេតុយា ឯតំ ន អារម្មណ វីណិ
 ន អធិបតីយា នវ ន អនន្តរេ វីណិ ន សមនន្តរេ
 វីណិ ន អញ្ញាបត្រេ វីណិ ន ឧបដិស្សយេ វីណិ
 ន បុរេជានេ នវ ន បច្ឆាជានេ នវ ន អាសេវនេ នវ
 ន កុច្ឆេ វីណិ ន វិចារេ នវ ន អាហារេ ឯតំ
 ន ត្រ្រៃយេ ឯតំ ន យានេ ឯតំ ន មន្តេ ឯតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា មិនមែន
 ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរ
 លះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណ-
 ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយ
 ការវិនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយ
 ទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលមិនគួរ
 លះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៩៤] ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយ
 ការវិនា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិន
 គួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣៩៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអតាមតាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរាជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសាសនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

ហេតុកុកុស្មនត្តិកំ

នសម្បយុត្ត តីណី នវិប្បយុត្ត នវ នោនត្ថិយា
តីណី នោវិតតេ តីណី ។

[៣៩៦] ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណី ។

[៣៩៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯតំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវារសទិសា ឯវំ វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[៣៩៨] ហេតុ នេវទិស្សនេន ន ភាវនាយបហា-
តញ្ចេ ធម្មោ ហេតុស្ស នេវទិស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតញ្ចស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
តីណី ។

[៣៩៩] ហេតុ នេវទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តញ្ចេ ធម្មោ ហេតុស្ស នេវទិស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតញ្ចស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
នវ ។

[៤០០] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អនិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
វារេ នវ អវាបវោ នវ និស្សយេ នវ

ហេតុទុក្ខទស្សនត្ថិកៈ

ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៩៦] ក្នុងនភារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៩៧] ក្នុងនភារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្ខវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវារៈ

[៣៩៨] ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះ
ដោយការវិនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ
ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៩៩] ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះ
ដោយការវិនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ
ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយភារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងភារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយេ នវេ បុរេជានេតេ តីណិ បច្ឆាជានេតេ
 តីណិ អាសេវនេ នវេ កម្មេ តីណិ វិចារេតេ នវេ
 អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវេ ឈានេ តីណិ មក្កេ
 នវេ សប្បយុត្តេ នវេ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា
 នវេ នត្ថិយា នវេ វិគតេ នវេ អវិគតេ នវេ ។

(៤០១) ហេតុ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តញ្ចា ធម្មោ ហេតុស្ស នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៤០២) នហេតុយា នវេ នអារម្មណេ នវេ ។

(៤០៣) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ នវេ ។

(៤០៤) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវេ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាសស្ស អនុលោមម្បិ
 បច្ចដ៏យម្បិ អនុលោមប្បច្ចដ៏យម្បិ បច្ចដ៏យានុ-
 លោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

ហេតុទុក្ខស្សនត្ថិកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤០១] ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយ
 ការវិនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំង
 មិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយការមូលប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤០២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការមូលប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[៤០៣] ក្នុងនការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤០៤] ក្នុងនការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័ន្ទិយៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយៈក្តី បច្ច័ន្ទិយានុលោមក្តី
 នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងហេតុទុក្ខទស្សនត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុក្ខទស្សនត្ថិតៈ ។

ហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហេតុកិច្ចិកំ

បដិច្ចវិពោ

(៤០៥) ហេតុំ នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ នហេតុំ នស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា ភីណិ ។ ហេតុំ នស្សនេន បហាតព្វហេតុ-
 កញ្ច នហេតុំ នស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

(៤០៦) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិក-
 តេ នវ ។

(៤០៧) ហេតុំ នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

(៤០៨) នអធិបតិយា នវ នបុរេជានេ នវ ន-
 បច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ភីណិ

ហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៤០៥] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុផង នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សឺណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤០៧] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបត្តិប្បច្ច័យ ។

[៤០៨] ក្នុងអធិបត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៤០៩] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

[៤១០] នអធិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-

វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ

បដិច្ចវារសទិសា វិត្តាវេតត្វា ។

បញ្ញាវារោ

[៤១១] ហេតុ ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
 ជម្មោ ហេតុស្ស ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
 ជម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៤១២] ហេតុ ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
 ជម្មោ ហេតុស្ស ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
 ជម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

[៤១៣] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណិ អា-
 ហារេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

[៤១៤] ហេតុ ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ជម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤០៩] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៤១១] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទេស្យនៈ ជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទេស្យនៈ ជាហេតុ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤១២] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទេស្យនៈ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទេស្យនៈ ជាហេតុ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤១៤] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទេស្យនៈ ជាហេតុ

ហេតុទុក្ខស្សនេសបហាតត្វហេតុកត្តិកំ

ហេតុស្ស ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤០៥] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៤០៦] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណី ។

[៤០៧] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាសស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
នីយានុលោមម្បិ កណីតំ ឯវំ កណោតត្វំ ។

បដិច្ចវិវា

[៤០៨] ហេតុំ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។ នហេតុំ ភាវ-
នាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ភាវ-
នាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៤០៩] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ អវិកតេ នវ ។

ហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ
ដោយការមូណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤១៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការមូណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[៤១៦] ក្នុងនការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤១៧] ក្នុងនការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ច័ន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័ន័យៈក្តី បច្ច័ន័យានុលោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាង
ណា (ក្នុងហេតុទុក្ខទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[៤១៨] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះ
ដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះ
ដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការមូណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនធម៌បតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២២០] ហេតុំ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា នវ ។

[២២១] នអធិបតិយា នវ នបុរេវាតេ នវ ន-
បច្ឆាវាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[២២២] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

[២២៣] នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្មយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវារសទីសា វិត្តារេតត្វា ។

បញ្ញាវិវោ

[២២៤] ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ហេតុស្ស ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[២២៥] ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ហេតុស្ស ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ភាវនាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៤២០] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៤២១] ក្នុងនអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៤២២] ក្នុងនអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនអធិបតីប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុប្បន្នវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិជ្ជា បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៤២៤] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤២៥] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយ
ការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ហេតុទុក្ខស្បែកធម៌ហោតព្វហេតុកត្តិកំ

[៤២៦] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ ជិស្សយេ នវ ឧបជិស្សយេ
 នវ អាសេវនេ នវ កក្កេ តីណិ វិហាកេ នវ
 អាហារេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

[៤២៧] ហេតុ ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ហេតុស្ស ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបជិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៤២៨] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៤២៩] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៤៣០] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា តុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 បម្បី បច្ឆជីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋជីយម្បី បច្ឆ-
 ជីយានុលោមម្បី តណីតំ ឯវំ តណោតព្វំ ។

ហេតុទុក្ខស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

[៤២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤២៧] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤២៨] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[៤២៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣០] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
 អនុលោមក្តី បច្ច័ន័យ ក្តី អនុលោមប្បច្ច័ន័យៈក្តី បច្ច័ន័យានុលោម
 ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាង
 ណា (ក្នុងហេតុទុក្ខស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិក) បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

(២៣១) ហេតុំ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ ប-
ហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

(២៣២) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិគ-
តេ នវ ។

(២៣៣) នហេតុំ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នេវ និស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នហេតុប្បច្ចយា ។

(២៣៤) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណី នអ-
និបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណី នសមនន្តរេ តីណី
នអត្រាមត្រោ តីណី នឧបនិស្សយេ តីណី នបុរេជាតេ
នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ តីណី
នវិហារេ នវ នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

បដិប្បវាទៈ

(៤៣១) ធម៌ មានហេតុដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ចាំងមិន
គួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិន
គួរលះដោយទស្សនៈ ចាំងមិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៣២) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

(៤៣៣) ធម៌ មានហេតុដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ចាំងមិន
គួរលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែល
មិនគួរលះដោយទស្សនៈ ចាំងមិនគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៣៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ៣ ក្នុងនអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងនអញ្ញាញប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងនចុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនអារសវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

ហេតុទុក្ខវស្សនេនបហានត្វហេតុកត្តិកំ

នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ វីណិ
នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្តិយា វីណិ នោវិគតេ វីណិ ។

[៤៣៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នភារម្មណោ វីណិ ។

[៤៣៦] នហេតុប្បដ្ឋយា ភារម្មណោ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវារោមិ
សំសង្ខវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវារស-
ទិសា វិត្តារេតត្វា ។

បញ្ញាវិវោ

[៤៣៧] ហេតុ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ ប-
ហានត្វហេតុតោ ឆម្មោ ហេតុស្ស នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

[៤៣៨] ហេតុយា វីណិ ភារម្មណោ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ ឧប-
និស្សយេ នវ បុរេជាតេ វីណិ បន្ទាជាតេ វីណិ
អាសេវីនេ នវ តត្ថេ វីណិ វិចារេតេ នវ

ហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
យត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោ-
នត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៣៥] ក្នុងនភារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៦] ក្នុងនភារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី ចច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យត្ថវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវេរ បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៤៣៧] ធម៌ មានហេតុដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំង
មិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលមិន
គួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនភារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនសម្បប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនសមននប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនពាមពាបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងភាសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩

អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណិ មន្តេ
 នវ សម្ពយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា នវ
 នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៤៣៩] ហេតុ នេវ និស្សនេន ន ការងាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ ហេតុស្ស នេវ និស្សនេន ន កា-
 វងាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៤០] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៤៤១] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៤៤២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា តុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្ពិ បច្ចនីយម្ពិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្ពិ បច្ច-

នីយានុលោមម្ពិ កណ៌តំ វរំ កណ្តោតក្ខំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤៣៧] ធម៌ មានហេតុដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិន
គួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលមិនគួរ
លះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយអា-
រម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៤០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៤៤១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៤២] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី ចច្ចន័យក្តី អនុលោមប្បច្ចន័យក្តី ចច្ចន័យានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហេតុ-
កត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បឋំ ហេតុទុក្ខទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ ។

ហេតុទុក្ខអាបយគាមិគិកំ

បដិច្ចវិពារ

(២២៣) ហេតុំ អាចយគាមី ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អាចយគាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណី ។ នហេតុំ អាចយគាមី ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អាចយគាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។
ហេតុំ អាចយគាមីញ ទហេតុំ អាចយគាមីញ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អាចយគាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តីណី ។

(២២៤) ហេតុយា នវ ភារវុណោ នវ អធិបតិ-
យា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ អវិគតេ
នវ ។

(២២៥) នហេតុំ អាចយគាមី ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អាចយគាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២២៦) ហេតុំ អាចយគាមី ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អាចយគាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បដ្ឋយា ។

(២២៧) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា
នវ នបុរេជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ

ហេតុទុក្ខអាបយគាមិភិក្កៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៤៤៣] ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន វារៈ៣ ។ ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។ ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់ នូវការសន្សំ ជាហេតុផង នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។

[៤៤៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៤៤៥] ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់ នូវការសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៤៦] ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[៤៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ
នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[២២៨] ហេតុប្បដ្ឋយា អធិបតិយា នវ ។

[២២៩] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បច្ចយវារេបិ និស្សយវា-

រេបិ សំសដ្ឋវារេបិ សម្បយុត្តវារេបិ បដិច្ច-

វារសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[២៣០] ហេតុ អាចយតាមី ធម្មោ ហេតុស្ស
អាចយតាមីស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
តីណិ ។

[២៣១] ហេតុ អាចយតាមី ធម្មោ អាចយតា-
មីស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

[២៣២] ហេតុ អាចយតាមី ធម្មោ ហេតុស្ស
អាចយតាមីស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ នហេតុ
អាចយតាមី ធម្មោ នហេតុស្ស អាចយតា-
មីស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនភាសនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤៤៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៤៩] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី ចច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងចដ្ឋិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៤៥០] ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដល់
នូវការសន្សំ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៥១] ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤៥២] ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ
និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជា
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិ-
បតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុ អាចយោគមី ច នហេតុ អាចយោគមី ច
 ធម្មា ហេតុស្ស អាចយោគមីស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី តីណី ។

(៤៥៣) ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតីយា នវ ឧបនិស្សយេ នវ អាសេវនេ នវ
 កម្មេ តីណី អាហារេ តីណី អវិគតេ នវ ។

(៤៥៤) ហេតុ អាចយោគមី ធម្មា ហេតុស្ស
 អាចយោគមីស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ច-
 យោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្ប-
 ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៤៥៥) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៤៥៦) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

(៤៥៧) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បច្ច-
 នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

ហេតុទុកអាចយជាមិត្តិកៈ

ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុក្តី ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជា
ហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ដោយអធិ-
បតិប្បច្ច័យ បានដល់ការមូលាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៤៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូលាធិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤៥៤] ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ដោយការមូលាធិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៥៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការមូលាធិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៤៥៦] ក្នុងនការមូលាធិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។

[៤៥៧] ក្នុងការមូលាធិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុរោមភិ បច្ច័នីយៈភិ អនុរោមប្បច្ច័នីយៈភិ បច្ច័នីយានុរោម
ភិ នៃបញ្ចវារៈ ក្នុងភូសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកអាចយជាមិត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិពោ

[២៥៨] ហេតុំ អបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អបចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តី-
 ណី ។ នហេតុំ អបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អបចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណី ។ ហេតុំ អបចយតាមីត្វា នហេតុំ អបច-
 យតាមីត្វា ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អបចយតាមី ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។

[២៥៩] ហេតុយា នវ ភារម្មណោ នវ កកម្ម
 នវ អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

[២៦០] ហេតុំ អបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ អបចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិ-
 ប្បច្ចយា ។

[២៦១] នអធិបតីយា ន នបុរេជានេ នវ ន-
 បច្ឆាជានេ នវ នកកម្ម តីណី នវិទានេ នវ ន-
 វិប្បយុត្តេ នវ ។

បដិច្ចវិវាទៈ

[៤៥៨] ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុផង នូវធម៌ ដល់នូវ
 ការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។

[៤៥៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៤៦០] ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបត្តិ-
 ប្បច្ច័យ ។

[៤៦១] ក្នុងនអធិបត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ហេតុទុកអាចយកមិត្តិកំ

[២៦២] ហេតុប្បដ្ឋយា នមនិបតិយា ឆ ។

[២៦៣] នមនិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា ឆ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-

វារោមិ សំសង្កវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ

បដិច្ចវាសនិសា វិត្តាវេតញា ។

បញ្ញាវិវា

[២៦៤] ហេតុ អបចយតាមី ឆម្មោ ហេតុស្ស
អបចយតាមីស្ស ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
តីណិ ។

[២៦៥] ហេតុ អបចយតាមី ឆម្មោ ហេតុស្ស
អបចយតាមីស្ស ឆម្មស្ស អនិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ សហជាតានិបតិ តីណិ ។ នហេតុ អបច-
យតាមី ឆម្មោ នហេតុស្ស អបចយតាមីស្ស
ឆម្មស្ស អនិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតា-
និបតិ តីណិ ។

[២៦៦] ហេតុយា តីណិ អនិបតិយា ឆ សហ-
ជាតេ នវ អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈា-
នេ តីណិ បក្កេ នវ សម្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ
អវិគតេ នវ ។

ហេតុទុកអាចយោធិមិត្តៈ

[៤៦២] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្ស័យវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិប្បវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ

ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៤៦៤] ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៥] ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងព័ត៌ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤៦៧] ហេតុ អបចយតាមី ឆម្មោ ហេតុស្ស
អបចយតាមីស្ស ឆម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៤៦៨] នហេតុយា នវ នភារម្ហុលោ នវ ។

[៤៦៩] ហេតុប្បដ្ឋយា នភារម្ហុលោ តីណី ។

[៤៧០] នហេតុប្បដ្ឋយា អនិបតិយា តីណី ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុ-
លោមម្បី បដ្ឋនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនី-
យម្បី បដ្ឋនីយានុលោមម្បី កណ៌តំ ឯវំ
គណោតត្ថំ ។

បដិច្ចវិវា

[៤៧១] ហេតុ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ឆម្មំ
បដិច្ច ហេតុ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ឆម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ នហេតុ នេវាចយតាមី-
នាបចយតាមី ឆម្មំ បដិច្ច នហេតុ នេវាចយតាមីនា-
បចយតាមី ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋាន

[៤៦៧] ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៦៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៩ ។

[៤៦៩] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧០] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័ន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័ន័យៈក្តី បច្ច័ន័យានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវរៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ
យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខអាចយគាមិត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[៤៧១] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។
ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

ហេតុំ នេវាចយតាមីនាបចយតាមីញ្ច នហេតុំ នេវា-
 ចយតាមីនាបចយតាមីញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ នេវាច-
 យតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា តីណិ ។

[២៧២] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតីយា
 នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជានេ នវ អាសេវនេ នវ
 កម្មេ នវ វិចារកេ នវ អាហារេ នវ ឥន្ទ្រិយេ នវ
 អវិគតេ នវ ។

[២៧៣] នហេតុំ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុំ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៧៤] ហេតុំ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុំ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា ។ នហេតុំ នេវាចយតា-
 មីនាបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ នេវាចយតាមី-
 នាបចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា ។

ហេតុទុកអាចយធាមិត្តិកៈ

ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុផង
នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជា
ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៤៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបុរេជានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហា-
រប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងតន្ត្រីប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

[៤៧៣] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់
នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៧៤] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់
នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បដ្ឋយ ។
ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិន
សន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បដ្ឋយ ។

ហេតុំ នេវាចយតាមីនាបចយតាមីញ ឧហេតុំ នេវា-
 ចយតាមីនាបចយតាមីញ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ នេវា-
 ចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា ។

(៤៧៥) ហេតុំ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

(៤៧៦) ហេតុំ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា តីណិ ។

(៤៧៧) ហេតុំ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា ។

(៤៧៨) ហេតុំ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា ។

(៤៧៩) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាហេតុផង នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមូណប្បច្ច័យ ។

[៤៧៥] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៤៧៦] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៧៧] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[៤៧៨] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៧៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការមូណ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
នអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

ហេតុទុកអាចយោគមិត្តិកំ

នអញ្ញាមញ្ញា តីណី ននិស្សយេ តីណី នឧបនិស្សយេ
 តីណី នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសោវនេ
 នវ នកម្មេ តីណី នវិចារតេ នវ នអាហារេ ឯកំ
 នស្រ្តិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ ន-
 សម្បយុត្តេ តីណី នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្តយា តីណី
 នោវិគតេ តីណី ។

[២៨០] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

[២៨១] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ឆយវារោមិ និស្សយវា-
 រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
 វាវសនិសា វិត្តាវេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[២៨២] ហេតុ នេវចយតាមិទាបចយតាមិ ឆន្ទោ
 ហេតុស្ស នេវចយតាមិទាបចយតាមិស្ស ឆម្ពស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ តីណី ។

[២៨៣] ហេតុ នេវចយតាមិទាបចយតាមិ ឆន្ទោ
 ហេតុស្ស នេវចយតាមិទាបចយតាមិស្ស ឆម្ពស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

ហេតុទុកអាចយកមិត្តិកៈ

ក្នុងនក្ខតាមពាហ្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតា-
 ហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈា-
 នប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវគ្គតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៨០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៨១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
 យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៤៨២] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៨៣] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

(៤៨៤) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អនិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧប-
 និស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
 អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ
 តីណិ វេទ្ខិយេ នវ ឈានេ តីណិ មគ្គេ នវ សម្ម-
 យុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា នវ នត្តិយា
 នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

(៤៨៥) ហេតុ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី
 ធម្មោ ហេតុស្ស នេវាចយតាមីនាបចយតាមីស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 តីណិ ។ នហេតុ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី
 ធម្មោ នហេតុស្ស នេវាចយតាមីនាបចយតាមីស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៤៨៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆា-
 ជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងភ័ន្តិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិជ្ជយុត្តប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៤៨៥] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំង
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋាយ ជា
 បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ
 ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋាយ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ

ហេតុទុកសេក្ខត្តិកំ

បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បន្ទាជាតប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ស្រ្តីយប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។

(៤៨៦) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៤៨៧) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

(៤៨៨) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្ពី បដ្ឋនីយម្ពី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្ពី បដ្ឋ-
នីយានុលោមម្ពី កណ៌តំ វរំ កណោតតំ ។

ហេតុទុកអាបយកមិត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកសេក្ខត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

(៤៨៩) ហេតុំ សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុំ សេក្ខោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ នហេតុំ
សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ សេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ហេតុំ សេក្ខញ្ច នហេតុំ
សេក្ខញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុំ សេក្ខោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

ហេតុទុកសេក្ខត្តិកៈ

ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៤៨៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[៤៨៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៨៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលាមក្ខី បច្ចនីយៈក្ខី អនុលាមប្បច្ចនីយៈក្ខី បច្ចនីយានុលាមក្ខី
នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកអាចយគាមិត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុកអាចយគាមិត្តិកៈ ។

ហេតុទុកសេក្ខត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៤៨៩] សេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវសេក្ខធម៌ ជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេក្ខធម៌ មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវសេក្ខធម៌ ជាហេតុផង នូវសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៩០] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អនិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អត្តាមត្តោ នវ ជិស្សយេ នវ ឧបជិស្សយេ នវ
 បុរេជាតេ នវ អាសវនេ នវ កកម្មេ នវ វិចារកេ
 នវ អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

[២៩១] ហេតុំ សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សេត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអនិបតិប្បច្ចយា ។

[២៩២] នអនិបតិយា ធន នបុរេជាតេ នវ ន-
 បច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកកម្មេ តីណី
 នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[២៩៣] ហេតុប្បច្ចយា នអនិបតិយា ធន ។

[២៩៤] នអនិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា ធន ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ ជិស្សយវា-

រោមិ សំសន្នវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-

វារសទិសា វិត្តារេត្តោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៤៩០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៧ ក្នុងការម្សោយប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេ-
 វនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៤៩១] សេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវសេក្ខធម៌ ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។

[៤៩២] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសេវនប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៤៩៣] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៤៩៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ

ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវា

[២៩៥] ហេតុ សេត្វោ ធម្មោ ហេតុស្ស សេ-
ត្វស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។

[២៩៦] ហេតុ សេត្វោ ធម្មោ ហេតុស្ស សេ-
ត្វស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហ-
ជាតាធិបតិ តីណី ។ នហេតុ សេត្វោ ធម្មោ
នហេតុស្ស សេត្វស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ សហជាតាធិបតិ តីណី ។

[២៩៧] ហេតុ សេត្វោ ធម្មោ ហេតុស្ស សេ-
ត្វស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៩៨] ហេតុយា តីណី អធិបតិយា ធម្ម អនន្តរ
នវ សមនន្តរ នវ សហជាតេ នវ អនាមត្តោ នវ
និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ គរម្ម តីណី
វិចារកេ នវ អាហារេ តីណី វីដ្ឋិយេ នវ ឈានេ
តីណី មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ
នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

ហេតុទុកសេក្ខន្តិកៈ

បច្ច័យវិវរៈ

[៤៩៥] សេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៩៦] សេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ សេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៤៩៧] សេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៤៩៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងភ័ន្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

(៤៩៩) ហេតុ សេត្វោ ធម្មោ ហេតុស្ស សេ-
ត្វស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧប-
និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥០០) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៥០១) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

(៥០២) នហេតុប្បដ្ឋយា អធិបតិយា តីណី ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បី បដ្ឋនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បី បដ្ឋ-
នីយានុលោមម្បី តណីតំ វេទំ គណេតតំ ។

បដិប្បវិវោ

(៥០៣) ហេតុំ អសេត្វំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អសេត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។
នហេតុំ អសេត្វំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អសេត្វោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ ហេតុំ
អសេត្វញ្ច នហេតុំ អសេត្វញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អសេត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

(៥០៤) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិយា
នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៤៩៩] សេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសេក្ខធម៌ ជាហេតុ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥០០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[៥០១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥០២] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមភិ បច្ច័នីយៈភិ អនុលោមប្បច្ច័នីយៈភិ បច្ច័នីយានុលោម
ភិ នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាង
ណា (ក្នុងហេតុទុក្ខសេក្ខតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

[៥០៣] អសេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអសេក្ខធម៌ ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អសេក្ខធម៌
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អសេក្ខធម៌ ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវអសេក្ខធម៌ ជាហេតុផង នូវអសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩

ហេតុទុកសេក្ខត្រី

អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេ-
ជាតេ នវ កក្កម្មេ នវ វិចារកេ នវ អវិគតេ នវ ។

(៥០៥) ហេតុំ អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អ-
សេត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ។

(៥០៦) នអធិបតីយា ឆ នបុរេជាតេ នវ ន-
បច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៥០៧) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតីយា ឆ ។

(៥០៨) នអធិបតីប្បច្ចយា ហេតុយា ឆ ។

សហាវាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-

រោមិ សំសង្ខវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-

វាសនិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិរោ

(៥០៩) ហេតុ អសេត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស អ-

សេត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។

ហេតុទុកសេក្ខត្តិកៈ

ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងបុរាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ៩ ។

[៥០៥] អសេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអសេក្ខធម៌ ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៥០៦] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្នុងនបុរាជាត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនអាសេវ-
នប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ។

[៥០៧] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥០៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៥០៩] អសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអសេក្ខធម៌ ជាហេតុ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៥០០) ហេតុ អសេក្ខោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អសេក្ខុស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតាធិបតី តីណី ។ នហេតុ អសេក្ខោ
ធម្មោ នហេតុស្ស អសេក្ខុស្ស ធម្មស្ស អធិបតី-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតាធិបតី តីណី ។

(៥០១) ហេតុ អសេក្ខោ ធម្មោ ហេតុស្ស អ-
សេក្ខុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អនន្តរូបនិស្សយោ ។

(៥០២) ហេតុយា តីណី អធិបតីយា ន អ-
នន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អញ្ញ-
មញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ កម្ម-
តីណី វិចារកេ នវ អាហារេ តីណី ឥន្ទ្រិយេ នវ
ឈានេ តីណី មក្កេ នវ សម្មយុត្តេ នវ អត្ថិយា
នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

(៥០៣) ហេតុ អសេក្ខោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អសេក្ខុស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥០៤) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៥១០] អសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។
អសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៥១១] អសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ ។

[៥១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរូបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរូបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិវាទប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥១៣] អសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥១៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកាម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥០៥] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ ភីណិ ។

[៥០៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អធិបតិយា ភីណិ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បច្ច-
នីយានុលោមម្បិ កណីតំ ឯវំ កណោតតំ ។

បដិច្ចវិវា

[៥០៧] ហេតុំ នេវសេក្ខានសេក្ខំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច ហេតុំ នេវសេក្ខានសេក្ខា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ នហេតុំ នេវសេក្ខាន-
សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ នេវសេក្ខានសេក្ខា
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ហេតុំ
នេវសេក្ខានសេក្ខញ្ច នហេតុំ នេវសេក្ខានសេ-
ក្ខញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុំ នេវសេក្ខានសេក្ខា
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[៥០៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ

ហេតុទុកសេក្ខតិកៈ

[៥១៥] ក្នុងនាមាម្ពណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 [៥១៦] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
 អនុលាមក្ខី បច្ចនីយៈក្ខី អនុលាមប្បច្ចនីយៈក្ខី បច្ចនីយា-
 នុលាមក្ខី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកសេក្ខតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

[៥១៧] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ (ធម៌មិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំង
 មិនមែនជាអសេក្ខៈ) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នេវសេក្ខា-
 នាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជា
 ហេតុផង នូវនេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនាមាម្ពណ្ឌប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអពាមពាបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

ឧបទិស្សយេ នវ បុរេជានេ នវ អាសេវនេ នវ
កម្មេ នវ វិចារកេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៥១៩] នហេតុំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច នហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។ នហេតុំ នេវសេក្ខានា-
សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥២០] ហេតុំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច នហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា ។ នហេតុំ នេវសេក្ខានា-
សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា ។ ហេតុំ នេវ-
សេក្ខានាសេក្ខញ្ច នហេតុំ នេវសេក្ខាសេក្ខញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា ។

[៥២១] ហេតុំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច ហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នអនិបតិប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអានេសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥១៩] នេវេសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 នេវេសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។ នេវេសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនេវេសេក្ខា-
 នាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២០] នេវេសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 នេវេសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។
 នេវេសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនេវេសេក្ខានាសេ-
 ក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។
 នេវេសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនេវេសេក្ខានាសេ-
 ក្ខធម៌ ជាហេតុផង នូវនេវេសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៥២១] នេវេសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនេវេសេក្ខា-
 នាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកសេត្តិកៈ

(៥២២) ហេតុ នៅសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច ហេតុ នៅសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នបុរេជាតប្បដ្ឋយា តីណី ។

(៥២៣) នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណេ តីណី
នអធិបតីយា នវ នអនន្តរេ តីណី នសមនន្តរេ
តីណី នអញ្ញាមញ្ញេ តីណី នឧបនិស្សយេ តីណី
នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ
នកម្មេ តីណី នវិហាកេ នវ នអាហារេ ឯកំ
នន្ត្រិយេ ឯកំ នយានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ
នសម្បយុត្តេ តីណី នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្តិយា
តីណី នោវិតតេ តីណី ។

(៥២៤) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

(៥២៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។
សហជាតវារោចិ បច្ចុយវារោចិ និស្សយ-
វារោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ ប-
ដិច្ចវារសនិសា វិត្តារតញ្ចា ។

ហេតុទុកសេចក្តីក្តី:

[៥២២] នៅសេដ្ឋកិច្ចសេដ្ឋកិច្ច ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនូវ-
សេដ្ឋកិច្ចសេដ្ឋកិច្ច ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតិប្បជ័យ
មានវារៈ ៗ

[៥២៣] ក្នុងនហេតុប្បជ័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនការមូលប្បជ័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បជ័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តប្បជ័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តប្បជ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអត្ថាមត្ថាប្បជ័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បជ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតិប្បជ័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នប្បជ័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសវនប្បជ័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បជ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បជ័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងនអាហារប្បជ័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនគន្ធិនិយប្បជ័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
ឈានប្បជ័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បជ័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
យុត្តប្បជ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បជ័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោ-
នត្តិប្បជ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិត្តប្បជ័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥២៤] ក្នុងនការមូលប្បជ័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បជ័យ ។

[៥២៥] ក្នុងនការមូលប្បជ័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បជ័យ ។

សហជាតិវារៈក្តី បច្ចុប្បន្នវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្គវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិជ្ជា បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ញាវិវា

(៥២៦) ហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
ហេតុស្ស នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ភីណី ។

(៥២៧) ហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
ហេតុស្ស នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

(៥២៨) ហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
ហេតុស្ស នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស អធិប-
តិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតា-
ធិបតិ នវ ។

(៥២៩) នហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
នហេតុស្ស នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស បុរេ-
ជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥៣០) ហេតុយា ភីណី អារម្មណោ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អញ្ញាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
នវ បុរេជាតេ ភីណី បច្ឆាជាតេ ភីណី អាសេវនេ
នវ កម្មេ ភីណី វិចារកេ នវ អាហារេ ភីណី

បញ្ញាវិវរៈ

[៥២៦] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃនេវ-
សេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥២៧] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃនេវ-
សេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៥២៨] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃនេវ-
សេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយអធិបត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា-
ធិបត្តិ និងសហជាតាធិបត្តិ មានវារៈ ៩ ។

[៥២៩] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៣០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
អពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឧបនិ-
ស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចា-
ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងក្មេងប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណី មត្តេ នវ សម្ម-
យុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា នវ នត្ថិយា
នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

(៣៣០) ហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
ហេតុស្ស នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៣២) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៥៣៣) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណី ។

(៥៣៤) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
នីយានុលោមម្បិ គណីតំ វេ គណេតតំ ។

ហេតុទុកសេក្ខន្តិកៈ

ក្នុងន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៣១] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃនេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៣២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ៧ ។

[៥៣៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៣៤] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមភិ បច្ចនិយៈភិ អនុលោមប្បច្ចនិយៈភិ បច្ចនិយា-

នុលោមភិ នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលភិកៈ ដែលលោករាប់

ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកសេក្ខន្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី

រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

ហោតុទុក្ខបរិត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[៥៣៥] ហេតុំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វីណិ ។
នហេតុំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វីណិ ។ ហេតុំ បរិត្តញ្ច
នហេតុំ បរិត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វីណិ ។

[៥៣៦] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អត្ថិ-
បតិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[៥៣៧] នហេតុំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។ នហេតុំ
បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៣៨] ហេតុំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបំណិក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុក្ខបរិត្តិកៈ

បដិច្ចវិវាទៈ

[៥៣៥] ធម៌ មានសភាពតូច^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុផង នូវធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៣៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៥៣៧] ធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៣៨] ធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។

១ កាមាវចរកុសល អកុសល កាមាវចរវិបាកទាំងអស់ កាមាវចរកិរិយាព្យាប្រឹត រួមទាំងអស់ ។

ហេតុទុក្ខបរិវដ្តន៍

នហេតុំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។ ហេតុំ បរិត្តញ្ច
 នហេតុំ បរិត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ បរិត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។

(៥៣៩) ហេតុំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ បរិត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ។

(៥៤០) នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ តីណី
 នអធិបតីយា នវ នអនន្តរេ តីណី នសមនន្តរេ
 តីណី នវត្ថាមត្តោ តីណី នឧបនិស្សយេ តីណី
 នចុរដាតេ នវ នបច្ឆាដាតេ នវ នអាសវនេ នវ
 នកច្ចេ តីណី នវិចាតេ នវ នអាហារេ ឯតំ
 នវ្រ្មិយេ ឯតំ នឈានេ ឯតំ នមត្តេ ឯតំ
 នសច្ចយុត្តេ តីណី នវិច្ចយុត្តេ នវ នោអត្ថិយា
 តីណី នោអត្ថិយា តីណី នោវិគតេ តីណី ។

(៥៤១) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ តីណី ។

ហេតុកុរុបវិត្តិកៈ

ធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាព
 តូច មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមូលប្បដ្ឋយ ។

ធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាព
 តូច ជាហេតុផង នូវធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនការមូលប្បដ្ឋយ ។

[៥៣៩] ធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មានសភាពតូច ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មធម៌ប្បដ្ឋយ ។

[៥៤០] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនការមូលប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មធម៌ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាបប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវម្យប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នោគត្ថិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោគត្ថិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោ-
 វិត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៥៤១] ក្នុងនការមូលប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៥៤២) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទេ ។
 សហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយ-
 វារោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សប្បយុត្តវារោចិ
 បដិច្ចវាសទិសា វិត្តាវេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

(៥៤៣) ហេតុ បរិត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស បរិត្តស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

(៥៤៤) ហេតុ បរិត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស បរិត្តស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៥) ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ នវ អតិប-
 តិយា នវ អនន្តេវ នវ សមនន្តេវ នវ អវិគតេ នវ ។

(៥៤៦) ហេតុ បរិត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស បរិត្តស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៧) ហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៥៤៨) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

(៥៤៩) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៥៤២] ក្នុងការម្ស្នាលប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
 សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
 ពិស្តារចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៥៤៣] ធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មានសភាពតូច ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៤៤] ធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
 សភាពតូច ជាហេតុ ដោយការម្ស្នាលប្បច្ច័យ ។

[៥៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្ស្នាលប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៤៦] ធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
 សភាពតូច ជាហេតុ ដោយការម្ស្នាលប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
 តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៤៧] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្ស្នាលប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[៥៤៨] ក្នុងការម្ស្នាលប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[៥៤៩] ក្នុងការម្ស្នាលប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកបង្កើតកំ

យថា កុសលត្ថិតេ បច្ចាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

បដិច្ចវិវា

[៥៥០] ហេតុំ មហាគ្គតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
មហាគ្គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ តីណី ។
នហេតុំ មហាគ្គតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ មហាគ្គតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ តីណី ។ ហេតុំ
មហាគ្គតញ្ច នហេតុំ មហាគ្គតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
មហាគ្គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ តីណី ។

[៥៥១] ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ អនិបតិយា
នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ
អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
បុរេជាតេ នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ នវ វិចារកេ
នវ អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

ហេតុទុកបរិត្តភិក្ខុៈ

អនុលោមក្តី បច្ច័ន្ទិយៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយៈក្តី បច្ច័ន្ទិយានុលោមក្តី
 នៃបញ្ចាវរៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងហេតុទុកបរិត្តភិក្ខុៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បិវៈ

[៥៥០] ធម៌ មានសភាពធំ^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
 សភាពធំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។
 ធម៌ មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពធំ
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។
 ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពធំ ជា
 ហេតុផង នូវធម៌ មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[៥៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វរៈ ៧ ក្នុងអធិបត្ថិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអា-
 សេវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវរៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

(៥៥២) ហេតុំ មហាគ្គតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
មហាគ្គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

(៥៥៣) នអធិបតិយា នវ នបុរោជាតេ នវ
នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ភីណិ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៥៥៤) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

(៥៥៥) នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ ជិស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

(៥៥៦) ហេតុ មហាគ្គតោ ធម្មោ ហេតុស្ស មហាគ្គ-
តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

(៥៥៧) ហេតុ មហាគ្គតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ភីណិ ។ នហេតុ មហាគ្គតោ ធម្មោ នហេតុស្ស មហា-
គ្គតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋាន

[៥៥២] ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
សភាពធំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៥៥៣] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអានុសង្ខារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៥៥៤] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៥៥៦] ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានសភាពធំ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៥៧] ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានសភាពធំ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ធម៌ មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
សភាពធំ មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុ មហាគ្គតោ ច នហេតុ មហាគ្គតោ ច ធម្មា
 ហេតុស្ស មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ តីណី ។

[៥៥៨] ហេតុ មហាគ្គតោ ធម្មា ហេតុស្ស
 មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតាធិបតី តីណី ។ នហេតុ មហាគ្គតោ
 ធម្មា នហេតុស្ស មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតាធិបតី តីណី ។

[៥៥៩] ហេតុ មហាគ្គតោ ធម្មា ហេតុស្ស
 មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស អនន្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៦០] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតីយា ច អនន្តេ នវ សមនន្តេ នវ សហជាតេ
 នវ អត្ថាមត្តោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 អាសវនេ នវ កម្មេ តីណី វិចារកេ នវ អាហារេ
 តីណី ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណី មក្កេ នវ សម្ម-
 យុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ អវិគតេ នវ ។

ហេតុទុកបរិក្ខិត្ត:

ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុក្តី ធម៌ មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុក្តី
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ ដោយអារម្មណ៍បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

[៥៥៨] ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
សភាពធំ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជា-
តាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៥៥៩] ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
សភាពធំ ជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៥៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
អតាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្ម-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

(៥៦១) ហេតុ មហាគ្គតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(៥៦២) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៥៦៣) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

(៥៦៤) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បី បដ្ឋនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បី បដ្ឋ-
នីយានុលោមម្បី គណីតំ វេរំ គណោតតំ ។

បដិច្ចវិពោ

(៥៦៥) ហេតុំ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អប្បមាលោក ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។
នហេតុំ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អប្ប-
មាលោក ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។
ហេតុំ អប្បមាលាញ្ច នហេតុំ អប្បមាលាញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អប្បមាលោក ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៥៦១] ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
សភាពធំ ជាហេតុ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៦២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[៥៦៣] ក្នុងនការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦៤] ក្នុងការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមភិ បច្ច័ន្ទិយភិ អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយភិ បច្ច័ន្ទិយានុលោម
ភិ នៃបញ្ចាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោកព្រះហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុក្ខបិក្ខត្ថិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[៥៦៥] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មានប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុផង នូវធម៌ មានប្រមាណមិនបាន
មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

១ មគ្គ ៤ ផល ៤ និព្វាន ។

ហេតុកុបបិវត្តិកំ

[៥៦៦] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ ឧបទិស្សយេ នវ កក្កេ នវ វិចារេក
នវ អវិគតេ នវ ។

[៥៦៧] ហេតុំ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អប្បមាណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[៥៦៨] នអធិបតិយា ធន ធម្មវេជានេ នវ ន-
បច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ នកក្កេ តីណិ
នវិចារេក នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៥៦៩] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា ធន ។

[៥៧០] នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា ធន ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ ទិស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សប្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវារសទិសា វិត្តាវេតទ្វា ។

បញ្ញាវិវេ

[៥៧១] ហេតុ អប្បមាណោ ធម្មោ ហេតុស្ស អប្ប
មាណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៥៧២] នហេតុ អប្បមាណោ ធម្មោ នហេតុស្ស

ហេតុទុកបរិត្តិកៈ

[៥៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអាវម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុង
អវគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

[៥៦៧] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[៥៦៨] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

[៥៦៩] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញត្តិវិវៈ

[៥៧១] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

[៥៧២] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ

អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បន្នយេន បច្ចយោ ទីលី ។

[៥៧៣] ហេតុ អប្បមាណោ ធម្មោ ហេតុស្ស អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បន្នយេន បច្ចយោ សហជានាធិបតី ទីលី ។ នហេតុ អប្បមាណោ ធម្មោ នហេតុស្ស អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បន្នយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជានាធិបតី ទីលី ។

[៥៧៤] ហេតុ អប្បមាណោ ធម្មោ ហេតុស្ស អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បន្នយេន បច្ចយោ នវ ។

[៥៧៥] ហេតុ អប្បមាណោ ធម្មោ ហេតុស្ស អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បន្នយេន បច្ចយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បតកត្វបនិស្សយោ នវ ។

[៥៧៦] ហេតុយោ ទីលី អារម្មណោ ទីលី អធិបតីយោ ន អនន្តរេ នវ សបនន្តរេ នវ សហជានេ នវ អតាមន្តោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ កាម្ម ទីលី វិហារេ នវ អាហារេ ទីលី

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកច្បង្គាន

នៃធម៌ មានប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

[៥៧៣] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់សហ-
ជាតាធិបតី មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិប-
តីប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ៍ធិបតី និងសហជាតាធិបតី មានវារៈ ៣ ។

[៥៧៤] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៥៧៥] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
ដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ មានវារៈ ៩ ។

[៥៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអតាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

ស្រ្តីយេ នវ ឈានេ តីណី មន្ត្រេ វេវ សម្បយុត្តេ
 នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគ
 តេ នវ ។

[៥៧៧] ហេតុ អប្បមាណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៧៨] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៥៧៩] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណី ។

[៥៨០] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ តីណី ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
 នីយានុលោមម្បិ គណិតំ វេវ គណេតតំ ។

ហេតុទុកបរិក្ខត្តិកំ ធិដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកបរិក្ខត្តិកំ

បដិប្បវា

[៥៨១] ហេតុ បរិក្ខត្តិកំ ធិដ្ឋិតំ បដិប្ប

ហេតុទុកបរិត្តិកៈ

ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៧៧] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៧៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៥៧៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី ចច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី ចច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងភូសលត្ថិកៈ ដែលលោកព្រះហឺយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកបរិត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុកបរិត្តិកៈ ។

ហេតុទុកបរិត្តិកម្មណត្ថិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៥៨១] ធម៌ មានការម្មណ៍តូច^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ

១ ការបរិចារកាំងអស់ កិរិយាមនោធាតុ កិរិយាអហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ ពើត្រម
ដោយសោមនស្ស ។

ហេតុ បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តីណិ ។ នហេតុំ បរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តីណិ ។ ហេតុំ បរិត្តារម្មណោ នហេតុំ បរិត្តា-
 រម្មណោ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

(៥៨២) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អតិបត្តិ-
 យា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 បុរេជាតេ នវ អាសវនេ នវ កម្មេ នវ វិចារកេ
 នវ អវិគតេ នវ ។

(៥៨៣) នហេតុំ បរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។
 នហេតុំ បរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ បរិត្តារម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

នូវធម៌ មានការម្ស្នាក់តូច ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានការម្ស្នាក់តូច មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មានការម្ស្នាក់តូច មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានការម្ស្នាក់តូច ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មានការម្ស្នាក់តូច ជាហេតុផង នូវធម៌ មានការម្ស្នាក់តូច មិន
 មែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៥៨២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្ស្នាក់ប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាបប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងកាលសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបុ-
 កប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(៥៨៣) ធម៌ មានការម្ស្នាក់តូច មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មានការម្ស្នាក់តូច មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មានការម្ស្នាក់តូច ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
 ការម្ស្នាក់តូច មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

ហេតុទុកចិត្តាម្មណត្តិកំ

[៥៨៤] ហេតុំ បរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បដ្ឋយា ។

[៥៨៥] នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា នវ
នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ
នកម្មេ តីណី នវិចារកេ នវ នឈានេ ឯកំ
នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៥៨៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

[៥៨៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ទ្វេ ។
សហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយ-
វារោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ
បដិច្ចវាសទិសា វិត្តារេតទ្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៥៨៨] ហេតុ បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
បរិត្តារម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
តីណី ។

[៥៨៩] ហេតុ បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
បរិត្តារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ នវ ។

ហេតុទុកបរិក្ខារម្មណ៍ត្រឹមត្រូវ:

[៥៨៤] ធម៌ មានការម្នាក់តូច ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានការម្នាក់តូច ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[៥៨៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ១
ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៥៨៦] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៨៧] ក្នុងការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៥៨៨] ធម៌ មានការម្នាក់តូច ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មានការម្នាក់តូច ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។

[៥៨៩] ធម៌ មានការម្នាក់តូច ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានការម្នាក់តូច ជាហេតុ ដោយការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៥៧០] ហេតុ បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
បរិត្តារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៧១] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តេ នវ សមនន្តេ នវ សហ-
ជាតេ នវ អញ្ចាមញ្ញេ នវ ជិស្សយេ នវ ឧបជិស្ស-
យេ នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណី វិចារកេ នវ
អាហារេ តីណី ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណី បត្តេ
នវ សម្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ
នវ អវិគតេ នវ ។

[៥៧២] ហេតុ បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
បរិត្តារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបជិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៥៧៣] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៥៧៤] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

[៥៧៥] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៥៧០] ធម៌ មានការម្មណ៍តូច ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានការម្មណ៍តូច ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៥៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិគ្គិហប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៧២] ធម៌ មានការម្មណ៍តូច ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានការម្មណ៍តូច ជាហេតុ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៧៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៥៧៤] ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៥] ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុក្ខបរិញ្ញាប្ននាគីតំ

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ឆនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ឆនីយម្បិ បច្ឆ-
នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ គលោតតំ ។

បដិច្ចវិវា

[៥៧៦] ហេតុំ មហាគុតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា តីណី ។ នហេតុំ មហាគុតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា តីណី ។ ហេតុំ មហាគុតារម្មណាញ នហេតុំ
មហាគុតារម្មណាញ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ មហាគុតារម្ម-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។

[៥៧៧] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អនិប-
តិយា នវ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ អាហារេ នវ
អវិកតេ នវ ។

[៥៧៨] នហេតុំ មហាគុតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
ហេតុប្បច្ចយា ។ នហេតុំ មហាគុតារម្មណំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នហេតុប្បច្ចយា ។

ហេតុទុកបរិគ្គារម្មណត្ថិកៈ

អនុលោមត្ថំ បច្ចនីយៈក្តិ អនុលោមបច្ចនីយៈក្តិ បច្ចនីយានុលោមត្ថំ
 នៃបញ្ចាវរៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងហេតុទុកបរិគ្គារម្មណត្ថិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បិវៈ

[៥៩៦] ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ
 ៣ ។ ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
 ការម្មណ៍ធំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វរៈ ៣ ។ ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានការ-
 ម្មណ៍ធំ ជាហេតុផង នូវធម៌ មានការម្មណ៍ធំ មិនមែនជាហេតុផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។

[៥៩៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៩ ក្នុងការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
 មានវរៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៩
 ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៩ ក្នុង
 អវិគតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៩ ។

[៥៩៨] ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មានការម្មណ៍ធំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
 ការម្មណ៍ធំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

១ វិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ នេវសញ្ញាសញ្ញាយតនៈ ។

[៥៩៩] ហេតុំ មហាគ្គតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុំ មហាគ្គតារម្មណោ នម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកដិប-
 តិច្ឆន្ទយា ។

[៦០០] នហេតុយា ទ្វេ នកដិបតិយា នវ
 នបុរេដាតេ នវ នបច្ឆាដាតេ នវ នអាសេវនេ
 នវ នគរម្មេ តីណិ នវិចាតេ នវ នមត្តេ ឯតំ
 នវិច្ឆយុត្តេ នវ ។

[៦០១] ហេតុច្ឆន្ទយា នកដិបតិយា នវ ។

[៦០២] នហេតុច្ឆន្ទយា អារម្មណោ ទ្វេ ។
 សហដាតវារោចិ បច្ឆយវារោចិ ទិស្សយ-
 វារោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សត្សយុត្តវារោចិ
 បដិច្ចវាសទិសា វិត្តារេតទ្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៦០៣] ហេតុ មហាគ្គតារម្មណោ ធម្មោ ហេ-
 តុស្ស មហាគ្គតារម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្ឆន្ទយេន
 បច្ឆយោ តីណិ ។

[៦០៤] ហេតុ មហាគ្គតារម្មណោ ធម្មោ ហេ-
 តុស្ស មហាគ្គតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណច្ឆន្ទ-
 យេន បច្ឆយោ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៥៩៩] ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នៃធម៌
មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរាធម៌បញ្ចូជ្ឈយ ។

[៦០០] ក្នុងនរហត្ថប្បជ្ឈយ មានវារៈ ២ ក្នុងនរាធម៌បញ្ចូជ្ឈយ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បជ្ឈយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បជ្ឈយ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនពលេវនប្បជ្ឈយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកុប្បជ្ឈយ មានវារៈ
៣ ក្នុងនវិបាកប្បជ្ឈយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនមគ្គប្បជ្ឈយ មានវារៈ ១ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បជ្ឈយ មានវារៈ ៩ ។

[៦០១] ក្នុងនរាធម៌បញ្ចូជ្ឈយ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បជ្ឈយ ។

[៦០២] ក្នុងការម្មណ៍ប្បជ្ឈយ មានវារៈ ២ ព្រោះនរហត្ថប្បជ្ឈយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិជរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៦០៣] ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
ការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បជ្ឈយ មានវារៈ ៣ ។

[៦០៤] ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ដោយការម្មណ៍ប្បជ្ឈយ មានវារៈ ៩ ។

[៦០៥] ហេតុ មហាគ្គតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស មហាគ្គតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។ នហេតុ មហាគ្គតារម្មណោ ធម្មោ នហេតុស្ស មហាគ្គតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។ ហេតុ មហាគ្គតារម្មណោ ច នហេតុ មហាគ្គតារម្មណោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស មហាគ្គតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី តីណី ។

[៦០៦] ហេតុយា តីណី អារម្មណោ នវ អធិបតីយោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ អាសេវនេ នវ កក្ខេ តីណី វិចារេតេ នវ អាហារេ តីណី អវិកតេ នវ ។

[៦០៧] ហេតុ មហាគ្គតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស មហាគ្គតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយេន ឧបនិស្សយេន បដ្ឋយោ ។

[៦០៨] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

ហេតុបុព្វហេតុនិក្ខេបៈ

[៦០៥] ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
 ការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ
 នឹងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ មិនមែនជា
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានការម្មណ៍ធំ មិនមែនជាហេតុ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុក្តី ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ មិន
 មែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៦០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការសន្សំប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៦០៧] ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦០៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ។

[៦០៩] ហេតុប្បដ្ឋន្ធយា ន អារម្មណេ វីណិ ។

[៦១០] ន ហេតុប្បដ្ឋន្ធយា អារម្មណេ នវ ។

យថា តុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោម-
មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ វេ កណោតង្គំ ។

បដិច្ចវិពោ

[៦១១] ហេតុំ អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋន្ធយា វីណិ ។ ន ហេតុំ អប្បមាណារម្មណំ
ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋន្ធយា វីណិ ។ ហេតុំ អប្បមា-
ណារម្មណោ ន ហេតុំ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋន្ធយា វីណិ ។

[៦១២] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អនិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ
សហជានេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ

អវិជ្ជាបដិសន្ធិ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦០៩] ក្នុងការម្នាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។
 [៦១០] ក្នុងការម្នាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។
 អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
 លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោកកប់ហើយ
 យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកបរិគ្គារម្មណត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីកប់
 យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវារៈ

[៦១១] ធម៌ មានការម្នាប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មានការម្នាប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានការម្នាប្រមាណមិនបាន មិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានការម្នាប្រមាណមិនបាន មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មាន
 ការម្នាប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានការម្នា
 ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុផង នូវធម៌ មានការម្នាប្រមាណមិនបាន
 មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[៦១២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងការម្នាប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបទិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអតាមតាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្ស្រយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩
 ក្នុង ញា ញា ប្បដ្ឋាយ ។

ទុបនិស្សយេ នវ បុរេជានេ នវ អាសេវនេ នវ
កកម្មេ នវ វិចារកេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៦០៣] នហេតុំ អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ នហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។

[៦០៤] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ
នបុរេជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ
នវ នកកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នមក្កេ ឯកំ
នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៦០៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

[៦០៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជានភវេមិ បច្ចយភវេមិ និស្សយភ-
វេមិ សំសដ្ឋភវេមិ សម្បយុត្តភវេមិ បដិច្ច-
ភវសទិសា វិត្ថារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវេ

[៦០៧] ហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អប្បមាណារម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេ ន
បច្ចយោ តីណិ ។

ហេតុទុកបរិក្ខារមូលត្តិកៈ

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦១៣] ធម៌ មានការមូលប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានការមូលប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនរហតុប្បច្ច័យ ។

[៦១៤] ក្នុងនរហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦១៥] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនរហតុប្បច្ច័យ ។

[៦១៦] ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនរហតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៦១៧] ធម៌ មានការមូលប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មានការមូលប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

(៦១៨) ហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស អប្បមាណារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

(៦១៩) ហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស អប្បមាណារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។ នហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ នហេតុស្ស អប្បមាណារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។ ហេតុ អប្បមាណារម្មណោ បនហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស អប្បមាណារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី តីណី ។

(៦២០) ហេតុយោ តីណី អារម្មណោ នវ អធិបតីយោ នវ អនន្តរេ នវ សបនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៦១៨] ធម៌ មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយការម្នាក់ប្រច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៦១៩] ធម៌ មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច័យ
បានដល់ការម្នាក់ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មាន
ការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
ការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច័យ បាន
ដល់ការម្នាក់ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មាន
ការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុក្តី ធម៌ មានការម្នាក់ប្រមាណ
មិនបាន មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានការម្នាក់ប្រមាណ
មិនបាន ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់ការម្នាក់ធិបតិ
មានវារៈ ៣ ។

[៦២០] ក្នុងហេតុប្បច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្នាក់ប្បច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាបប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច័យ មានវារៈ ៧

ឧបនិស្សយេ នវំ អាសេវនេ នវំ កម្មេ តីណិ
 វិចារកេ នវំ អាហារេ តីណិ វេទ្ធិយេ នវំ ឈានេ
 តីណិ មគ្គេ នវំ សម្មយុត្តេ នវំ អត្ថិយា នវំ
 អវិគតេ នវំ ។

(៦២០) ហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ
 ហេតុស្ស អប្បមាណារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦២២) នហេតុយា នវំ នអារម្មណោ នវំ ។

(៦២៣) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ តីណិ ។

(៦២៤) នហេតុប្បច្ចយោ អារម្មណោ នវំ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
 នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ វេ កណោតត្វំ ។

ហេតុទុកបរិក្ខារមូលត្ថិកៈ

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការសាវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហា-
 រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៦២១] ធម៌ មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយការម្នាក់-
 ណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦២២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្នាក់ណាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ។

[៦២៣] ក្នុងនការម្នាក់ណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦២៤] ក្នុងនការម្នាក់ណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័យៈក្តី បច្ច័យានុ-
 លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកបរិក្ខារមូលត្ថិកៈ) បច្ច័យ
 គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុទុកហ័នត្ថិកំ

បដិច្ចវិពោ

(៦២៥) ហេតុំ ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ហី-
នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វីណិ ។ ន-
ហេតុំ ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ហីនោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វីណិ ។ ហេតុំ ហីនញ្ច
នហេតុំ ហីនញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ហីនោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វីណិ ។

(៦២៦) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជានេ
នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
នវ បុរេជានេ នវ អាសេវនេ នវ អាហារេ នវ
អវិគតេ នវ ។

(៦២៧) នហេតុំ ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ហី-
នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋាន

ហេតុទុកហ៊ានតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៦២៥] ធម៌ ដ៏ថោកទាប(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏
 ថោកទាប ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ ដ៏ថោកទាប មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ថោកទាប
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ ដ៏ថោកទាប ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ថោកទាប ជាហេតុ
 ផង នូវធម៌ ដ៏ថោកទាប មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៦២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អារសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគ-
 តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៦២៧] ធម៌ ដ៏ថោកទាប ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ថោក-
 ទាប មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

ហេតុទុកហ័សន្តិកំ

[៦២៨] ហេតុំ ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ហី-
នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណី ។
នហេតុំ ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ហីនោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណី ។ ហេតុំ ហី-
នក្ខា នហេតុំ ហីនក្ខា ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ហីនោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណី ។

[៦២៩] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ ន-
បុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកក្កេ តីណី នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៦៣០] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

[៦៣១] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-

វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ

បដិច្ចវាសនិសា វិត្តារេតក្ខា ។

បញ្ញាវិវា

[៦៣២] ហេតុ ហីនោ ធម្មោ ហេតុស្ស ហី-
នស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។

ហេតុទុកហ៊ុនត្រឹម:

[៦៦៨] ធម៌ ដ៏ថោកទាប ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ថោក-
 ទាប ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរណាបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ ដ៏ថោកទាប មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ថោកទាប
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរណាបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ ដ៏ថោកទាប ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ថោកទាប ជាហេតុផង
 នូវធម៌ ដ៏ថោកទាប មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនរណា-
 បតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[៦៦៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងនការសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ។

[៦៧០] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៦៧១] ក្នុងនការមូលប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។
 សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិជ្ជា បណ្ឌិត គប្បវិទូ
 ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៦៧២] ធម៌ ដ៏ថោកទាប ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដ៏ថោក-
 ទាប ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[៦៣៣] ហេតុ ហីនោ នធម្មោ ហេតុស្ស ហី-
នស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
... អនិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណា និបតិ-
សហជាតានិបតិ ។

[៦៣៤] ហេតុយា វីណិ អារម្មណោ នវ អនិ-
បតិយា នវ អនន្តេវ នវ សមនន្តេវ នវ សហជាតេ
នវ អញ្ញាបញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
នវ អាសវនេ នវ តិច្ឆេ វីណិ អាហារេ វីណិ
អវិគតេ នវ ។

[៦៣៥] ហេតុ ហីនោ នធម្មោ ហេតុស្ស ហី-
នស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ស-
ហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៦៣៦] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

[៦៣៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ វីណិ ។

[៦៣៨] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៦៣៣] ធម៌ ដ៏ថោកទាប ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដ៏
ថោកទាប ជាហេតុ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ៍ធិបតិ និសីហជាតាធិបតិ ។

[៦៣៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៣៥] ធម៌ ដ៏ថោកទាប ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដ៏ថោក-
ទាប ជាហេតុ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦៣៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៦៣៧] ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៣៨] ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុក្ខហេតុភិក្ខុ

យថា តុសលតិកេ បច្ឆាវាសង្ឃ អនុលោ-
 មម្បី បច្ឆន្តិយម្បី អនុលោមប្បច្ឆន្តិយម្បី បច្ឆ-
 ន្តិយានុលោមម្បី តណីតំ ឯវំ តណោតតំ ។

បដិប្បវិពោ

[៦៣៩] ហេតុំ មជ្ឈិមំ នម្មំ បដិច្ច ហេតុ មជ្ឈិ-
 មោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៤០] ហេតុយា នវំ អារម្មណេ នវំ អវិគតេ
 នវំ ។

[៦៤១] នហេតុំ មជ្ឈិមំ នម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 មជ្ឈិមោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៤២] នហេតុយា ឯតំ នអារម្មណេ តីណិ
 នអធិបតីយា នវំ នេវិគតេ តីណិ ។

[៦៤៣] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៦៤៤] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯតំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-

វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ

បដិច្ចវាសនីសា វិទ្យាវេទនា ។

ហេតុទុកហ៊ានត្តិកៈ

អនុលោមក្តី បច្ច័ន្ទន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័ន្ទន័យៈក្តី បច្ច័ន្ទន័យានុលោមក្តី
 នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងហេតុទុកហ៊ានត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវរៈ

[៦៣៩] ធម៌ ជាភណ្ឌាល^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
 ភណ្ឌាល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៦៤១] ធម៌ ជាភណ្ឌាល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ជាភណ្ឌាល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៤២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។

[៦៤៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ។

[៦៤៤] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិប្បវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បឱ្យ
 ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវេក

(៦៤៥) ហេតុ មជ្ឈិមោ ឆម្មោ ហេតុស្ស មជ្ឈិ-
មស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។

(៦៤៦) ហេតុ មជ្ឈិមោ ឆម្មោ ហេតុស្ស មជ្ឈិ-
មស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ . . .
អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី សហ-
ជាតាធិបតី ។

(៦៤៧) ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សបនន្តរេ នវ តម្រេ
តីណី វិចារេនវ អាហារេ តីណី អវិគតេ នវ ។

(៦៤៨) ហេតុ មជ្ឈិមោ ឆម្មោ ហេតុស្ស មជ្ឈិ-
មស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហ-
ជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ។

(៦៤៩) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៦៥០) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

(៦៥១) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

បញ្ញាវិវរៈ

[៦៤៥] ធម៌ ជាតណ្ហាល ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាតណ្ហាល ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៤៦] ធម៌ ជាតណ្ហាល ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាតណ្ហាល ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណធិបតី និងសហជាតាធិបតី ។

[៦៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៤៨] ធម៌ ជាតណ្ហាល ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាតណ្ហាល ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៥០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៥១] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុក្ខបំណង

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោ-
មម្បី បច្ឆន្តិយម្បី អនុលោមប្បច្ឆន្តិយម្បី បច្ឆ-
ន្តិយានុលោមម្បី គណីតំ ឯវំ គណេតតំ ។

បដិច្ចវិវា

(២៥២) ហេតុំ បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បណីតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។
នហេតុំ បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ បណីតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។ ហេតុំ
បណីតញ្ច នហេតុំ បណីតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បណីតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។

(២៥៣) ហេតុយា នវំ អារម្មណេ នវំ អធិប-
តិយា នវំ កម្មេ នវំ វិចារកេ នវំ អាហារេ នវំ
អវិគតេ នវំ ។

(២៥៤) ហេតុំ បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បណីតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

ហេតុទុកហ៊ុនត្តិកៈ

អនុលាមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលាមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
 នុលាមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកហ៊ុនត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[៦៥២] ធម៌ ដ៏ប្រសើរ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ប្រសើរ
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដ៏
 ប្រសើរ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ប្រសើរ មិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដ៏ប្រសើរ ជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ប្រសើរ ជាហេតុផង នូវធម៌ ដ៏ប្រសើរ មិន
 មែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិ-
 តតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៦៥៤] ធម៌ ដ៏ប្រសើរ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ប្រសើរ
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៦៥៥) នអធិបតិយា ឆ នបុរេជាតេ នវ ន-
បច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណី
នវីតាតេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៦៥៦) ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា ឆ ។

(៦៥៧) នអធិបតិយា ហេតុយា ឆ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសន្នវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វាសនិសា វិត្ថាវេតញា ។

បញ្ញាវិវា

(៦៥៨) ហេតុ បណីតោ ឆម្មោ ហេតុស្ស បណី-
តស្ស ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណី ។

(៦៥៩) នហេតុ បណីតោ ឆម្មោ នហេតុស្ស
បណីតស្ស ឆម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
តីណី ។

(៦៦០) ហេតុ បណីតោ ឆម្មោ ហេតុស្ស បណី-
តស្ស ឆម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្ម-
ណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៦៥៥] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនាគតជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៥៦] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុប្បន្នវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ

ពិស្តារផងចុះ ។

បច្ច័យវារៈ

[៦៥៨] ធម៌ ដ៏ប្រសើរ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដ៏ប្រសើរ
 ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៥៩] ធម៌ ដ៏ប្រសើរ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដ៏ប្រសើរ មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៦០] ធម៌ ដ៏ប្រសើរ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដ៏ប្រសើរ
 ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតា-
 ធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

(៦៦០) ហេតុយា តីណី អារម្មណេ តីណី
 អធិបតិយា ន អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញាញេ នវ និស្សយេ នវ ឧប-
 និស្សយេ នវ កក្កេ តីណី វិចារកេ នវ អាហារេ
 តីណី វេទ្ធ្នយេ នវ ឈានេ តីណី មក្កេ នវ
 សម្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ អវិកតេ នវ ។

(៦៦២) ហេតុ បណីតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 បណីតស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៦៦៣) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៦៦៤) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

(៦៦៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណី ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្បី បច្ចនីយម្ប អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្ប បច្ច-

នីយានុលោមម្បី តណីតំ វេ តណោតតំ ។

ហេតុទុកហ៊ានត្តិកៈ

[៦៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋកៈ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអធិបត្ថប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្ប-
 ដ្ឋកៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋកៈ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិ-
 គតប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៧ ។

[៦៦២] ធម៌ ជីវ្ហស្មី ជាហេតុ ជាបដ្ឋកៈ នៃធម៌ ជីវ្ហស្មី
 ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បដ្ឋកៈ ជាបដ្ឋកៈ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋកៈ ។

[៦៦៣] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការមូលប្បដ្ឋកៈ
 មានវារៈ ៧ ។

[៦៦៤] ក្នុងនការមូលប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋកៈ ។

[៦៦៥] ក្នុងការមូលប្បដ្ឋកៈ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋកៈ ។
 អនុលាមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលាមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលាម
 ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាង
 ណា (ក្នុងហេតុទុកហ៊ានត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុទុក្ខមិប្បត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[៦៦៦] ហេតុំ មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។
 នហេតុំ មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ មិច្ឆត្ត-
 និយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។
 ហេតុំ មិច្ឆត្តនិយតញ្ច នហេតុំ មិច្ឆត្តនិយតញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[៦៦៧] ហេតុំ មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បដ្ឋយា ។

[៦៦៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
 យា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ
 អញ្ចាមញ្ចេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុក្ខមិច្ឆតតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៦៦៦] ធម៌ មានសភាពខុស(១)និងទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង មិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង មិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពខុស
 និងទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង ជាហេតុ
 ផង នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៦៦៧] ធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អារម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៦៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 សហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតាមតាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧

១ ចិត្តប្បទ ៤ ប្រកបដោយទិដ្ឋិ ចិត្តប្បទ ២ កើតព្រមដោយទោមនស្ស ។

ហេតុទុកមិច្ឆត្តិកំ

បុរេជានេត នវ អាសេវនេ នវ កក្កេ នវ អាហារេ
នវ អវិគតេ នវ ។

[៦៦៩] ហេតុំ មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ។

[៦៧០] នអធិបតីយា តីណី នបច្ឆាជានេត នវ
នកក្កេ តីណី នវិចារកេ នវ ។

[៦៧១] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតីយា តីណី ។

[៦៧២] នអធិបតីប្បច្ចយា ហេតុយា តីណី ។

សហជាតវារោបិ បច្ចយវារោបិ និស្សយវា-
រោបិ សំសដ្ឋវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ បដិច្ច-
វាសទិសា វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៦៧៣] ហេតុ មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មិច្ឆត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណី ។

[៦៧៤] នហេតុ មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ នហេ-
តុស្ស មិច្ឆត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតាធិបតី តីណី ។

ហេតុទុកមិច្ឆតត្តិកៈ

ក្នុងបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៦៦៩] ធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៧០] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៦៧១] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បច្ច្យាវាវៈ

[៦៧៣] ធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។

[៦៧៤] ធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

[៦៧៥] ហេតុយា ទីណី អនិបតិយា ទីណី
សហដាតេ នេ អកាមតោ នេ និស្សយេ នេ ឧប-
និស្សយេ នេ កេម្ម ទីណី អាហារេ ទីណី ឥន្ទ្រិយេ
ទីណី ឈានេ ទីណី បត្តេ ទីណី សម្មយុត្តេ នេ
អត្ថិយា នេ អភិកតេ នេ ។

[៦៧៦] ហេតុ មិច្ឆត្តនិយតោ ឆប្បោ ហេតុស្ស
មិច្ឆត្តនិយតស្ស ឆប្បស្ស សហដាតប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៦៧៧] នហេតុយា នេ នអារម្មណេ នេ ។

[៦៧៨] ហេតុប្បដ្ឋយា នអនិបតិយា ទីណី ។

[៦៧៩] នហេតុប្បដ្ឋយា អនិបតិយា ទីណី ។

យថា តុសលត្ថិតេ បញ្ញាភវស្ស អនុលោ-

មម្ពី បច្ចនិយម្ពី អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្ពី បច្ច-

និយានុលោមម្ពី តណីតំ ឯវំ តលោតកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិក្កប្បដ្ឋាន

[៦៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតីប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតីប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៧៦] ធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦៧៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[៦៧៨] ក្នុងនអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧៩] ក្នុងអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
 ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាហៈហ័យ យ៉ាងណា

(ក្នុងហេតុទុក្ខបិច្ឆតតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

[៦៨០] ហេតុំ សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។
 នហេតុំ សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ សម្មត្ត-
 និយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។
 ហេតុំ សម្មត្តនិយតញ្ច នហេតុំ សម្មត្តនិយតញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។

[៦៨១] ហេតុយា នវ ការម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ បុរេជានេ នវ អាសេវនេ នវ កកម្មេ នវ
 អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៦៨២] ហេតុំ សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[៦៨៣] នអធិបតិយា ន នបុរេជានេ នវ ន-
 បច្ឆាជានេ នវ នកកម្មេ តីណី នវិចារកេ នវ នវិប្ប-
 យុត្តេ នវ ។

ហេតុទុកមិច្ឆត្តិកៈ

បដិប្បវាៈ

[៦៨០] ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹង
 ទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុផង
 នូវធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអា-
 ហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៦៨២] ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិប-
 តិប្បច្ច័យ ។

[៦៨៣] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបុរេជាតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៦៨៤] ហេតុប្បដ្ឋយោ នកតិបតិយោ ឆ ។

[៦៨៥] នកតិបតិប្បដ្ឋយោ ហេតុយោ ឆ ។

សហជាតាភវេយិ បដ្ឋយេភវេយិ និស្សយេភ-

វេយិ សំសដ្ឋភវេយិ សម្បយុត្តភវេយិ បដិច្ច-

ភាសទិសា វិត្ថារតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៦៨៦] ហេតុ សម្មត្តនិយតោ ឆម្មោ ហេតុស្ស
សម្មត្តនិយតស្ស ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
តីណិ ។

[៦៨៧] ហេតុ សម្មត្តនិយតោ ឆម្មោ ហេតុស្ស
សម្មត្តនិយតស្ស ឆម្មស្ស អតិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតាតិបតិ តីណិ ។ នហេតុ សម្មត្តនិយតោ
ឆម្មោ នហេតុស្ស សម្មត្តនិយតស្ស ឆម្មស្ស អតិ-
បតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតាតិបតិ តីណិ ។

[៦៨៨] ហេតុយោ តីណិ អតិបតិយោ ឆ
សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ
ឡបនិស្សយេ នវ វេទេន តីណិ អាហារេ តីណិ
វត្ថុនិយេ នវ ឈានេ តីណិ មត្តេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៦៨៤] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ

ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៦៨៦] ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៨៧] ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិន
មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជា
ហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៦៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

សម្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[២៨៩] ហេតុ សម្បត្តិនិយតោ ឆម្ពោ ហេតុស្ស

សម្បត្តិនិយតស្ស ឆម្ពស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-

យា ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៩០] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

[២៩១] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ តីណី ។

[២៩២] នហេតុប្បដ្ឋយា អនិបតិយា តីណី ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុ-

លោមម្បី បដ្ឋនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនី-

យម្បី បដ្ឋនីយានុលោមម្បី កណ៌តំ វេ

កណោតត្វំ ។

បដិច្ចវិញ្ញា

[២៩៣] ហេតុ អនិយតំ ឆម្ពំ បដិច្ច ហេតុ

អនិយតោ ឆម្ពោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

ហេតុទុកមិច្ឆតតិកៈ

ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាន មានវាវៈ ៩ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋាន មានវាវៈ ៩ ក្នុងអវិគ-
តប្បដ្ឋាន មានវាវៈ ៩ ។

[៦៨៩] ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាន ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាន ។

[៦៩០] ក្នុងនេហតុប្បដ្ឋាន មានវាវៈ ៩ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាន
មានវាវៈ ៩ ។

[៦៩១] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាន មានវាវៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[៦៩២] ក្នុងអធិបត្ថប្បដ្ឋាន មានវាវៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បដ្ឋាន ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវាវៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកមិច្ឆតតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវៈ

[៦៩៣] ធម៌ មិនទៀង^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
ទៀង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវាវៈ ៣ ។

១ ចិត្តប្បាទ ៤ ប្រកបដោយលោភ; តែប្រាសចាកទិដ្ឋិ ចិត្តប្បាទ ១ ប្រកបដោយវិចិត្រ
ចិត្តប្បាទ ១ ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ កុសលក្កនភូមិ ៣ វិបាកក្កនភូមិ ៤ កិរិយាព្យាប្រឹត ៣
រូប និព្វាន ។

នហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនិយតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។ ហេតុំ
 អនិយតក្ខំ នហេតុំ អនិយតក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។

[៦៧៤] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
 តិយា នវ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៦៧៥] នហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។ ន-
 ហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនិយតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៧៦] ហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ។
 នហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនិយតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ។ ហេតុំ អ-
 និយតក្ខំ នហេតុំ អនិយតក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនទៀង មិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ធម៌ មិនទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនទៀង ជាហេតុផង
 នូវធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៦៧៤) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុង
 វិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

(៦៧៥) ធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

ធម៌ មិនទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៦៧៦) ធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនទៀង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ ។ ធម៌
 មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនទៀង មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនទៀង
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនទៀង ជាហេតុផង នូវធម៌ មិន
 ទៀង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។

ហេតុទុកមិច្ឆត្តិកំ

[៦៩៧] នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណេ ភីណិ
 នអនិបតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ
 ភីណិ នអញ្ញាមញ្ញេ ភីណិ នឧបនិស្សយេ ភីណិ
 នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
 នកក្កេ ភីណិ នវិបាកេ នវ នអាហារេ ឯកំ
 នស្រ្តិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ
 នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្ថិយា
 ភីណិ នោវិគតេ ភីណិ ។

[៦៩៨] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

[៦៩៩] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
 រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
 វារសនិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវេ

[៧០០] ហេតុ អនិយតោ ធម្មោ ហេតុស្ស អនិ-
 យតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

[៧០១] ហេតុ អនិយតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 អនិយតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 នវ ។

ហេតុកម្មច្បង្គតិកៈ

[៦៩៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរាប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ-
 មញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនចច្ចាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នការសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាក-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ វារៈមាន ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៦៩៨] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៩៩] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។
 សហជាតវារៈក្តី ចច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
 យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ចណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៧០០] ធម៌ មិនទៀង ជាហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ មិនទៀង
 ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧០១] ធម៌ មិនទៀង ជាហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ មិនទៀង
 ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧០២] ហេតុ អនិយតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 អនិយតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ នហេតុ
 អនិយតោ ធម្មោ នហេតុស្ស អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជា-
 តាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ អនិយតោ ច នហេតុ
 អនិយតោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជា-
 តាធិបតិ តីណិ ។

[៧០៣] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តេ នវ សមនន្តេ នវ សហជាតេ
 នវ អពាមពោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសវនេ នវ
 កម្មេ តីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិ-
 យេ នវ ឈានេ តីណិ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ
 វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ
 នវ អវិគតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

(៧០២) ធម៌ មិនទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនទៀង
 ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតា-
 ធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនទៀង
 ជាហេតុក្តី ធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
 ទៀង ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

(៧០៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណត្តិកំ

[៧០៤] ហេតុ អនិយតោ ឆមោ ហេតុស្ស
 អនិយតស្ស ឆប្បស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។

[៧០៥] នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

[៧០៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

[៧០៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវំ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្ពី បដ្ឋនីយម្ពី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្ពី បដ្ឋ-

នីយានុលោមម្ពី កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

ហេតុទុកមិច្ឆត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[៧០៨] ហេតុំ មគ្គារម្មណំ ឆម្ពំ បដិច្ច ហេតុ

មគ្គារម្មណោ ឆមោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណត្តិកៈ

[៧០៤] ធម៌ មិនទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនទៀង
ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧០៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ៩ ។

[៧០៦] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧០៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកមគ្គត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បឋម ហេតុទុកមិច្ឆត្ថិតៈ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៧០៨] ធម៌ មានមគ្គ(១) ជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
មគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

១ ចិត្តប្បវេណី ២ ជាការមើលរកកុសលប្បវេណី ចិត្តប្បវេណី ៣ ជាកិរិយាប្បវេណី ។

នបោតុំ មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នបោតុ មគ្គារម្ម-
 ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ បោតុប្បច្ចយា ភីណិ ។
 បោតុំ មគ្គារម្មណាញ ធម្មោតុំ មគ្គារម្មណាញ ធម្មំ
 បដិច្ច បោតុ មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ បោតុ-
 ប្បច្ចយា ភីណិ ។

[៧០៩] បោតុយា នវ អារម្មណោ នវ អដិប-
 តិយា នវ តិច្ឆេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៧១០] នបោតុំ មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នបោតុ
 មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបោតុប្បច្ចយា ។

[៧១១] នបោតុយា ឯកំ នអដិបតិយា នវ ន-
 បុរេដាតេ នវ នបច្ឆាដាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
 នតិច្ឆេ ភីណិ នវិចារតេ នវ នបក្កេ ឯកំ នវិប្ប-
 យុត្តេ នវ ។

[៧១២] បោតុប្បច្ចយា នអដិបតិយា នវ ។

[៧១៣] នបោតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ពាស្រ័យ ទ្វវធម៌ មាន
មគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ពាស្រ័យ ទ្វវធម៌
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុផង ទ្វវធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិន
មែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧០៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩
ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[៧១០] ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ពាស្រ័យ
ទ្វវធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧១១] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[៧១២] ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧១៣] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណគ្គិកំ

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
 រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
 វារសទិសា វិត្តាវេតញា ។

បញ្ញាវិពោ

[៧០៤] ហេតុ មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស មគ្គា-
 រម្មណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។

[៧០៥] ហេតុ មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 មគ្គារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតាធិបតី តីណី ។ នហេតុ មគ្គារម្មណោ
 ធម្មោ នហេតុស្ស មគ្គារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតី-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតី តីណី ។

[៧០៦] ហេតុ មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 មគ្គារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៧] ហេតុយា តីណី អធិបតីយា ន អនន្ត-
 វេ នវ សមនន្តវេ នវ សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា
 នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ អាសេវនេ
 នវ តាម្មេ តីណី អាហារេ តីណី ភ័ក្ត្រិយេ នវ

ហេតុទុកមគ្គារម្មណ៍ត្រូវ:

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដ្ឋច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
 វិស្វាវផងចុះ ។

បញ្ហាវិវាទ:

[៧១៤] ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧១៥] ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់សហជា-
 តាធិបតី មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិប-
 តីប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី មានវារៈ ៣ ។

[៧១៦] ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៧១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតីប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវេទន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

ឈានេ តីណី មន្តេ នវ សម្មយុត្តេ នវ អត្ថិយា
នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៧១៨] ហេតុ មគ្គារម្មណោ ឆម្មោ ហេតុស្ស
មគ្គារម្មណស្ស ឆម្មស្ស សហជានតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧១៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៧២០] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណី ។

[៧២១] នហេតុប្បច្ចយា អនិបតិយា តីណី ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-

នីយានុលោមម្បិ គណីតំ វេ គណេតតំ ។

បដិច្ចវិពា

[៧២២] ហេតុំ មគ្គហេតុកំ ឆម្មំ បនិច្ច ហេតុ
មគ្គហេតុកោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តី-
ណី ។ នហេតុំ មគ្គហេតុកំ ឆម្មំ បនិច្ច នហេតុ
មគ្គហេតុកោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧១៨] ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧១៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ។

[៧២០] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២១] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកមគ្គារម្មណត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវាទៈ

[៧២២] ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
មគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។
ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានមគ្គជា
ហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណត្ថិកំ

ហេតុំ មគ្គហេតុកក្ខំ នហេតុំ មគ្គហេតុកក្ខំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ មគ្គហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បជ្ជយា តីណី ។

[៧២៣] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
យា នវ អាសវនេ នវ កក្ខេ នវ អាហារេ នវ
ឥន្ទ្រិយេ នវ អវិកតេ នវ ។

[៧២៤] ហេតុំ មគ្គហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
មគ្គហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បជ្ជយា ។

[៧២៥] នអធិបតិយា ឆ នបុរេជានេ នវ ន-
បច្ឆាជានេ នវ នកក្ខេ តីណី នវិចារកេ នវ នវិប្ប-
យុត្តេ នវ ។

[៧២៦] ហេតុប្បជ្ជយា នអធិបតិយា ឆ ។

[៧២៧] នអធិបតិប្បជ្ជយា ហេតុយា ឆ ។

សហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយវា-
រោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ បដិច្ច-
នាសង្ខសា វិក្ការេតត្វា ។

ហេតុទុក្ខមគ្គារម្មណតិកៈ

ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជា
ហេតុផង នូវធម៌ មានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧២៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសវនប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧២៤] ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[៧២៥] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

[៧២៦] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧២៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បី

ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវា

(៧២៨) ហេតុ មក្កហេតុកោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មក្កហេតុកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
តីណី ។

(៧២៩) ហេតុ មក្កហេតុកោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មក្កហេតុកស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតាធិបតី តីណី ។ នហេតុ មក្កហេតុកោ
ធម្មោ នហេតុស្ស មក្កហេតុកស្ស ធម្មស្ស អធិប-
តីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតាធិបតី តីណី ។

(៧៣០) ហេតុយា តីណី អធិបតីយា ន សហ-
ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
យេ នវ តត្ថេ តីណី អាហារេ តីណី វេទ្ធិយេ នវ
ឈានេ តីណី មក្កេ នវ សម្មយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ
អវិគតេ នវ ។

(៧៣១) ហេតុ មក្កហេតុកោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មក្កហេតុកស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋាន

បញ្ញាវិវរៈ

[៧២៨] ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧២៩] ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានមគ្គ
ជាហេតុ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៧៣០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអតិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៧៣១] ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ហេតុកម្មក្នុងធម្មនុញ្ញ

[៧៣២] នហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ ។

[៧៣៣] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៧៣៤] នហេតុប្បដ្ឋយា អធិបតីយា តីណិ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវរស្ស អនុលោ-

មម្ពី បច្ចដិយម្ពី អនុលោមប្បដ្ឋដិយម្ពី បច្ច-

ដិយានុលោមម្ពី តណីតំ វរំ គលោតង្គំ ។

បដិញ្ចិវេ

[៧៣៥] ហេតុំ មត្តាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ

មត្តាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

នហេតុំ មត្តាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ មត្តាធិបតី

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុំ មត្តា-

ធិបតីញ ធម្មោ មត្តាធិបតីញ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ

មត្តាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៧៣៦] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ កម្ម

នវ អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

ហេតុទុក្ខមគ្គារម្មណត្ថិកៈ

[៧៣២] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ។

[៧៣៣] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៣៤] ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមត្ថិ បច្ចនីយៈត្ថិ អនុលោមប្បច្ចនីយៈត្ថិ បច្ចនីយា-
នុលោមត្ថិ នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខមគ្គារម្មណត្ថិកៈ) បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[៧៣៥] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុផង នូវធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជា
ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

(៧៣៧) ហេតុំ មត្តាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
មត្តាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បដ្ឋយា ។

(៧៣៨) នអធិបតីយា នវ នបុរេជាតេ នវ ន-
បច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណី
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៧៣៩) ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតីយា នវ ។

(៧៤០) នអធិបតីប្បដ្ឋយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វាវសទិសា វិត្តារេតញ្ចា ។

បញ្ញាវិវា

(៧៤១) ហេតុ មត្តាធិបតី ធម្មោ ហេតុស្ស មត្តា-
ធិបតីស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណី ។

(៧៤២) ហេតុ មត្តាធិបតី ធម្មោ ហេតុស្ស មត្តា-
ធិបតីស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

(៧៤៣) ហេតុ មត្តាធិបតី ធម្មោ ហេតុស្ស
មត្តាធិបតីស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៧៣៧] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៧៣៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារសវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៧៣៩] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារចុះផង ។

បញ្ញាវារៈ

[៧៤១] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤២] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៧៤៣] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុ មត្តាធិបតី ធម្មោ នហេតុស្ស មត្តាធិបតីស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី
 តីណី ។ ហេតុ មត្តាធិបតី ច នហេតុ មត្តាធិបតី
 ច ធម្មោ ហេតុស្ស មត្តាធិបតីស្ស ធម្មស្ស អធិប-
 តីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី តីណី ។

[៧២២] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតីយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជា-
 តេ នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
 នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណី អាហារេ តីណី
 វ័ជ្ជិយេ នវ ឈានេ តីណី មគ្គេ នវ សម្មយុត្តេ
 នវ អត្ថិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[៧២៣] នហេតុ មត្តាធិបតី ធម្មោ ហេតុស្ស
 មត្តាធិបតីស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

ហេតុកុម្មារម្មណាតិកៈ

ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានមគ្គជា
អធិបតិ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុក្តី ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ
មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៤៥] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកាប្បដ្ឋានំ

[៧៤២] នហេតុយោ នេវ ន អារម្មណេ នេវ ។

[៧៤៣] ហេតុប្បដ្ឋយោ ន អារម្មណេ តីណិ ។

[៧៤៤] នហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណេ នេវ ។

យថា តុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្បិ បច្ចដិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បិ បច្ច-

និយាទុលោមម្បិ តណីតំ ឯវំ តលោតងំ ។

ហេតុទុកមគ្គប្បណតិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកឧប្បន្នតិកំ

បញ្ញាវិវា

[៧៤៥] ហេតុ ឧប្បន្នោ ឆន្នោ ហេតុស្ស ឧប្ប-
ន្នស្ស ឆន្នស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៧៤៦] នហេតុ ឧប្បន្នោ ឆន្នោ នហេតុស្ស
ឧប្បន្នស្ស ឆន្នស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៧៤៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[៧៤៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោកកប់ហើយ
យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខមគ្គារម្មណត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុក្ខមគ្គារម្មណត្ថិតៈ ។

ហេតុទុក្ខឧប្បន្នតិកៈ

បញ្ញាវារៈ

[៧៤៩] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ(១) ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥០] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

១ វិញ្ញាណភូមិ ៤, កម្មស្សកដ្ឋក្ខណៈ ។

ហេតុទុកឧប្បន្នកំ

(៧៥១) ហេតុ ឧប្បន្នោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧប្ប-
ន្នស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
ជាតាធិបតី តីណី ។ នហេតុ ឧប្បន្នោ ធម្មោ នហេ-
តុស្ស ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។

(៧៥២) ហេតុ ឧប្បន្នោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧប្ប-
ន្នស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៥៣) ហេតុយា តីណី អារម្មណោ តីណី អធិ-
បតីយា ធម្ម សហជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ
នវ ឧបនិស្សយេ តីណី ឧប្បន្នំ ឧត្ថំ ឧបនិស្សាយ
យាធំ ឧប្បនេតិ វិបស្សនំ ឧប្បនេតិ មក្កំ ឧប្ប-
នេតិ អភិញ្ញំ ឧប្បនេតិ សមាបត្តិំ ឧប្បនេតិ
បុរេនាតេ តីណី បច្ឆាជានេតេ តីណី កក្កេ តីណី
វិចានេតេ នវ អាហារេ តីណី ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ
តីណី មក្កំ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច
អត្ថិយា នវ អវិកតេ នវ ។

ហេតុទុក្ខឃ្លានតិកៈ

[៧៥១] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាតដល់សហជា-
 តាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ បាតដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥២] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[៧៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវវដ្ត ដែលកើត
 ឡើងហើយ ញ៉ាំងឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង
 ញ៉ាំងមគ្គ ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងអភិញ្ញា ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើត
 ឡើង ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងភម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងវិវត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

(៧៥៤) ហេតុ ឧប្បន្នោ នន្នោ ហេតុស្ស ឧប្ប-
ន្នស្ស នប្បស្ស សហជាតប្បន្នយេន បច្ចយេន ។

(៧៥៥) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៧៥៦) ហេតុប្បន្នយា នអារម្មណេ តីណី ។

(៧៥៧) នហេតុប្បន្នយា អារម្មណេ តីណី ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បី បច្ចជ័យម្បី អនុលោមប្បន្នជ័យម្បី បច្ច-
ជ័យានុលោមម្បី កណីតំ វេ កលោតវំ ។

តមម្បី ឧកត្តិកេ បដិច្ចវារោមិ សហជាត-
វារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវារោមិ សំ-
សដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ អនុប្បន្នោមិ
ឧប្បាទិមិ នត្ថំ ។

ហេតុទុក្ខប្បន្នតំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុក្ខអតីតតិក្កនំ

បញ្ញាវារោ

(៧៥៨) ហេតុ បច្ចប្បន្នោ នន្នោ ហេតុស្ស បច្ច-
ប្បន្នស្ស នប្បស្ស ហេតុប្បន្នយេន បច្ចយេន តីណី ។

(៧៥៩) នហេតុ បច្ចប្បន្នោ នន្នោ នហេតុស្ស

អភិធម្មបំណង អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧៥៤] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[៧៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[៧៥៦] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥៧] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុក្ខប្បន្នតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។
បច្ចិច្ចវារៈក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្ស័យវារៈក្តី សំសង្គ-
វារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី (ធម៌) មិនកើតហើយក្តី កំពុងកើតក្តី មិន
មានក្នុងទុក្ខតិកៈនេះទេ ។

ចប់ ហេតុទុក្ខប្បន្នតិកៈ ។

ហេតុទុក្ខអតីតតិកៈ

បញ្ញាវារៈ

[៧៥៨] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន^(១) ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
បច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥៩] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌

១ បានដល់ធម៌ទាំងអស់ ។

បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណី ។

[៧៦០] ហេតុ បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។ នហេតុ បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ នហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។

[៧៦១] ហេតុ បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៦២] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ តីណី អធិបតីយា ន សហជាតេ នវ អត្តាបញ្ចេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណី បន្ទាជាតេ តីណី កក្កោ តីណី វិចាតេ នវ អាហារេ តីណី វេទ្ធិយេ នវ ឈានេ តីណី មក្កេ នវ សម្មយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[៧៦៣] ហេតុ បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ហេតុទុកអតីតគ្គិកៈ

ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧៦០) ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

(៧៦១) ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៦២) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៧៦៣) ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

[៧៦៤] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។
 [៧៦៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។
 [៧៦៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណិ ។
 យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាសន្ន អនុ-
 លោមម្បី បច្ចនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បី
 បច្ចនីយានុលោមម្បី គណិតំ ឃំ គណេ-
 តត្ថំ ។ ឥមម្បី ទុក្ខត្ថិកេ បដិច្ចវារោចិ ស-
 ហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយវារោចិ
 សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ អតីតម្បី
 អនាគតម្បី នត្ថិ ។

ហេតុទុក្ខអភិធម្មំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុក្ខអតីតារម្មណតិកំ

បដិប្បវា

[៧៦៧] ហេតុំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
 នហេតុំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អតីតា-
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

(៧៦៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ៩ ។

(៧៦៥) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧៦៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-

លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ

យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកអតីតត្ថិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង

នោះដែរ ។ បដិច្ចវារៈក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី

និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី អតីតធម៌ក្តី

អនាគតធម៌ក្តី មិនមាន ក្នុងទុកត្ថិកៈនេះទេ ។

ចប់ ហេតុទុកអតីតត្ថិកៈ ។

ហេតុទុកអតីតារម្មណតិកៈ

បដិប្បវារៈ

(៧៦៧) ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍^(១) (ធម៌មានការម្មណ៍ជាអតីត) ជាហេតុ
អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
ទ្វេធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

១ វិញ្ញាណញាយគនៈ នឹងនេវសញ្ញាសញាយគនៈ ។

ហេតុទុកអតីតារម្មណត្តិកំ

ហេតុំ អតីតារម្មណាញ នហេតុំ អតីតារម្មណាញ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា តីណី ។

[៧៦៨] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ កក្កេ នវ
អវិគតេ នវ ។

[៧៦៩] នហេតុំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ច-
យា នហេតុំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អតីតា-
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៧០] ហេតុំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[៧៧១] នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា នវ នប្ប-
រោជាតេ នវ នបច្ឆារោជាតេ នវ នអាសវនេ នវ
នកក្កេ តីណី នវិចារតេ នវ នមត្តេ ឯកំ នវប្ប-
យុត្តេ នវ ។

[៧៧២] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

ហេតុទុកអតីតារម្មណ៍ត្តិកៈ

ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍
ជាហេតុផង នូវធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩
ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[៧៦៩] ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
អតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧០] ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
អតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[៧៧១] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនភាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[៧៧២] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧៣] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-

រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-

វាសនិសា វិត្តារេត្យា ។

បញ្ញាវិវា

[៧៧៤] ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
តីណិ ។

[៧៧៥] ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ នវ ។

[៧៧៦] ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

នហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ នហេតុស្ស អតីតា-
រម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អា-
រម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ
អតីតារម្មណោ ច នហេតុ អតីតារម្មណោ ច ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

(៧៧៣) ក្នុងការម្នាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ

ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

(៧៧៤) ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌

ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧៧៥) ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌

ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយការម្នាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

(៧៧៦) ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា

អតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្នាធិបតិ

និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជា

ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិ-

បតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្នាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុក្តី ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុក្តី

ហេតុទុកអតីតារម្មណត្តិកំ

ហេតុស្ស អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី តីណី ។

[៧៧៧] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អធិប-
តីយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អញ្ញាបញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
អាសវនេ នវ កម្មេ តីណី វិចារកេ នវ អាហារេ
តីណី វត្ថុនិយេ នវ ឈានេ តីណី មគ្គេ នវ
សម្មយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[៧៧៨] ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៧៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៧៨០] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណី ។

[៧៨១] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

ហេតុទុកអតីតារម្មណត្តិកៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់អារម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្ម-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៧៨] ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧៧៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៧៨០] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៨១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

យថា តុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្បិ បច្ឆន្ទីយម្បិ អនុលោមម្បច្ឆន្ទីយម្បិ បច្ឆ-

ន្ទីយានុលោមម្បិ តណីតំ វេ តណោតតំ ។

បដិច្ចវិវោ

[៧៨២] ហេតុំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-

ច្ចយា តីណី ។ នហេតុំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច

នហេតុ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-

ច្ចយា តីណី ។ ហេតុំ អនាគតារម្មណាញ ធម្មោ បដិច្ច

អនាគតារម្មណាញ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនាគតារម្ម-

ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។

[៧៨៣] ហេតុយា នវ ការម្មណោ នវ កម្មេ នវ

អវិគតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខត្ថកប្បដ្ឋាន

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
 នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវរៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខកម្មីតារម្មណត្ថិកៈ) បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវាវៈ

[៧៨២] ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍^(១) (ធម៌មានការម្នាក់ ជាអនា-
 គត) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនាគតា-
 រម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុផង នូវ
 ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[៧៨៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងការម្នាក់ប្បច្ច័យ មាន
 វរៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

១ ចិត្តប្បទេ ១០ ជាតាមវិចារុសលវិបាក មនោវិញ្ញាណធាតុ ជាអកុសលវិបាក ប្រកប
 ដោយឧបេក្ខា វិវិធានហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ ប្រកបដោយសោមនស្ស ។

ហេតុទុកអតីតាម្មណត្តិកំ

(៧៨៤) នហេតុំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ នហេតុំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

(៧៨៥) ហេតុំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិប-
តិប្បច្ចយា ។

(៧៨៦) នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា នវ នបុរេ-
ជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកក្កេ
តីណិ នវិចាតេ នវ នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៧៨៧) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

(៧៨៨) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ទ្វេ ។
សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តាវេតញា ។

បញ្ញាវិវោ

(៧៨៩) ហេតុ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អនាគតារម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ តីណិ ។

ហេតុទុកអតីតារម្មណ៍ត្តិកៈ

[៧៨២] ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាអនាគតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ។
ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៥] ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនអារសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[៧៨៧] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៨] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៧៨៩] ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌
ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៩០] ហេតុ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស អនាគតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណារម្មត្ថយេន បច្ចយោ នវ ។

[៧៩១] ហេតុ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស អនាគតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី វីណី ។

នហេតុ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ នហេតុស្ស អនាគតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី វីណី ។

ហេតុ អនាគតារម្មណោ ច នហេតុ អនាគតារម្មណោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស អនាគតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី វីណី ។

[៧៩២] ហេតុយា វីណី អារម្មណោ នវ អធិបតីយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អត្តាចារោ នវ ជិស្សយេ នវ ឧបជិស្សយេ នវ អាសវនេ នវ តត្ថេ វីណី វិចារតេ នវ អាហារេ វីណី ឥន្ទ្រិយេ វីណី ឈានេ វីណី បត្តេ វីណី អវិចារេ នវ ។

អវត្តប្បដិក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[៧៩០] ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៧៩១] ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
អនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិ-
បតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ មិន
មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុក្តី ធម៌ ជាអនាគតា-
រម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជា
ហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតា-
អធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៧៩២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងឥតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងភាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្ម-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ហេតុទុក្ខកតីការម្មណត្តិកំ

[៧៧៣] ហេតុ អនាគតារម្មណោ ឆម្មោ ហេតុស្ស អនាគតារម្មណស្ស ឆម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៧៧៤] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

[៧៧៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ ភីណិ ។

[៧៧៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោមម្បី បច្ចនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បី បច្ចនីយានុលោមម្បី គណិតំ វេទំ គណេតតំ ។

បដិច្ចវិពោ

[៧៧៧] ហេតុំ បច្ចប្បដ្ឋារម្មណំ ឆម្មំ បដិច្ចហេតុ បច្ចប្បដ្ឋារម្មណោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ នហេតុំ បច្ចប្បដ្ឋារម្មណំ ឆម្មំ បដិច្ចនហេតុ បច្ចប្បដ្ឋារម្មណោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ហេតុំ បច្ចប្បដ្ឋារម្មណាញ នហេតុំ បច្ចប្បដ្ឋារម្មណាញ ឆម្មំ បដិច្ច ហេតុ បច្ចប្បដ្ឋារម្មណោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

ហេតុទុកអតីតារម្មណត្តិកៈ

[៧៩៣] ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧៩៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ។

[៧៩៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៩៦] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ច័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័យៈក្តី បច្ច័យៈនុលោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកអតីតារម្មណត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បិវៈ

[៧៩៧] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍^{១)} ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុផង នូវធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មិនមែន
ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

១ ទ្វីបញ្ចវិញ្ញាណ និងមនោរុត្តរាង ៣ ។

[៧៩៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អនិប-
តិយា នវ កក្ខេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៧៩៩] នហេតុំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ នហេតុំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៨០០] ហេតុំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអនិបតិប្បច្ចយា ។

[៨០១] នហេតុយា ទ្វេ នអនិបតិយា នវ ន-
ច្យុរជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ ន-
កក្ខេ តីណិ នវិចារកេ នវ នឈានេ វតំ នមត្តេ
វតំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៨០២] ហេតុប្បច្ចយា នអនិបតិយា នវ ។

[៨០៣] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-

រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-

វាសនិសា វិត្តារេតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទេកតិកប្បដ្ឋាន

[៧៩៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៩ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ៩ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៩ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៩
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៩ ។

[៧៩៩] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេ-
តុប្បដ្ឋាយ ។

[៨០០] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។

[៨០១] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៩ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ៩ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៩ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣
ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៩ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ១ ក្នុង
នមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៩ ។

[៨០២] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៩ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៨០៣] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ២ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវេក

[៨០៤] ហេតុ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។

[៨០៥] ហេតុ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[៨០៦] ហេតុ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។
នហេតុ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ នហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។ ហេតុ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ច នហេតុ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី តីណី ។

[៨០៧] ហេតុយា តីណី អារម្មណោ នវ អធិបតីយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ

ហេតុទុកអតីតារម្មណត្តិកៈ

បញ្ជាក់វិវរៈ

[៨០៤] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[៨០៥] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ។

[៨០៦] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណា-
ធិបតិ និស្សហជាតាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍
មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និស្សហជាតាធិបតិ មាន
វរៈ ៣ ។ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុក្តី ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍
មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។

[៨០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៩ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩
ក្នុង ញ ញ ប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយេ នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណិ
 វិចារតេ នវ អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ អវិគតេ
 នវ ។

[៨០៨] ហេតុ បច្ចុប្បន្នាវចនោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 បច្ចុប្បន្នាវចនាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៨០៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៨១០] ហេតុប្បដ្ឋយោ នអារម្មណេ តីណិ ។

[៨១១] នហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណេ នវ ។

យថា តុសលត្ថិតេ បញ្ញាវរស្ស អនុលោ-

មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បច្ច-

នីយានុលោមម្បិ គណិតំ ឯវំ គណេតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ។

(៨០៨) ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៨០៩) ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ។

(៨១០) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៨១១) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័ន្ទិយៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័ន្ទិយៈក្តី បច្ច័ន្ទិយានុ-
 លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខអតីតារម្មណត្ថិតៈ) បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុទុក្ខអដ្ឋត្ថតិកំ

បដិប្បវិពា

[៨០២] ហេតុំ អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។
នហេតុំ អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។ ហេតុំ អដ្ឋត្ថញ្ច
នហេតុំ អដ្ឋត្ថញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អដ្ឋត្ថោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។

[៨០៣] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អនិច
តិយា នវ កម្មេ នវ វិចារេ នវ អាហារេ នវ
អវិគតេ នវ ។

[៨០៤] នហេតុំ អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។ ន-
ហេតុំ អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៨០៥] ហេតុំ អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ។

ហេតុទុក្ខអជ្ឈតតិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៨១២] ធម៌ ខាងក្នុង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។ ធម៌ ខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។ ធម៌ ខាងក្នុង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ជាហេតុផង នូវធម៌ ខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។

[៨១៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

[៨១៤] ធម៌ ខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ខាងក្នុង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨១៥] ធម៌ ខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមូណប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នហេតុំ អជ្ឈេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ អជ្ឈេត្តោ នហោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បដ្ឋយា ។ ហេតុំ អជ្ឈេត្តោ
 នហេតុំ អជ្ឈេត្តោ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ អជ្ឈេត្តោ នហោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បដ្ឋយា ។

(៨០៦) ហេតុំ អជ្ឈេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អជ្ឈ-
 ត្តោ នហោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បដ្ឋយា ។

(៨០៧) នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ វីណី
 នអធិបតីយា នវ នអនន្តរេ វីណី នសមនន្តរេ
 វីណី នអញ្ញាបញ្ញោ វីណី នឧបនិស្សយេ វីណី
 នបុរេដាតេ នវ នបច្ឆាដាតេ នវ នអាសេវនេ
 នវ នកក្ខេ វីណី នវិចារតេ នវ នអាហារេ ឯតំ
 នសង្ក្ខយេ ឯតំ នឈានេ ឯតំ នមត្តេ ឯតំ
 នសប្បយុត្តេ វីណី នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្ថយា
 វីណី នោវិតតេ វីណី ។

(៨០៨) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ វីណី ។

(៨០៩) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនករមូលាប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ខាន់ក្នុង មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ខាន់ក្នុង ជាហេតុផង ទ្វេធម៌ ខាន់ក្នុង
មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនករមូលាប្បច្ច័យ ។

(៨១៦) ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាហេតុ ស្រ័យ ទ្វេធម៌ ខាន់ក្នុង
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនករមូលាប្បច្ច័យ ។

(៨១៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្នុងនករមូលាប្បច្ច័យ
មានវារៈ៣ ក្នុងនករមូលាប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនករមូលាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៣ ក្នុងនសមនុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងនករមូលាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនករមូលាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ៧
ក្នុងនករមូលាប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងន-
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនោត្តិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងនោត្តិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

(៨១៨) ក្នុងនករមូលាប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៨១៩) ក្នុងនករមូលាប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកអដ្ឋត្ថកំ

សហជាតវារោមី បច្ចយវារោមី និស្សយវា-
 រោមី សំសង្ខវារោមី សម្មយុត្តវារោមី បដិច្ច-
 វារសទីសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ចវារោ

(៨២០) ហេតុ អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ហេតុស្ស អដ្ឋ-
 ត្ថស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។

(៨២១) ហេតុ អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ហេតុស្ស អដ្ឋ-
 ត្ថស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

(៨២២) ហេតុ អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ហេតុស្ស អ-
 ដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។ នហេតុ
 អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ នហេតុស្ស អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស អ-
 ធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជា-
 តាធិបតី តីណី ។ ហេតុ អដ្ឋត្ថោ ច នហេតុ
 អដ្ឋត្ថោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី តីណី ។

(៨២៣) ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ
 អធិបតីយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ
 សហជាតេ នវ អញ្ចាបញ្ចេ នវ និស្សយេ នវ

ហេតុទុកអង្គត្ថិកៈ

សហជាតវរៈក្តី បច្ច័យវរៈក្តី និស្ស័យវរៈក្តី សំសង្ខវរៈក្តី
 សម្បយុត្តវរៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវរៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
 ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវាទៈ

[៨២០] ធម៌ ខាងក្នុង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង
 ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[៨២១] ធម៌ ខាងក្នុង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង
 ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ។

[៨២២] ធម៌ ខាងក្នុង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង
 ជាហេតុ ដោយអធិបត្តិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី និងសហជា-
 តាធិបតី មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបត្តិប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណាធិបតី និងសហជាតាធិបតី មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ខាងក្នុង ជា
 ហេតុក្តី ធម៌ ខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង
 ជាហេតុ ដោយអធិបត្តិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី មានវរៈ ៣ ។

[៨២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវរៈ ៩ ក្នុងអធិបត្តិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងឧបន្តប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩
 ក្នុងសមន្តប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩
 ក្នុងអារាមតាប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងនិស្ស័យប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩
 ញ ញ ប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩ ក្នុងនិស្ស័យប្បច្ច័យ មានវរៈ ៩

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយេ នវំ បុរេជានេតេ តីណី បច្ឆាជានេតេ តីណី
 អាសេវនេ នវំ កក្កេ តីណី វិចារេតេ នវំ អាហារេ តីណី
 ឥន្ទ្រិយេ នវំ ឈានេ តីណី មត្តេ នវំ សម្បយុត្តេ នវំ
 វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា នវំ នត្ថិយា នវំ វិកតេ នវំ
 អវិកតេ នវំ ។

(៨២៤) ហេតុ អជ្ឈតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 អជ្ឈតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។

(៨២៥) នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

(៨២៦) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

(៨២៧) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវំ ។

យថា តុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

បម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-

វិយានុលោមម្បិ តណីតំ វិហំ តណោតវំ ។

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៣
 ក្នុងបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងអារាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ៣
 ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

(៨២២) ធម៌ ខាងក្នុង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ជា
 ហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៨២៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ៧ ។

(៨២៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៨២៧) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
 ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាង
 ណា (ក្នុងហេតុទុក្ខអដ្ឋត្ថត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវារោ

[៨២៧] ហេតុំ តហិទ្ធោ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
តហិទ្ធោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨២៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ កក្កេ
នវ វិចារេកេ នវ អវិកតេ នវ ។

[៨៣០] នហេតុំ តហិទ្ធោ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
តហិទ្ធោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។ នហេ-
តុំ តហិទ្ធោ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ តហិទ្ធោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៣១] នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណេ ភីណិ
នអនិបត្តិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ
ភីណិ នអញ្ញមញ្ញេ ភីណិ នឧបនិស្សយេ ភីណិ
នចុរេជារេកេ នវ នចន្ទារជារេកេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកក្កេ ភីណិ នវិចារេកេ នវ នអាហារេ ឯកំ
នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមគ្គេ
ឯកំ នវេរិយុត្តេ ភីណិ នវិញ្ញយុត្តេ នវ

ហេតុទុកអង្គត្រួតពិនិត្យ:

បដិប្បវិវាទ:

[៨២៨] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[៨២៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ។

[៨៣០] ធម៌ ខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋាន ។ ធម៌
ខាងក្រៅ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋាន ។

[៨៣១] ក្នុងនរហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ២ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋាន មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាបប្បដ្ឋាន មាន
វារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាន មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាន មាន
វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នោនត្ថិយា តីណិ នោវិគតេ តីណិ ។

(៨៣២) ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ តីណិ ។

(៨៣៣) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វាសទិសា វិត្តាវេតញា ។

បញ្ញាវិវា

(៨៣៤) ហេតុ តហិទ្ធា ធម្មោ ហេតុស្ស តហិទ្ធា
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

(៨៣៥) ហេតុ តហិទ្ធា ធម្មោ ហេតុស្ស តហិទ្ធា
ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

(៨៣៦) ហេតុ តហិទ្ធា ធម្មោ ហេតុស្ស តហិទ្ធា
ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ នហេតុ តហិទ្ធា ធម្មោ
នហេតុស្ស តហិទ្ធា ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។
ហេតុ តហិទ្ធា ច នហេតុ តហិទ្ធា ច ធម្មោ ហេតុស្ស
តហិទ្ធា ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្ម-
ណាធិបតិ តីណិ ។

អភិធម្មបដិក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៣២] ក្នុងនោរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៣៣] ក្នុងនោរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនោហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៨៣៤] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាង
ក្រៅ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៣៥] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ
ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨៣៦] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ
ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជា-
តាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារ-
ម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ខាងក្រៅ ជា
ហេតុក្តី ធម៌ ខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាង
ក្រៅ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ មាន
វារៈ ៣ ។

ហេតុទុកអដ្ឋត្ថិកំ

[៨៣៧] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អនិ-
 បតិយា នវ បុរេជាតេ តីណី អាសេវនេ នវ កម្មេ
 តីណី វិចារកេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៨៣៨] ហេតុ តហិទ្ធា ធម្មោ ហេតុស្ស តហិទ្ធា
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៨៣៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៨៤០] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណី ។

[៨៤១] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលន្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
 នីយានុលោមម្បិ គណិតំ វេទំ គណេតតំ ។

អដ្ឋតតហិទ្ធា នលត្ថន្តិ ។

ហេតុទុកអដ្ឋត្ថិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកអដ្ឋត្ថិកៈ

[៨៣៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[៨៣៨] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ ខាងក្រៅ
 ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជា
 បដ្ឋយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[៨៣៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៩ ។

[៨៤០] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៤១] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមភ័ក្តិ បច្ចនីយៈភ័ក្តិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយៈភ័ក្តិ បច្ចនី-
 យានុលោមភ័ក្តិ នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលភ័ក្តិកៈ ដែលរលាករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកអដ្ឋត្ថិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។ អដ្ឋត្ថពហិត្តធម៌ទាំងឡាយ បណ្ឌិត
 មិនបាច់និយាយឡើយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុទុក្ខអដ្ឋតារម្មណតិកំ

បដិច្ចវិវា

[៨៤២] ហេតុំ អដ្ឋតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អដ្ឋតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។
 នហេតុំ អដ្ឋតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អដ្ឋតា-
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។
 ហេតុំ អដ្ឋតារម្មណាញ ធម្មោ អដ្ឋតារម្មណាញ
 ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អដ្ឋតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

[៨៤៣] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[៨៤៤] នហេតុំ អដ្ឋតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ អដ្ឋតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ។ នហេតុំ អដ្ឋតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អដ្ឋតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៤៥] ហេតុំ អដ្ឋតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អដ្ឋតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ហោត្តទុក្ខអដ្ឋត្តារម្មណ៍តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(៨៤២) ធម៌ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍^(១) (ធម៌ មានការម្មណ៍ ជាខាង ក្នុង) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ មិន មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ មែនជាហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាហេតុផង នូវធម៌ ជា អដ្ឋត្តារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៨៤៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៨៤៤) ធម៌ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា អដ្ឋត្តារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

(៨៤៥) ធម៌ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកអដ្ឋត្តារម្មណត្ថិកំ

[៨៤៦] នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា នវ នប្ប-
រេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ តីណី នវិចាតេ នវ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ
ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៨៤៧] ហេតុប្បច្ឆយា នអធិបតិយា នវ ។

[៨៤៨] នហេតុប្បច្ឆយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

សហជាតវារេបិ បច្ឆយវារេបិ និស្សយវា-
រេបិ សំសដ្ឋវារេបិ សម្បយុត្តវារេបិ បដិច្ច-
វាសនិសា វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៨៤៩] ហេតុ អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អដ្ឋត្តារម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

[៨៥០] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[៨៥១] ហេតុ អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អដ្ឋត្តារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ឆយេន បច្ឆ-
យោ សហជាតប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ឧបនិស្សយប្បច្ឆ-
យេន បច្ឆយោ ។

ហេតុទុក្ខអដ្ឋត្តារម្មណតិកៈ

[៨៤៦] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨៤៧] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[៨៤៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី ចច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិជ្ជា បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
 ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៨៤៩] ធម៌ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
 អដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ។

[៨៥១] ធម៌ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
 អដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[៨៥២] នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

[៨៥៣] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

[៨៥៤] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវំ ។

យថា ភុស្តលត្ថិតេ បច្ឆាវាស្ស អនុលោ-

មម្បិ បច្ឆនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បច្ឆ-

នីយានុលោមម្បិ តណីតំ វេ តណោតងំ ។

បដិប្បវិវា

[៨៥៥] ហេតុំ តហិម្ហារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ

តហិម្ហារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៥៦] ហេតុយា នវំ អារម្មណេ នវំ អវិតតេ

នវំ ។

[៨៥៧] នហេតុំ តហិម្ហារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច

នហេតុ តហិម្ហារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុ-

ប្បដ្ឋយា ។

[៨៥៨] នហេតុយា ទ្វេ នអតិបតិយា នវំ នបុរេជា-

តេ នវំ នបច្ឆាជាតេ នវំ នអាសេវនេ នវំ នកម្មេ តីណី

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

(៨៥២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ៩ ។

(៨៥៣) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៨៥៤) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចន័យៈក្តី បច្ចន័យានុ-

លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់

ហើយយ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខអដ្ឋតារម្មណត្ថិតៈ) បណ្ឌិត

គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវរៈ

(៨៥៥) ធម៌ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៨៥៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិធានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

(៨៥៧) ធម៌ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បច្ច័យ ។

(៨៥៨) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៣

នវិចារកេ នវ នយានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នវិប្ប-
យុត្តេ នវ ។

(៧៩៩) ហេតុប្បដ្ឋយា នកតិបតិយា នវ ។

(៨០០) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

សហជាតវារេបិ បច្ចយវារេបិ និស្សយវា-
រេបិ សំសជ្ជវារេបិ សម្បយុត្តវារេបិ បដិច្ច-
វាសនិសា វិត្តាវេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

(៨០១) ហេតុ តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
តហិទ្ធារម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយា
តីណិ ។

(៨០២) ហេតុ តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
តហិទ្ធារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ នវ ។

(៨០៣) ហេតុ តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
តហិទ្ធារម្មណស្ស ធម្មស្ស អតិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
សហជាតាតិបតិ តីណិ ។ នហេតុ តហិទ្ធារម្មណោ
ធម្មោ នហេតុស្ស តហិទ្ធារម្មណស្ស ធម្មស្ស អតិប-
តិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតាតិបតិ តីណិ ។

ហេតុទុក្ខនិងផ្លូវការមូលនិធិ៖

ក្នុងនិប្បាតបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិប្បាយបច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិ-
មគ្គបច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិប្បយុត្តបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨៥៩] ក្នុងនិរុត្តិបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុបច្ច័យ ។

[៨៦០] ក្នុងការមូលបច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនិហេតុបច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៨៦១] ធម៌ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍^(១) (ធម៌មានការមូលខាង
ក្រៅ) ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយ
ហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៦២] ធម៌ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយការមូលបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨៦៣] ធម៌ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
តហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអធិបត្តិបច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបត្តិ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបត្តិបច្ច័យ បានដល់សហជា-
តាធិបត្តិ មានវារៈ ៣ ។

១ រូបាវចនដ្ឋានទាំង ៣ ឬទាំង ៤ ទាំងកុសល វិហារ និងកិរិយា ចតុត្ថជ្ឈាន វិញ្ញា-
ណកាលោកយោគនា ៤៧ ៤ ៨៧ ៤ ។

[៨៦៤] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អនិ-
បតិយា ន កម្មេ តីណិ វិហារេ នវ អាហារេ
តីណិ អវិគតេ នវ ។

[៨៦៥] ហេតុ តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
តហិទ្ធារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទុបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[៨៦៦] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៨៦៧] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៨៦៨] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវារស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
នីយានុលោមម្បិ គណិតំ វរំ គណេតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៨៦៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិ-
 គតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៨៦៥] ធម៌ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
 ពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។

[៨៦៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ។

[៨៦៧] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៨៦៨] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

អនុលោមភិ បច្ចន័យភិ អនុលោមប្បច្ចន័យភិ បច្ចន័យានុ-
 លោមភិ នៃបញ្ចវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ

យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខដ្ឋត្តារម្មណត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុទុក្ខសនិទស្សនសប្បដិយត្តិកំ

បរិប្បវារោ

(៨២៩) នហេតុំ អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុ អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ . . អនិបតិប្បច្ចយា សហ-
 ជាតប្បច្ចយា អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា និស្សយេប្បច្ចយា
 កម្មប្បច្ចយា វិចារកប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា អត្ថិប្បច្ចយា អវិគតប្បច្ចយា ។

(៨៣០) ហេតុយា ឯកំ អនិបតិយា ឯកំ ស-
 ហជានេ ឯកំ អញ្ញាមញ្ញេ ឯកំ និស្សយេ ឯកំ
 ករេ ឯកំ វិចារេ ឯកំ អាហារេ ឯកំ ឥន្ទ្រិ-
 យេ ឯកំ មគ្គេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ ឯកំ អត្ថិយា
 ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។

(៨៣១) នហេតុយា ឯកំ នការច្ចុលោ ឯកំ
 នអនិបតិយា ឯកំ ។ សព្វេ បច្ចយា កាតត្វា ។
 ។ ខេ ។ នេវវិគតេ ឯកំ ។

ហេតុទុក្ខសនិទស្សនសប្បដិយតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៨៦៩] ធម៌ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ (ធម៌ មិនប្រកបដោយការ
 ឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់) មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បជ្ឈ ។ . . . ព្រោះអធិបតិប្បជ្ឈ សហជាតប្បជ្ឈ អញ្ញាប្ប
 ជ្ឈ និស្សយប្បជ្ឈ កម្មប្បជ្ឈ វិបាកប្បជ្ឈ អាហារប្បជ្ឈ
 ឥន្ទ្រិយប្បជ្ឈ ឈានប្បជ្ឈ មគ្គប្បជ្ឈ វិប្បយុត្តប្បជ្ឈ អត្ថប្បជ្ឈ
 នន្តរវិត្តប្បជ្ឈ ។

[៨៧០] ក្នុងហេតុប្បជ្ឈ មានវារៈ១ ក្នុងអធិបតិប្បជ្ឈ មាន
 វារៈ១ ក្នុងសហជាតប្បជ្ឈ មានវារៈ១ ក្នុងអញ្ញាប្បជ្ឈ មាន
 វារៈ១ ក្នុងនិស្សយប្បជ្ឈ មានវារៈ១ ក្នុងកម្មប្បជ្ឈ មានវារៈ ១
 ក្នុងវិបាកប្បជ្ឈ មានវារៈ១ ក្នុងអាហារប្បជ្ឈ មានវារៈ១ ក្នុង
 ឥន្ទ្រិយប្បជ្ឈ មានវារៈ ១ ក្នុងឈានប្បជ្ឈ មានវារៈ១ ក្នុងមគ្គ-
 ប្បជ្ឈ មានវារៈ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បជ្ឈ មានវារៈ១ ក្នុងអត្ថប្បជ្ឈ
 មានវារៈ១ ក្នុងអវិត្តប្បជ្ឈ មានវារៈ១ ។

[៨៧១] ក្នុងនហេតុប្បជ្ឈ មានវារៈ១ ក្នុងនអារម្មណប្បជ្ឈ
 មានវារៈ១ ក្នុងនអធិបតិប្បជ្ឈ មានវារៈ១ ។ បច្ច័យទាំងអស់ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើឲ្យផងចុះ ។ បេ ។ ក្នុងនាវិត្តប្បជ្ឈ មានវារៈ១ ។

បច្ឆាវាវោ

[៥៧២] នហេតុ អនិទស្សនសច្ចដំយោ ឆម្មោ
 នហេតុស្ស អនិទស្សនសច្ចដំយស្ស ឆម្មស្ស សហ-
 ជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អញ្ញាមញ្ញាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 អវិគតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

សព្វត្ថ ឯតំ ។

បដិច្ចវាវោ

[៨៧៣] ហេតុំ អនិទស្សនអច្ចដំយំ ឆម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ អនិទស្សនអច្ចដំយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ នហេតុំ អនិទស្សនអច្ចដំយំ
 ឆម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនិទស្សនអច្ចដំយោ ឆម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុំ អនិទស្ស-
 នអច្ចដំយញ្ច នហេតុំ អនិទស្សនអច្ចដំយញ្ច ឆម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ អនិទស្សនអច្ចដំយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៨៧៤] ហេតុយា នវំ អាម្ពុលោ នវំ កម្មេ
 នវំ វិចារេក នវំ អាហារេ នវំ អវិគតេ នវំ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៨៧២] ធម៌ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែន ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិគតប្ប-
ច្ច័យ ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

[៨៧៣] ធម៌ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋិយៈ (១) (ធម៌ មិនប្រកបដោយ
ការរយ័ត្យ មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋិយៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែន ជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋិយៈ
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋិយៈ ជាហេតុផង នូវធម៌
ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ហេតុទុកសនិទស្សនសប្បដិយត្តិកំ

[៨៧៥] អហេតុំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
ហេតុប្បច្ចយា ។ នហេតុំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៧៦] នហេតុំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអា-
រម្មណាប្បច្ចយា តីណី ។

[៨៨៧] ហេតុំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអនិ-
បតិប្បច្ចយា ។

[៨៨៨] នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ តីណី ន-
អនិបតិយា នវ នបុរេជានេតេ នវ នបច្ឆាជានេតេ នវ
នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណី នវិចានេតេ នវ
នអាហារេ ឯកំ នណនេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ
នសម្បយុត្តេ តីណី នវិច្ឆយុត្តេ នវ នោនតិយា
តីណី នោវិតតេ តីណី ។

ហេតុទុកសន្តិសុខសប្បជ័យត្រីកៈ

(៨៧៥) ធម៌ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បច្ច័យ ។

(៨៧៦) ធម៌ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

(៨៧៧) ធម៌ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៨៧៨) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនាគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨៧៧] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ តីណិ ។

[៨៨០] ន ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វាវសនិសា វិត្តាវេតព្វា ។

បញ្ញាវិពោ

[៨៨១] ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ
ហេតុស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៨៨២] ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ
ហេតុស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

[៨៨៣] ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ
តីណិ ។ ន ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ន ហេ-
តុស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៨៧៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៨០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៨៨១] ធម៌ ជាអនិទេស្យនអប្បដិយៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាអនិទេស្យនអប្បដិយៈ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៨២] ធម៌ ជាអនិទេស្យនអប្បដិយៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាអនិទេស្យនអប្បដិយៈ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៨៨៣] ធម៌ ជាអនិទេស្យនអប្បដិយៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាអនិទេស្យនអប្បដិយៈ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា-
ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនិទេស្យនអប្បដិយៈ
មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអនិទេស្យនអប្បដិយៈ មិនមែនជា
ហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ

តីណិ ។ ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ច នហេតុ
 អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា ហេតុស្ស អនិទស្ស-
 នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតី តីណិ ។

[៨៨២] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អនិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ចាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសេវនេ នវ
 គម្មេ តីណិ វិចារកេ នវ អារាមេ តីណិ វិជ្ជិយេ
 នវ ឈានេ តីណិ មគ្គេ នវ សម្មយុត្តេ នវ វិប្ប-
 យុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ
 អវិគតេ នវ ។

[៨៨៥] ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មា
 ហេតុស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ហេតុកុសលសិស្សនសប្បដិយត្តិកៈ

មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាហេតុក្តី ធម៌ ជា
អនិទស្សនអប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអនិទ-
ស្សនអប្បដិយៈ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ
មានវារៈ ៣ ។

[៨៨៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
បច្ចុប្បជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកាលសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រៀមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៨៨៥] ធម៌ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨៨២] នហេតុយា នេវ នការម្មណោ នេវ ។

[៨៨៣] ហេតុប្បដ្ឋយា នការម្មណោ តីណី ។

[៨៨៤] នហេតុប្បដ្ឋយា ការម្មណោ នេវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្ពី បដ្ឋនីយម្ពី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្ពី បដ្ឋ-

នីយានុលោមម្ពី តណីតំ វេទំ តណោតតំ ។

ហេតុទុកសនិស្សន្ធសប្បដិយត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សហោតិទុកកុសលត្ថិកំ

បដិច្ចវិវា

[៨៨៥] សហេតុកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ហេតុកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៨៦] សហេតុកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ហេតុកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ការម្មណា-
ប្បដ្ឋយា ។

[៨៨៧] ហេតុយា វេកំ ការម្មណោ វេកំ អនិ-
បតិយា វេកំ អនន្តរេ វេកំ សមនន្តរេ វេកំ ស-
ហោជាតេ វេកំ អនាមគោ វេកំ និស្សយេ វេកំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៨៨៦] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៨៨៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[៨៨៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ចវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុក្ខសនិទស្សនសប្បដិយត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង
នោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុក្ខសនិទស្សនសប្បដិយត្ថិតៈ ។

សហោត្តទុក្ខកុសលតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៨៨៩] កុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ (ប្រកបដោយហេតុ) អាស្រ័យ
នូវកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៩០] កុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៨៩១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអពាបពាបប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ញ ញ ។

សហេតុទុក្ខសលត្តិកំ

ទុបនិស្សយេ ឯកំ ចុរេជានេ ឯកំ អាសេវនេ ឯ-
កំ កក្ខេ ឯកំ អាហារេ ឯកំ អភិកេតេ ឯកំ ។

[៨៩២] សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[៨៩៣] នអធិបតិយា ឯកំ នចុរេជានេ ឯកំ
នបច្ឆាជានេ ឯកំ នអាសេវនេ ឯកំ នកក្ខេ ឯកំ
នវិចារកេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ ។

[៨៩៤] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា ឯកំ ។

[៨៩៥] នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វាវសទិសា វិត្តារេតទ្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៨៩៦] សហេតុកោ កុសលោ ធម្មោ សហេ-
តុកកស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៨៩៧] សហេតុកោ កុសលោ ធម្មោ សហេ-
តុកកស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

សហេតុកុកុសលត្ថិកៈ

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងអារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងអា-
ហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ។

[៨៩២] កុសលធម៌ ជាសហតុកៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៨៩៣] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ១ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនអារសវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ១ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ។

[៨៩៤] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៩៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៨៩៦] កុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៩៧] កុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៨៩៨] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អនិ-
 ចតិយា ឯកំ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ ស-
 ហជាតេ ឯកំ អញ្ញាមញ្ញោ ឯកំ និស្សយេ ឯកំ
 ឧបនិស្សយេ ឯកំ អាសេវនេ ឯកំ កក្កេ ឯកំ
 អាហារេ ឯកំ ឥន្ទ្រិយេ ឯកំ ឈានេ ឯកំ
 មគ្គេ ឯកំ សម្មយុត្តេ ឯកំ អត្តិយា ឯកំ នត្តិយា
 ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។

[៨៩៩] សហេតុកោ កុសលោ ធម្មោ សហេ-
 តុកស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៩០០] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ ឯកំ ។

[៩០១] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ឯកំ ។

[៩០២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
 នីយានុលោមម្បិ កលាវតំ វេរំ កលោតម្បំ ។

អវិជ្ជាបដិក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៨៩៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងអធិបត្តិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 សមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអញ-
 មញ្ញប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងឧបនិស្សយ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារសវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១
 ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្ម-
 យុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។

[៨៩៩] កុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
 ជាសហេតុកៈ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។

[៩០០] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ១ ។

[៩០១] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៩០២] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
 ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងសហេតុកុកកុសលត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិពា

(៧០៣) សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។ អហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
 ហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ។ សហេតុកំ អកុសលញ្ច អហេតុកំ អ-
 កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ អកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៧០៤) សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
 ហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្ប-
 ច្ចយា សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ
 អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា ស-
 ហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ អកុ-
 សលោ ច អហេតុកោ អកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អារម្មណប្បច្ចយា ។ អហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អារម្មណប្បច្ចយា ។ សហេតុកំ អកុសលញ្ច
 អហេតុកំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ
 អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា ។

សហេតុកុកុសលត្ថិកៈ

បដិប្បិវាវៈ

[៩០៣] អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសល-
ធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសល-
ធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អា-
ស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈផង នូវអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៩០៤] អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ អកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈក្តី អកុសលធម៌ ជា
សហេតុកៈក្តី អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវ
អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។
អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈផង
នូវអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៧០៥) សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អនិ-
បតិប្បច្ចយា ។

(៧០៦) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ បញ្ច
អនិបតិយា ឯកំ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច
សហជាតេ បញ្ច អញ្ញាមញ្ញោ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច
ឧបនិស្សយេ បញ្ច បុរេជាតេ បញ្ច អាសវនេ
បញ្ច កម្មេ បញ្ច អាហារេ បញ្ច ឥន្ទ្រិយេ បញ្ច
ឈានេ បញ្ច មគ្គេ បញ្ច សម្មយុត្តេ បញ្ច វិប្ប-
យុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា បញ្ច នត្ថិយា បញ្ច វិគតេ
បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

(៧០៧) សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
អហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេ-
តុប្បច្ចយា ។

(៧០៨) សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអនិ-
បតិប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៩០៥] អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៩០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាហារ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ។

[៩០៧] អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩០៨] អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៧០៧) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា បញ្ច
នបុរេជានេត បញ្ច នបន្តាជានេត បញ្ច នអាសេវនេ បញ្ច
នកម្មេ តីណី នវិចារកេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ បញ្ច ។

(៧០៨) ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា តីណី ។

(៧០៩) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជានេតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-

រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សច្ចយុត្តវារោមិ បដិច្ច-

វាសនិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

(៧១០) សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ សហេ-
តុកុស្ត អកុសលស្ត ធម្មស្ត ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ។

(៧១១) សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ សហេ-
តុកុស្ត អកុសលស្ត ធម្មស្ត អារម្មណប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ តីណី ។ អហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ
អហេតុកុស្ត អកុសលស្ត ធម្មស្ត អារម្មណប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ តីណី ។ សហេតុកោ អកុសលោ
ច អហេតុកោ អកុសលោ ច ធម្មោ សហេតុកុស្ត
អកុសលស្ត ធម្មស្ត អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
តីណី ។

សហេតុកុកុសលត្ថិកៈ

[៩០៩] ក្នុងនហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៩១០] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហត្ថប្បច្ច័យ ។

[៩១១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហត្ថប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារចុះផង ។

បញ្ញាវារៈ

[៩១២] អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[៩១៣] អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ដោយការម្ម-
ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈក្តី អកុសល-
ធម៌ ជាសហេតុកៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧០៤] សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ស-
ហេតុកុស្ម្យ អកុសលស្ម្យ ធម្មស្ម្យ អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។

[៧០៥] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
យា ឯកំ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាត
បញ្ច អញ្ញមញ្ញ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច ឧបនិស្ស-
យេ នវ អាសវេនេ នវ កម្មេ តីណី អាហារេ
តីណី ឥន្ទ្រិយេ តីណី ឈានេ តីណី មគ្គេ តីណី
សម្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា បញ្ច នត្ថិយា នវ វិគតេ
នវ អវិគតេ បញ្ច ។

[៧០៦] សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ស-
ហេតុកុស្ម្យ អកុសលស្ម្យ ធម្មស្ម្យ អារម្មណប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៧] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៧០៨] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បជ្ឈាន

(៩១៤) អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការមូណាធិបតិ និងសហ-
ជាតាធិបតិ ។

(៩១៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការមូណាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

(៩១៦) អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ដោយការមូណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៩១៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការមូណាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

(៩១៨) ក្នុងនការមូណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សហេតុកុកុសលភ្នំ

(៧១៧) ហេតុប្បដ្ឋយា អាម្ពុណោ នវ ។

យថា កុសលភ្នំកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្ពី បច្ចុជ្ជិយម្ពី អនុលោមប្បដ្ឋុជ្ជិយម្ពី បច្ចុ-

ជ្ជិយានុលោមម្ពី កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

បដិច្ចវិវោ

(៧២០) សហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
យា ភីណិ ។ អហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
អហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ភីណិ ។ សហេតុកំ អព្យាកតញ្ច អហេ-
តុកំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ អ-
ព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

(៧២១) ហេតុយា នវ អាម្ពុណោ ចត្តារិ អនិ-
បតិយា បញ្ច អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញោ ន ។ បេ ។ បុរេជាតេ
ទ្វេ អាសវនេ ទ្វេ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ វិប្ប-
យុត្តេ នវ អវិគតេ នវ ។

សហេតុកុកុសលត្តិកៈ

[៩១៩] ក្នុងការម្សណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
 អនុលាមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលាមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
 នុលាមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងសហេតុកុកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[៩២០] អព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
 ធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 អព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ជាសហ-
 តុកៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ ផង នូវអព្យាកតធម៌
 អហេតុកៈ ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការម្សណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងអធិបត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរច្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងសមនន្តរច្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ បេ ។ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងអាសវនច្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

(៧២២) អហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧២៣) សហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា ។ អហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា ។ សហេតុកំ អព្យាកតញ្ច អហេតុកំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា ។

(៧២៤) សហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បដ្ឋយា ។

(៧២៥) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណិ នអធិបតីយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ នអញ្ញាបញ្ញា តីណិ នឧបទិស្សយេ តីណិ នបុរេជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ទ្វេ នវិចារេ បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នស្រ្តីយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមគ្គេ ឯកំ

អវិជ្ជាបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[៩២២] អព្យាកតធម៌ ជាអហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
ជាអហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៩២៣] អព្យាកតធម៌ ជាអហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមូណប្បដ្ឋាយ ។ អព្យាក-
តធម៌ ជាអហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាអហេតុកៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនការមូណប្បដ្ឋាយ ។ អព្យាកតធម៌ ជាអហេតុកៈ
អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈផង នូវអព្យាកតធម៌ ជាអ-
ហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមូណប្បដ្ឋាយ ។

[៩២៤] អព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។

[៩២៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនការមូណប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអតាមតាប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥
ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១
ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១

សហព័ន្ធអន្តរាគ្គ

នសម្បយុត្តេ តីណី នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ធានត្ថយា
តីណី នេវិតតេ តីណី ។

[៧២៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

[៧២៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តាវេតញា ។

បញ្ញាវិវា

[៧២៨] សហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ស-
ហេតុកស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ តីណី ។

[៧២៩] សហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ស-
ហេតុកស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

[៧៣០] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ ចត្តារិ អធិ-
បតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
សហជាតេ សត្ត អញ្ញាមញ្ញា ន និស្សយេ សត្ត
ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ បុរាជាតេ ទ្វេ បច្ចាជាតេ ទ្វេ
អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ ចត្តារិ វិចារកេ ចត្តារិ

សហេតុកម្មកុសលគ្គិកៈ

ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២
ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៩២៦] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៩២៧] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៩២៨] អព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ ជាសហេតុកៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៩២៩] អព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
ជាសហេតុកៈ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៩៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងធម៌បតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២
ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងអពាមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២
ក្នុងបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងការសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២
ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២

អាហារេ ចត្តារិ សង្ខ្រិយេ ចត្តារិ ឈានេ ចត្តារិ មត្ត
 តីណិ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្ថិយា សត្ត
 អវិគតេ សត្ត ។

(៧៣១) សហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ សហេ-
 តុកស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយ-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៧៣២) នហេតុយា សត្ត នអារម្មណេ សត្ត ។

(៧៣៣) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

(៧៣៤) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ចត្តារិ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
 នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៩៣១] អព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
 ធម៌ ជាសហេតុកៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
 តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៩៣២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[៩៣៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៣៤] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
 នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងសហេតុកុកុសលត្ថិតៈ) បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុសម្បយុត្តកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[៧៣៥] ហេតុសម្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុសម្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បជ្ជយា ។

[៧៣៦] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អធិ-
បតិយា ឯកំ អវិភតេ ឯកំ ។

[៧៣៧] នអធិបតិយា ឯកំ នបុរេជាតេ ឯកំ
នបន្តាជាតេ ឯកំ នអាសេវនេ ឯកំ នកម្មេ ឯកំ
នវិបាកេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ ។

[៧៣៨] ហេតុប្បជ្ជយា នអធិបតិយា ឯកំ ។

[៧៣៩] នអធិបតិប្បជ្ជយា ហេតុយា ឯកំ ។

សហជាតវារោបិ បច្ចយវារោបិ និស្សយវា-

រោបិ សំសដ្ឋវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ បដិច្ច-

វាសនិសា វិត្តាវេតញា ។

បញ្ញាវិវា

[៧៤០] ហេតុសម្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ
ហេតុសម្បយុត្តស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បជ្ជ-
យេន បច្ចយោ ។

ហេតុសម្បជញ្ញត្តិកុសលតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៩៣៥] កុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នៃកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៩៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[៩៣៧] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ១ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ១ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។

[៩៣៨] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៩៣៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៩៤០] កុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៤១] ហេតុយា ឯតំ អារម្មណេ ឯតំ អនិ-
បតិយា ឯតំ អនន្តរេ ឯតំ សមនន្តរេ ឯតំ
កម្មេ ឯតំ អវិតតេ ឯតំ ។

[៧៤២] ហេតុសម្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ
ហេតុសម្បយុត្តស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៤៣] នហេតុយា ឯតំ នអារម្មណេ ឯតំ ។

[៧៤៤] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ឯតំ ។

[៧៤៥] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯតំ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវរស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯតំ កណោតតំ ។

បដិច្ចវិវា

[៧៤៦] ហេតុសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេ-
តុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ ហេតុវិប្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុស-
ម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៧៤១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[៧៤២] កុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[៧៤៣] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[៧៤៤] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៤៥] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[៧៤៦] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

ហេតុសម្បយុត្តិកុកុសលត្តិកំ

ហេតុសម្បយុត្តិ អកុសលញ្ច ហេតុវិប្បយុត្តិ វកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៧៤៧) ហេតុសម្បយុត្តិ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុវិប្បយុត្តិ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា ។ ហេតុសម្បយុត្តិ អកុសលញ្ច ហេតុវិប្បយុត្តិ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា ។

(៧៤៨) ហេតុសម្បយុត្តិ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អចិបតិប្បច្ចយា ។

(៧៤៩) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ បញ្ច អចិបតិយា ឯកំ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហជាតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញេ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច ឧបនិស្សយេ បញ្ច បុរេជាតេ បញ្ច អាសេវនេ បញ្ច កម្មេ បញ្ច អាហារេ បញ្ច វេទ្យាយេ បញ្ច

ហេតុសម្បយុត្តរកុសលត្ថិកៈ

អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកប
ដោយហេតុផង នូវអកុសលធម៌ ប្រាសចាកហេតុផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៩៤៧] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ ។ អកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ
ផង នូវអកុសលធម៌ ប្រាសចាកហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ ។

[៩៤៨] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបត្ថិប្បដ្ឋយ ។

[៩៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបត្ថិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអពាមពាបប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥

ឈានេ បញ្ច មក្កេ បញ្ច សម្មយុត្តេ បញ្ច វិប្ប-
យុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា បញ្ច អវិតតេ បញ្ច ។

(៧៥០) ហេតុសម្មយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុវិប្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។

(៧៥១) ហេតុសម្មយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុសម្មយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
អធិបតិប្បដ្ឋយា ។

(៧៥២) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា បញ្ច
នបុរេជានេតេ បញ្ច នបន្នាជានេតេ បញ្ច នអាសេវនេ
បញ្ច នកម្មេ តីណិ នវិចារេតេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ
បញ្ច ។

(៧៥៣) ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា តីណិ ។

(៧៥៤) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-

រោមិ សំសជ្ឈវារោមិ សម្មយុត្តវារោមិ បដិច្ច-

វារសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧៥០] អកុសលធម៌ ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥១] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៧៥២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនសាសនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ។

[៧៥៣] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥៤] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវា

[៧៥៥] ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
ហេតុសម្បយុត្តស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។

[៧៥៦] ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
ហេតុសម្បយុត្តស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។ ហេតុវិប្បយុត្តោ
អកុសលោ ធម្មោ ហេតុវិប្បយុត្តស្ស អកុសលស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។
ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ច ហេតុវិប្បយុត្តោ
អកុសលោ ច ធម្មោ ហេតុសម្បយុត្តស្ស អកុស-
លស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។

[៧៥៧] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ នវ អធិប-
តិយា ឯកំ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
វោតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញោ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច ឧប-
និស្សយេ នវ អាសវនេ នវ កក្កេ តីណី អាហារេ
តីណី ឥន្ទ្រិយេ តីណី ឈានេ តីណី មក្កេ តីណី
សម្បយុត្តោ បញ្ច អត្ថិយា បញ្ច អវិកតេ បញ្ច ។

ហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ

បញ្ញាវិវរៈ

[៩៥៥] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[៩៥៦] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
អកុសលធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ដោយការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុក្តី អកុសលធម៌ ប្រាសចាកហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

(៧៥៨) ហេតុសម្បយុត្តោ អនុសរណោ ធម្មោ
 ហេតុសម្បយុត្តស្ស អនុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៧៥៩) នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

(៧៦០) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ ទ្វេ ។

(៧៦១) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
 នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

បដិច្ចវិវា

(៧៦២) ហេតុសម្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុសម្បយុត្តំ អព្យាកតញ្ច
 ហេតុវិប្បយុត្តំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុសម្ប-
 យុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៩៥៨] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយការមូណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៩៥៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៩៦០] ក្នុងនការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៦១] ក្នុងនការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។ អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកសម្បយុត្តិទុកកុសលតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

[៩៦២] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុផង នូវអព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំ

(៧៦៣) ហេតុយា នវ អារម្មណេ ចន្ទាវិ អនិ-
 បតិយា បញ្ច អនន្តរេ ចន្ទាវិ សមនន្តរេ ចន្ទាវិ
 សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ ។ បេ ។ បុរេជាតេ
 ទ្វេ អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ អវិ-
 គតេ នវ ។

(៧៦៤) ហេតុវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ។

(៧៦៥) ហេតុសម្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអា-
 រម្មណប្បដ្ឋយា ។

(៧៦៦) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណិ
 នអនិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
 តីណិ នអញ្ញាមញ្ញេ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ
 នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
 នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច នអាហារេ ឯកំ
 នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នបត្តេ
 ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ

ហេតុសម្បជញ្ញកុសលត្តិកៈ

(៩៦៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បេ ។ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

(៩៦៤) អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យា-
 កតធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

(៩៦៥) អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
 ធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៩៦៦) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងន-
 សម្បជញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បជញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២

នោនត្ថិយា តីណី ជោវិតតេ តីណី ។

(៧៦៧) ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ តីណី ។

(៧៦៨) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-

រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សង្ឃយុត្តវារោមិ បដិច្ច-

វាសទិសា វិត្តារតញ្ចា ។

បញ្ញាវិពោ

(៧៦៩) ហេតុសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ

ហេតុសម្បយុត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-

ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណី ។

(៧៧០) ហេតុសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ

ហេតុសម្បយុត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-

ណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧៧១) ហេតុយា តីណី អារម្មណេ ចត្តារិ អធិ-

បតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ចត្តារិ កក្កេ ចត្តារិ វិចារកេ

ចត្តារិ អវិតតេ សត្ត ។

(៧៧២) ហេតុសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ

ហេតុសម្បយុត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-

ណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ច-

យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបំណង អនុលោមទុក្ខក្បួន

ក្នុងនោតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩៦៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៦៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៩៦៩] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
កតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩៧០] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
កតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៩៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មាន
មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៩៧២] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
កតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ហេតុសហេតុកុកុសលត្ថិកំ

(៧៧៣) នហេតុយា សត្ត នអារម្មណេ សត្ត ។

(៧៧៤) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

(៧៧៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ចត្តារិ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោមម្បិ បដ្ឋជីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋជីយម្បិ បដ្ឋជីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ វេ កណោតងំ ។

ហេតុសម្បយុត្តកុកុសលត្ថិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុសហេតុកុកុសលត្ថិកំ

បដិប្បវាវោ

(៧៧៦) ហេតុញ្ចេវ សហេតុកក្ខណ្ឌ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុវេវ សហេតុកោច កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ សហេតុកក្ខណ្ឌនចហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោចវេវនចហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ហេតុញ្ចេវ សហេតុកក្ខណ្ឌ កុសលញ្ច សហេតុកក្ខណ្ឌនចហេតុំ កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុវេវ សហេតុកោច កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

ហេតុសហេតុកុសលត្ថិកៈ

[៩៧៣] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៩៧៤] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៧៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា

(ក្នុងហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ ។

ហេតុសហេតុកុសលត្ថិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៩៧៦] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុតែមិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុតែមិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌
ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុទាំង
ប្រកបដោយហេតុផង នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុតែមិនមែនជា
ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៧៧) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ កកម្មេ នវ
អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

(៧៨) ហេតុញ្ចេវ សហេតុកកម្មេ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុញ្ចេវ សហេតុកោច កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បដ្ឋយា ។

(៧៩) នអធិបតិយា នវ នបុរេជាតេ នវ
នបច្ឆាជាតេ នវ នរាសេវនេ នវ នកកម្មេ តីណិ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៨០) ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

(៨១) នអធិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយវា-

រោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ បដិច្ច-

វារសទិសា វិត្តារេត្តា ។

បញ្ញាវិវេ

(៨២) ហេតុចេវ សហេតុកោច កុសលោ
ធម្មោ ហេតុស្សចេវ សហេតុកស្សច កុសលស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សោយប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៨] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។

[៧៩] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសេវនប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៨០] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវេជ្ជ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៨២] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

ពោតុសហេតុកុកុសលគ្គិកំ

(៧៨៣) ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ
 អធិបតីយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ
 សហជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ
 ឧបនិស្សយេ នវ អាសវនេ នវ កម្មេ តីណី
 អាហារេ តីណី អវិគតេ នវ ។

(៧៨៤) ហេតុចេវ សហេតុកោច កុសលេ
 ចម្មា ហេតុស្សចេវ សហេតុកស្សច កុសលស្ស
 ចម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៧៨៥) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៧៨៦) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

(៧៨៧) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវរស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
 នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កលោតតំ ។

ហេតុសហេតុកុកុសលត្ថិកៈ

[៧៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សោយប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អតាមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 កម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៨៤] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបដ្ឋយ
 នៃកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្សោយប្បដ្ឋយ
 ជាបដ្ឋយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្សោយប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ។

[៧៨៦] ក្នុងនការម្សោយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៧] ក្នុងការម្សោយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-

លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ

យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុសហេតុកុកុសលត្ថិកៈ) បណ្ឌិត

គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

[៧៨៨] ហេតុញ្ចោ សហេតុកញ្ច អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុចេវ សហេតុកោច អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៨៩] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ កម្មេ នវ
អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៧៩០] ហេតុញ្ចោ សហេតុកញ្ច អកុសលញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ សហេតុកោច អកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា នវ ។

[៧៩១] នអធិបតិយា នវ នបុរេជាតេ នវ ន-
បច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៧៩២] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

[៧៩៣] នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វាសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

បដិច្ចវិវរៈ

[៧៨៨] អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៩០] អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៩១] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៩២] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៩៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវាទ

[៧៧៤] ហេតុចេវ សហេតុកោច អកុសលោ
 ធម្មោ ហេតុស្ម័យេវ សហេតុកស្ម័យ អកុសលស្ម័យ
 ធម្មស្ម័យ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៧៧៥] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ នវ កម្មេ
 ភីណិ អាហារេ ភីណិ អវិកតេ នវ ។

[៧៧៦] ហេតុចេវ សហេតុកោច អកុសលោ
 ធម្មោ ហេតុស្ម័យេវ សហេតុកស្ម័យ អកុសលស្ម័យ
 ធម្មស្ម័យ អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៧៧៧] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៧៧៨] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

[៧៧៩] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ម័យ អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បិ បច្ច-
 និយានុលោមម្បិ គណិតំ ឯវំ គណេតតំ ។

បញ្ញាវិវៈ

(៩៩៤) អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៩៩៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្សុណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

(៩៩៦) អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្សុណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៩៩៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្សុណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

(៩៩៨) ក្នុងនការម្សុណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៩៩៩) ក្នុងការម្សុណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័ន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័ន័យៈក្តី បច្ច័ន័យានុ-

លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ

យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុសហេតុកុសលត្ថិកៈ) បណ្ឌិត

គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

(១០០០) ហេតុញ្ចេវ សហេតុកត្តា អព្យាកតំ
 ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ សហេតុកោច អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(១០០១) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ កម្មេ
 នវ វិចារកេ នវ អវិគតេ នវ ។

(១០០២) ហេតុញ្ចេវ សហេតុកត្តា អព្យាកតំ
 ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ សហេតុកោច អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

(១០០៣) នអធិបតិយា នវ នបុរេជាតេ នវ
 នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ភីណិ
 នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(១០០៤) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

(១០០៥) នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយវា-

រោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ បដិច្ច-

វាវសទិសា វិត្ថារេតញ្ចា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

បដិច្ចវិវរៈ

[១០០០] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០០១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០០២] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១០០៣] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០០៤] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិដរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវា

[១០០៦] ហេតុថេវសហេតុកោច អព្យាកតោ
 ធម្មោ ហេតុស្សថេវសហេតុកស្សច អព្យាកតស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១០០៧] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អនិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អត្ថាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
 នវ អាសវេនេ នវ កម្មេ តីណី វិចារកេ នវ អា-
 ហារេ តីណី អវិគតេ នវ ។

[១០០៨] ហេតុថេវសហេតុកោច អព្យាកតោ
 ធម្មោ ហេតុស្សថេវសហេតុកស្សច អព្យាកតស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១០០៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[១០១០] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណី ។

[១០១១] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

ហេតុសហេតុកុកុសលត្ថិតៈ

បញ្ញាវិវរៈ

[១០០៦] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអតាមនាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០០៨] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្ម-
ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១០០៩] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១០១០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[១០១១] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកុសលដ្ឋានំ

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ឆនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ឆនីយម្បិ បច្ឆ-
នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតងំ ។

ហេតុសហេតុកុសលត្ថិតំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខកុសលត្ថិតំ

បដិច្ចវិវា

[១០០២] ហេតុញ្ចេវហេតុសម្បយុត្តញ្ច កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុនេវហេតុសម្បយុត្តោច កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ឆយា ហេតុញ្ចេវ ហេតុស-
ម្បយុត្តញ្ច កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុសម្បយុត្តោចេវ-
នេហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ឆយា ។

[១០០៣] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិ-
កតេ នវ ។

[១០០៤] ហេតុញ្ចេវហេតុសម្បយុត្តញ្ច កុស-
លំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុនេវហេតុសម្បយុត្តោច កុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ឆយា ។

[១០០៥] នអធិបតិយា នវ នបុរេ-
ជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនី-
 យានុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោក
 រាប់ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុសហេតុកុកុសលត្ថិកៈ)
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុសហេតុកុកុសលត្ថិកៈ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១០១២] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
 នូវកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ កុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុតែមិនមែនជាហេតុ អា-
 ស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សុណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០១៤] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
 នូវកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអធិបតីប្បច្ច័យ ។

[១០១៥] ក្នុងនអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនាគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខសលត្តិកំ

នក្ខេត្រ តីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[១០១៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតីយា នវ ។

[១០១៧] នអធិបតីប្បដ្ឋយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-

រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-

វាសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[១០១៨] ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តេច តុស-
លោ ធម្មោ ហេតុស្សចេវ ហេតុសម្បយុត្តស្សច តុ-
សលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១០១៩] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិ-
បតីយា នវ អនន្តរេ នវ ក្ខេត្រ តីណិ អាហារេ
តីណិ អវិគតេ នវ ។

[១០២០] ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តេច តុស-
លោ ធម្មោ ហេតុស្សចេវ ហេតុសម្បយុត្តស្សច តុ-
សលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

[១០២១] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ

ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងន-
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០១៦] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យ

ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[១០១៨] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០២០] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយការមូលប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១០២១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[១០២២] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ តីណី ។

[១០២៣] ន ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្ពិ បច្ឆន្តិយម្ពិ អនុលោមប្បដ្ឋន្តិយម្ពិ បច្ឆ-

និយា នុលោមម្ពិ កណីតំ វេ កណោតតំ ។

បដិច្ចវិវា

[១០២៤] ហេតុញ្ចវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ច អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អកុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០២៥] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិកតេ
នវ ។

[១០២៦] ហេតុញ្ចវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ច អកុស-
លំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អធិបតីប្បដ្ឋយា ។

[១០២៧] ន អធិបតីយា នវ នប្បវេជាតេ នវ ន-
បច្ឆាជាតេ នវ ន អាសវនេ នវ ន កម្មេ តីណី
នវីវាតេ នវ នវីប្បយុត្តេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១០២២] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០២៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី ចច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី ចច្ចនីយា-

នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់

ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ)

បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

[១០២៤] អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០២៦] អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបត្តិប្បច្ច័យ ។

[១០២៧] ក្នុងអធិបត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកាលសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខសលត្តិកំ

[១០២៨] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា តីណី ។

[១០២៩] នអធិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-

រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-

វាសនិសា វិត្តាវេតនា ។

បញ្ញាវិវា

[១០៣០] ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អកុ-
សលោ ធម្មោ ហេតុស្បចេវ ហេតុសម្បយុត្តស្បច
អកុសលស្ប ធម្មស្ប ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១០៣១] ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ កម្មេ តីណី អាហារេ តីណី អវិគតេ នវ ។

[១០៣២] ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អកុ-
សលោ ធម្មោ ហេតុស្បចេវ ហេតុសម្បយុត្តស្បច
អកុសលស្ប ធម្មស្ប អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

[១០៣៣] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[១០៣៤] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណី ។

[១០៣៥] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលក្ខិកៈ

[១០២៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្គវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១០៣០] អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៣២] អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ ។

[១០៣៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១០៣៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៣៥] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

យថា តុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុជ្ជិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុជ្ជិយម្បិ បច្ចុ-
ជ្ជិយានុលោមម្បិ កណ៌តំ វំ កណោតតំ ។

បដិច្ចវិពោ

[១០៣៦] ហេតុញ្ចវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ច អព្យា-
កតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អព្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០៣៧] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ កម្មេ
នវ វិចារកេ នវ អវិគតេ នវ ។

[១០៣៨] ហេតុញ្ចវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ច អព្យាក-
តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អព្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[១០៣៩] នអធិបតិយា នវ នបុរេជានេ នវ
នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[១០៤០] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ)
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[១០៣៦] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៣៨] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១០៣៩] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាលោកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៤០] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខសលភ័ក្តំ

[១០៤១] នអធិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា នវ ។
 សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
 រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
 វារសទិសា វិត្តារេត្វា ។

បញ្ញាវិវេ

[១០៤២] ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អព្យាក-
 តោ ធម្មោ ហេតុស្សចេវ ហេតុសម្បយុត្តស្សច អព្យា-
 កតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១០៤៣] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិប-
 តិយា នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណិ វិចារកេ នវ
 អវិគតេ នវ ។

[១០៤៤] ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អព្យា-
 កតោ ធម្មោ ហេតុស្សចេវ ហេតុសម្បយុត្តស្សច អ-
 ព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។

[១០៤៥] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[១០៤៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[១០៤៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

[១០៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១០៤២] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៤៤] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្ម-
ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

[១០៤៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១០៤៦] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៧] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

យថា តុសលត្ថិកោ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោ-

មម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ បច្ចុ-

ដ្ឋិយានុលោមម្បិ តណ្ហិតំ ឯវំ តណោតតំ ។

ហេតុហេតុសម្មយុត្តទុកកុសលត្ថិកំ និដ្ឋិតំ ។

និហេតុសហេតុកុកុសលត្ថិកំ

បដិច្ចវិវា

(១០៤៨) និហេតុ សហេតុកំ តុសលំ ធម្មំ ប-

ដិច្ច និហេតុ សហេតុកោ តុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១០៤៩) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ សព្វត្ថ

ឯកំ អវិកតេ ឯកំ ។

(១០៥០) និហេតិយា ឯកំ នបុរេជានេ ឯកំ

នវិចារកេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ ។

បញ្ញាវាហេថិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
 ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង
 នោះដែរ ។

ចប់ ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ ។

និហោតុសហោតុកុកកុសលត្ថិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១០៤៨] កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ
 អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
 មានវារៈ១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ១ ។

[១០៥០] ក្នុងនក្ខបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ១ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 មានវារៈ១ ។

ឯក្នុងបញ្ញាវារៈ បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ១ ។

បដិច្ចវិវា

[១០៥១] និហោតុំ សហោតុកំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច និហោតុ សហោតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៥២] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
សព្វត្ថំ ឯកំ អវគ្គេ ឯកំ ។

ហេតុប្បដ្ឋយោ នត្ថិ ។ បញ្ញាវារោចិ សព្វត្ថំ ឯកំ ។
បញ្ញាវារោចិ ឥនេសំ តិល្លំ ហេតុប្បដ្ឋយោ នត្ថិ ។

បដិច្ចវិវា

[១០៥៣] និហោតុំ សហោតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច និហោតុ សហោតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា និហោតុំ សហោតុកំ អព្យា-
កតំ ធម្មំ បដិច្ច និហោតុ សហោតុកោ អព្យាក-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ និហោតុ-
សហោតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច និហោតុ សហោតុ-
កោ អព្យាកតោ ច និហោតុ សហោតុកោ អព្យា-
កតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

និហោតុសហោតុកទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១០៥១] អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ
អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ។

ហេតុប្បដ្ឋយ មិនមានទេ ។ ឯក្នុងបញ្ញាវារៈ បដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ១ ។ ឯក្នុងបញ្ញាវារៈ ហេតុប្បដ្ឋយ នៃធម៌ទាំង ៣ នេះ
មិនមានទេ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[១០៥៣] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ
អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិន
ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែ
ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកត-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុក្តី អព្យាកតធម៌ មិនមែន
ជាហេតុទាំងមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែន
ជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

នហេតុំ អហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា តីណី ។ នហេតុំ សហេតុកំ អព្យាកតញ្ច
 នហេតុំ អហេតុកំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ-
 សហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា តីណី ។

[១០៥៤] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ចត្តារិ អ-
 ធិបតីយា បញ្ច កម្មេ នវ វិចារេ នវ អវិគតេ
 នវ ។

[១០៥៥] នហេតុំ អហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុ អហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៥៦] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណី
 នអធិបតីយា នវ នអនន្តរេ តីណី នសមនន្តរេ តី-
 ណី នអញ្ញាមញ្ញោ តីណី នឧបទិស្សយេ តីណី ន-
 ពុរេដាតេ នវ នបញ្ញាដាតេ នវ នអានេវេនេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកន្តិកប្បដ្ឋាន

អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
 នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 តែប្រកបដោយហេតុផង នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនប្រកប
 ដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១០៥៥] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយ
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប
 ដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៥៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាបប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកាលេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧

នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នង្គ្រិ-
យេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ នសម្ប-
យុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្តិយា តីណិ
នោវិកតេ តីណិ ។

[១០៥៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណោ តីណិ ។

[១០៥៨] នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បច្ចយវារេបិ និស្សយវា-
រេបិ សំសដ្ឋវារេបិ សម្បយុត្តវារេបិ បដិច្ច-
វាសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[១០៥៩] នហេតុ សហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ
នហេតុស្ស សហេតុកស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស
អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១០៦០] អាម្មណោ ចត្តារិ អធិបតីយា ចត្តារិ
អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ សហជាតេ
សត្ត អញ្ញាមញ្ញា ធនិស្សយេ សត្ត ឧបនិស្ស-
យេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ បច្ឆាជាតេ ទ្វេ

និហេតុសហេតុកុកុសលត្ថិកៈ

ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងន-
អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈា-
នប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនានត្ថិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនានិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៥៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៥៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនិហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ចណ្ឌិត គប្បីឱ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១០៥៩] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ ។

[១០៦០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងននន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនពាក្យបញ្ញាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

អាសវនេ ទ្វេ កម្មេ ចត្តារិ វិចារកេ ចត្តារិ អាហារេ
 ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ចត្តារិ ឈានេ ចត្តារិ មក្កេ តីណិ
 សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្ថិយា សត្ត
 នត្ថិយា ចត្តារិ វិគតេ ចត្តារិ អវិគតេ សត្ត ។

(១០៦១) នហេតុ សហេតុតោ អព្យាកតោ ធម្មោ
 នហេតុស្ស សហេតុកស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១០៦២) នហេតុយា សត្ត នអារម្មណេ សត្ត ។

(១០៦៣) អារម្មណប្បដ្ឋយោ នហេតុយា ចត្តារិ ។

(១០៦៤) នហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណេ ចត្តារិ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្បិ បដ្ឋនីយថិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-

នីយានុលោមម្ប កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

នហេតុសហេតុកុកុសលត្ថិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុគោប្បកុកុត្ថិកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងការសរសេរច្បាប់ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មច្បាប់ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាក-
 ច្បាប់ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារច្បាប់ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយច្បាប់
 មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានច្បាប់ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គច្បាប់ មានវារៈ ៣
 ក្នុងសម្បយុត្តច្បាប់ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិប្បយុត្តច្បាប់ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 អតិច្ចាច្បាប់ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតច្បាប់ មានវារៈ ៤ ក្នុងនតិច្ចាច្បាប់
 មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតច្បាប់ មានវារៈ ៧ ។

[១០៦១] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
 ជាច្បាប់ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 ការម្មណ៍ច្បាប់ ជាច្បាប់ ដោយសហជាតច្បាប់ ជាច្បាប់ ដោយ
 ឧបនិស្សយច្បាប់ ។

[១០៦២] ក្នុងនហេតុច្បាប់ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណ៍ច្បាប់
 មានវារៈ ៧ ។

[១០៦៣] ក្នុងនហេតុច្បាប់ មានវារៈ ៤ ព្រោះការម្មណ៍ច្បាប់ ។

[១០៦៤] ក្នុងនការម្មណ៍ច្បាប់ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុច្បាប់ ។

អនុលោមភ័ក្តិ បច្ចនីយៈភ័ក្តិ អនុលោមច្បាប់ច្ចនីយៈភ័ក្តិ បច្ចនីយានុ-
 លោមភ័ក្តិ នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលភ័ក្តិៈ ដែលលោករាប់ហើយ
 យ៉ាងណា (ក្នុងនហេតុសហេតុកទុកកុសលភ័ក្តិៈ) បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ នហេតុហេតុកទុកកុសលភ័ក្តិៈ ។

ចប់ ហេតុពោធិកទុកភ័ក្តិៈ ។

សប្បប្បយទុក្ខកុសលតិកំ

បដិច្ចវិវា

[១០៦៥] សប្បប្បយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ប្បប្បយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បប្បយា ។

[១០៦៦] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អធិ-
បតិយា ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។

[១០៦៧] សប្បប្បយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ប្បប្បយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្ប-
ប្បយា ។

[១០៦៨] នអធិបតិយា ឯកំ នបុរេនាតេ ឯកំ
នបច្ឆាជានតេ ឯកំ នអានេវេនេ ឯកំ នកម្មេ ឯកំ
នវិចារេតេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសង្កវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិន្តារេតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

[១០៦៩] សប្បប្បយោ កុសលោ ធម្មោ សប្បប្ប-
យស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បប្បយេន បច្ចយោ ។

សប្បប្បយទុកកុសលតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១០៦៥] កុសលធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ។

[១០៦៧] កុសលធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១០៦៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ១ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនអារសវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ១
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១០៦៩] កុសលធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១០៧០) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

បដិច្ចវិពោ

(១០៧១) សប្បដ្ឋយំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សប្បដ្ឋយោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

(១០៧២) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិពោ

(១០៧៣) សប្បដ្ឋយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សប្ប-
ដ្ឋយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១០៧៤) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

(១០៧៥) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ ឯកំ
នអធិបតិយា ឯកំ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បញ្ញាវិពោ

(១០៧៦) សប្បដ្ឋយោ អព្យាកតោ ធម្មោ សប្បដ្ឋយ-
ស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[១០៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្សណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[១០៧១] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្សណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ឯក្នុងបញ្ញាវារៈ បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[១០៧៣] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវ
អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៧៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្សណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១០៧៥] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្សណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងនធម៌បតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធ
តែមានវារៈ ១ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១០៧៦] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
កតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១០៧៧) សប្បច្ចយោ អព្យាកតោ ធម្មោ សប្ប-
ច្ចយស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ អប្បច្ចយោ អព្យាកតោ ធម្មោ សប្បច្ច-
យស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(១០៧៨) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ទ្វេ អធិ-
បតិយា ទ្វេ អនន្តរេ ឯកំ ។ សប្បច្ចយោ អព្យា-
កតោ ធម្មោ សប្បច្ចយស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បច្ចយោ អព្យា-
កតោ ធម្មោ សប្បច្ចយស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្ស-
យោ ។ បុរេជានេ ឯកំ បន្ទាជានេ ឯកំ សត្វត្ថ
ឯកំ អវិកតេ ឯកំ ។

(១០៧៩) សប្បច្ចយោ អព្យាកតោ ធម្មោ សប្ប-
ច្ចយស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អប្បច្ចយោ អព្យាកតោ
ធម្មោ សប្បច្ចយស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សប្បច្ចយទុកុសលត្តិកៈ

(១០៧៧) អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ មិនប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។

(១០៧៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ មិនប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ ។ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបញ្ញាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

(១០៧៩) អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ មិនប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

[១០៨០] នហេតុយា ទ្វេ ន អារម្មណេ ឯកំ ។

[១០៨១] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ ឯកំ ។

[១០៨២] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

សប្បច្ចយទុក្ខកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សង្ខតទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវារោ

[១០៨៣] សង្ខតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សង្ខ-
តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
សប្បច្ចយសទិសំ ។

សង្ខតទុក្ខកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សនិទស្សនទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវារោ

[១០៨៤] អនិទស្សនំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
ទស្សនោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៨៥] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[១០៨០] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។

[១០៨១] ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហតុប្បច្ច័យ ។

[១០៨២] ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
ចប់ សប្បច្ច័យទុកកុសលតិកៈ ។

សង្ខតទុកកុសលតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១០៨៣] កុសលធម៌ ដែលបច្ច័យតាក់តែងហើយ អាស្រ័យ
នូវកុសលធម៌ ដែលបច្ច័យតាក់តែងហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហតុ-
ប្បច្ច័យ ។ ដូចគ្នានឹងសប្បច្ច័យទុកកុសលតិកៈដែរ ។

ចប់ សង្ខតទុកកុសលតិកៈ ។

សនិទស្សនទុកកុសលតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១០៨៤] កុសលធម៌ ជាអនិទស្សនៈ (កុសលធម៌មិនប្រកប
ដោយការយឺត) អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ជាអនិទស្សនៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហតុប្បច្ច័យ ។

[១០៨៥] ក្នុងហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ឯក្នុងបញ្ហាវារៈ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវិវា

[១០៨៦] អនិទស្សនំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
អនិទស្សនោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[១០៨៧] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អ-
វិគតេ ឯកំ ។

បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

[១០៨៨] អនិទស្សនំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
អនិទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១០៨៩] នហេតុយា តីណី អារម្មណេ ឯកំ
អធិបតីយា តីណី អវិគតេ តីណី ។

[១០៩០] ហេតុយា តីណី សព្វត្ថ តីណី
នកម្មេ តីណី នវិចារកេ តីណី នអាហារេ តីណី
សព្វត្ថ តីណី នោវិគតេ តីណី ។

សហជាតវារេបិ បច្ចយវារេបិ និស្សយវា-
រេបិ សំសង្ខវារេបិ សម្បយុត្តវារេបិ បដិច្ច-
វារសនិសា វិគ្គារេតត្វា ។

សនិទស្សនទុកកុសលត្ថិតៈ

បដិប្បវិវរៈ

[១០៨៦] អកុសលធម៌ ជាអនិទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាអនិទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ឯក្នុងបញ្ញាវារៈ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិប្បវិវរៈ

[១០៨៨] អព្យាកតធម៌ ជាអនិទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
ធម៌ ជាអនិទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៨៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០៩០] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ក្នុងនេវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី បដ្ឋយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ

ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវា

[១០៩០] អនិទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ អនិ-
ទស្សនស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វីណិ ។

[១០៩២ សនិទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ អនិ-
ទស្សនស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អនិទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ
អនិទស្សនស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១០៩៣] អនិទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ អនិ-
ទស្សនស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អារម្មណានិបតិ សហជាតានិបតិ ។
អនិទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស
អព្យាកតស្ស ច សនិទស្សនស្ស អព្យាកតស្ស ច
ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតានិ-
បតិ វីណិ ។

[១០៩៤] អនន្តរេ ឯតំ ។ បេ ។ សហជាតេ
វីណិ អតាបតោ ឯតំ និស្សយេ វីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខនិកាយដ្ឋាន

បច្ច្យាវាវៈ

[១០៩១] អព្យាកតធម៌ ជាអនិទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ ជាអនិទស្សនៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៩២] អព្យាកតធម៌ ជាសនិទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
ជាអនិទស្សនៈ ដោយការម្សណប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ ជាអនិទស្សនៈ
ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាអនិទស្សនៈ ដោយការម្សណប្បច្ច័យ ។

[១០៩៣] អព្យាកតធម៌ ជាសនិទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ ជាអនិទស្សនៈ ដោយអធិបត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបត្តិ
និវេសហជាតាធិបត្តិ ។ អព្យាកតធម៌ ជាអនិទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃអព្យាកតធម៌ ជាអនិទស្សនៈផង នៃអព្យាកតធម៌ ជាសនិទស្សនៈ ផង
ដោយអធិបត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបត្តិ មានវារៈ ៣ ។

[១០៩៤] ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បេ ។ ក្នុងសហជា-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអតាបតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អប្បដិយទុកុសលត្តិកំ

(១០៧៥) សនិទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ
 អនិទស្សនស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ អនិ-
 ទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស អព្យ-
 ាកតស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្ថប-
 និស្សយោ ។ បេ ។

(១០៧៦) បុរេជានេត តីណិ បច្ឆាជានេត តីណិ
 អាសេវនេ ឯកំ កម្មេ តីណិ វិចារកេ តីណិ
 សត្វត្ថ តីណិ សម្បយុត្ថេ ឯកំ វិប្បយុត្ថេ តីណិ
 អត្ថិយា បញ្ច នត្ថិយា ឯកំ ។

សនិទស្សនទុកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

អប្បច្ចយម្បិ អសង្កតម្បិ សនិទស្សនម្បិ ន លត្តតិ ។

អប្បដិយទុកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

(១០៧៧) អប្បដិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បដិ-
 យោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អប្បដិយទុកកុសលត្តិកៈ

[១០៩៥] អព្យាកតធម៌ ជាសនិទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
ជាអនិទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថបនិស្ស័យ ។
អព្យាកតធម៌ ជាអនិទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាអនិទស្សនៈ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។

[១០៩៦] ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៗ ក្នុងបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ចប់ សនិទស្សនទុកកុសលត្តិកៈ ។

អប្បច្ច័យធម៌ក្តី អសង្ខតធម៌ក្តី សនិទស្សនធម៌ក្តី មិនបាច់និយាយឡើយ ។

អប្បដិយទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១០៩៧] កុសលធម៌ ជាអប្បដិយៈ (មិនប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់) អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាអប្បដិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១០៩៨] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
វិប្បឃ្មតេ ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។

បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

[១០៩៩] អប្បដិឃំ អតុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្ប-
ដិឃេ អតុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១០០] ហេតុយា ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។

បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

[១១០១] សប្បដិឃំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
សប្បដិឃេ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា សប្បដិឃំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បដិ-
ឃេ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
សប្បដិឃំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បដិឃេ អព្យា-
កតោ ច អប្បដិឃេ អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នវ ។

[១១០២] អប្បដិឃំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
អប្បដិឃេ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្ម-
ណប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុណាមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១០៩៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
 ឯក្នុងបញ្ញាវារៈ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវិវារៈ

[១០៩៩] អកុសលធម៌ ជាអប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
 ជាអប្បដិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 [១១០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ។

ឯក្នុងបញ្ញាវារៈ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវិវារៈ

[១១០១] អព្យាកតធម៌ ជាសប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
 ជាសប្បដិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ ជាអប្ប-
 ដិយៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសប្បដិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ ជាសប្បដិយៈ ក្តី អព្យាកតធម៌ ជាអប្បដិ-
 យៈ ក្តី អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសប្បដិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១១០២] អព្យាកតធម៌ ជាអប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
 ធម៌ ជាអប្បដិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អប្បជ័យទុកុសលត្តិកំ

[១១០៣] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ឯកំ អតិ-
បតិយា នវ អញ្ញាមញ្ញេ ធន ជិស្សយេ នវ ឧបជិស្ស-
យេ ឯកំ កក្កេ នវ វិចារកេ នវ អវិគតេ នវ ។

[១១០៤] សប្បដិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
សប្បដិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[១១០៥] នហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ នោវិ-
គតេ នវ ។

បញ្ញាវិវោ

[១១០៦] អប្បដិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ អប្ប-
ដិយស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១១០៧] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ ទ្វេ អ-
តិបតិយា តីណិ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ
សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ ធន ជិស្សយេ នវ ឧប-
ជិស្សយេ ទ្វេ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
អាសវនេ ឯកំ កក្កេ តីណិ វិចារកេ តីណិ

អប្បធិយទុកុសលត្ថិកៈ

[១១០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតាមញ្ញប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១១០៤] អព្យាកតធម៌ ជាសប្បដ្ឋយៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
 ជាសប្បដ្ឋយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១០៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់
 សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

បច្ច្យាវិវៈ

[១១០៦] អព្យាកតធម៌ ជាសប្បដ្ឋយៈ ជាបដ្ឋយ នៃអព្យាកត-
 ធម៌ ជាសប្បដ្ឋយៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរាប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអតាមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារសេវនប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកញ្ញដ្ឋានំ

អាហារេ តីណិ សង្ខ្រិយេ បញ្ច ឈានេ តីណិ មត្តេ
តីណិ សម្មយុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ ចត្តារិ អត្ថិយា
នវ នត្ថិយា ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ នវ ។

[១១០៨] សម្មដិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ សម្ម-
ដិយស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស សហដាតប្បច្ច-
យេន ។ បេ ។

[១១០៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[១១១០] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[១១១១] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មប្បិ បច្ចនីយប្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បិ បច្ច-
នីយអនុលោមប្បិ គណិតំ ឯវំ គណេតវំ ។

អប្បដិយទុកកុសលត្ថិកំ និដ្ឋិតំ ។

វិប្បទុកកុសលត្ថិកំ

បដិប្បវិណោ

[១១១២] អន្ធមី កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អន្ធមី
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១១០៨] អព្យាកតធម៌ ជាសប្បដ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
 ជាសប្បដ័យៈ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ បេ ។

[១១០៩] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[១១១០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១១១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
 អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី
 នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុង
 សប្បដ័យទុកកុសលត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ អប្បដ័យទុកកុសលត្ថិតៈ ។

រូបីទុកកុសលត្ថិតៈ

បដិច្ចវារៈ

[១១១២] កុសលធម៌ មិនមានរូប អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិន
 មានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

រូបីកុសលគ្គិកំ

(១១១៣) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ ។
សហជាតវារេបិ ។ បេ ។ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

(១១១៤) អរូបី អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អរូបី
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១១១៥) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ ។ បេ ។ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

(១១១៦) រូបី អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច រូបី អព្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
អរូបី អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អរូបី អព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ រូបី អព្យាកតញ្ច
អរូបី អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច រូបី អព្យាកតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

(១១១៧) អរូបី អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អរូបី
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បដ្ឋយា ។

រូបីទុកកុសលត្តិកៈ

[១១១៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ។ ចេ ។ ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំង

អស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិប្បវាវៈ

[១១១៤] អកុសលធម៌ មិនមានរូប អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១១៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ។ ចេ ។ ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំង

អស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិប្បវាវៈ

[១១១៦] អព្យាកតធម៌ មានរូប អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមានរូប អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ មានរូប អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មានរូបផង នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានរូបផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១១៧] អព្យាកតធម៌ មិនមានរូប អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។

[១១១៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ វីណិ អនិ-
 បតិយា បញ្ច អនន្តេវ វីណិ សមនន្តេវ វីណិ
 អត្តាមញ្ញេ ន បុរេជានេ ឯតំ អាសេវនេ ឯតំ
 កត្មេ នវ វិចារកេ នវ អវិគតេ នវ ។

[១១១៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ វីណិ
 នអនិបតិយា នវ ។ បេ ។ នកត្មេ ទ្វេ នវិចារកេ
 បញ្ច នអាហារេ ឯតំ នសង្ខ្ខយេ ឯតំ នឈានេ
 ទ្វេ នមត្តេ នវ នសម្បយុត្តេ វីណិ នវិប្បយុត្តេ
 ទ្វេ នោនត្តិយា វីណិ នោវិគតេ វីណិ ។

បញ្ញាវិវា

[១១២០] អន្ធិ អព្យាកតោ ធម្មោ អន្ធិស្ស
 អព្យាកតស្ស នប្បស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១១២១] ហេតុយា វីណិ អារម្មណេ
 ទ្វេ អនិបតិយា វីណិ អនន្តេវ ឯតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១១១៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្ស្នាលប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតីប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងរោមញ្ញប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦
 ក្នុងបុរោជិតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១
 ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគត-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[១១១៩] ក្នុងនេហតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្ស្នាលប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតីប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនម្ស្នាលប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២
 ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោ-
 វិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១១២០] អក្កកតធម៌ មិនមានរូប ជាបដ្ឋាយ នៃអក្កកត-
 ធម៌ មិនមានរូប ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១១២១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្ស្នាលប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតីប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១

ប្រើទុក្ខសលត្តិកំ

សមនន្តរេ ឯកំ សហជាតេ សត្វ អញ្ញាមញ្ញេ ធន
 ជិស្សយេ សត្វ ឧបជិស្សយេ ទ្វេ បុរជាតេ ឯកំ
 បញ្ញាជាតេ ឯកំ អាសេដនេ ឯកំ កម្មេ ភីណិ វិចា-
 កេ ភីណិ អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ធន ឈានេ
 ភីណិ មក្កេ ភីណិ សម្មយុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ
 ទ្វេ ។ បេ ។ អវិគតេ សត្វ ។

[១១២២] នបោតុយា សត្វ នអារម្មណេ សត្វ ។

[១១២៣] បោតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

[១១២៤] នបោតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

យថា គុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្ពិ បច្ចដិយម្ពិ អនុលោមប្បច្ចដិយម្ពិ បច្ច-

ដិយានុលោមម្ពិ គណិតំ ឯវំ គណេតង្គំ ។

រូបីទុកកុសលត្តិកៈ

ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ចា-
 ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងគោសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(១១២២) ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

(១១២៣) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(១១២៤) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-

លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ

យ៉ាងណា (ក្នុងរូបីទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង

នោះដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខនិកាយដ្ឋានំ

លោកិយទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[១១២៥] លោកិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
កិយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
លោកុត្តរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោកុត្តរោ កុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១២៦] លោកិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
លោកិយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្ម-
ណប្បដ្ឋយា ។ លោកុត្តរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
លោកុត្តរោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណ-
ប្បដ្ឋយា ។

[១១២៧] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អធិប-
តិយា ទ្វេ កម្មេ ទ្វេ អវិភតេ ទ្វេ ។

[១១២៨] នអធិបតិយា ទ្វេ នអាសវនេ ឯកំ
នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។

សហជាតវរោចិ បច្ចយវរោចិ និស្សយវរ-
ោចិ សំសដ្ឋវរោចិ សម្បយុត្តវរោចិ បដិច្ច-
វារសនិសា វិត្តារតេត្វា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

លោកីយទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១១២៥] កុសលធម៌ ជាលោកីយ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ជាលោកីយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌
ជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១២៦] កុសលធម៌ ជាលោកីយ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ជាលោកីយ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌
ជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។

[១១២៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២
ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

[១១២៨] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនសាវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវា

[១១២៩] លោកិយោ កុសលោ ធម្មោ លោ-
កិយស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។ លោកុត្តរោ កុសលោ ធម្មោ លោ-
កុត្តរស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ។

[១១៣០] លោកិយោ កុសលោ ធម្មោ លោ-
កិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។
លោកុត្តរោ កុសលោ ធម្មោ លោកិយស្ស កុ-
សលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១១៣១] លោកិយោ កុសលោ ធម្មោ លោ-
កិយស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី ។ លោ-
កុត្តរោ កុសលោ ធម្មោ លោកុត្តរស្ស កុស-
លស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហ-
ជាតាធិបតី ។ លោកុត្តរោ កុសលោ ធម្មោ លោ-
កិយស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី ។

លោកីយទុកកុសលតិកៈ

បញ្ញាវិវរៈ

[១១២៩] កុសលធម៌ ជាលោកីយ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
ជាលោកីយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ជាបច្ច័យ
នៃកុសលធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ២ ។

[១១៣០] កុសលធម៌ ជាលោកីយ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
ជាលោកីយ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ជា
បច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាលោកីយ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[១១៣១] កុសលធម៌ ជាលោកីយ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
ជាលោកីយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និធិសហ-
ជាតាធិបតិ ។ កុសលធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជា
លោកុត្តរៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ ។ កុសល-
ធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាលោកីយ ដោយអធិប-
តិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[១១៣២] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អធិ-
បតិយា តីណិ អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហ-
ជាតេ ទ្វេ ។ បេ ។ ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ អាសេវនេ
ទ្វេ កម្មេ ទ្វេ អាហារេ ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

បដិច្ចវិវារោ

[១១៣៣] លោកិយំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
លោកិយោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[១១៣៤] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ ។ បេ ។ បញ្ញាវារោមិ

សព្វត្ថ សទិសា ។

បដិច្ចវិវារោ

[១១៣៥] លោកិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
កិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
លោកុត្តរំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច លោកុត្តរោ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១៣៦] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ កម្មេ
បញ្ច វិចារកេ បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[១១៣២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២
 ។ បេ ។ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុង
 អវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។

បដិប្បវាវៈ

[១១៣៣] អកុសលធម៌ ជាលោកិយ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
 ជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១១៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។

សហជាតវារៈក្តី ។ បេ ។ បញ្ញាវារៈក្តី ដូចគ្នាក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ។

បដិប្បវាវៈ

[១១៣៥] អព្យាកតធម៌ ជាលោកិយ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
 ជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ អព្យាកតធម៌ ជា
 លោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១១៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។

(១១៣៧) នហេតុយា ឯកំ នអាម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា ទ្វេ ។ បេ ។ នបុរេជាតេ ចត្តារិ
 នបច្ឆាជាតេ បញ្ច ។ បេ ។ នកម្មេ ឯកំ នវិចារកេ
 ឯកំ នអាហារេ ឯកំ ។ បេ ។ នមគ្គេ ឯកំ
 នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនតិយា
 តីណិ នោវិតតេ តីណិ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា
 រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
 វាសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

(១១៣៨) លោកិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ
 លោកិយស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ។ លោកុត្តរោ អព្យាកតោ ធម្មោ
 លោកុត្តរស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។

(១១៣៩) ហេតុយា ចត្តារិ អាម្មណោ តីណិ
 អធិបតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ចត្តារិ សហជាតេ
 បញ្ច អញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ និស្សយេ សត្ត ឧបនិស្ស-
 យេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ បច្ឆាជាតេ ទ្វេ

លោកិយទុក្ខកុសលត្តិកៈ

(១១៣៧) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងនបុរេជា-
 តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុង
 នកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាហា-
 រប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ បេ ។ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុង
 នោនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
 ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

(១១៣៨) អព្យាកតធម៌ ជាលោកិយ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
 ជាលោកិយ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ជា
 បច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១១៣៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

អាសេវនេ ឯកំ កក្កេ តីណិ វិចារកេ ចត្តារិ អាហារេ
ចត្តារិ ។ បេ ។ មក្កេ ចត្តារិ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្ប-
យុត្តេ តីណិ អត្ថយា សត្ត អវិគតេ សត្ត ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាសន្ឋ អនុលោ-
មម្បិ បច្ឆនិយម្បិ អនុលោមប្បច្ឆនិយម្បិ បច្ឆ-
និយានុលោមម្បិ តណីតំ ឯវំ គណេតតំ ។

លោកិយទុក្ខកុសលតិកំ និដ្ឋិតំ ។

កេនបិវិញ្ញេយ្យទុក្ខកុសលតិកំ

បដិប្បវិវោ

(១១៤០) កេនចិវិញ្ញេយ្យំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
កេនចិវិញ្ញេយ្យេ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា កេនចិវិញ្ញេយ្យំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កេនចិ-
នវិញ្ញេយ្យេ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
កេនចិវិញ្ញេយ្យំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កេនចិវិញ្ញេយ្យេ
កុសលោ ច កេនចិនវិញ្ញេយ្យេ កុសលោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ បេ ។ ក្នុង
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

អនុលោមក្តី បច្ចន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចន័យៈក្តី បច្ចន័យានុលោម
 ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងលោកិយទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ លោកិយទុកកុសលត្តិកៈ ។

កោសលីវិញ្ញាយ្យទុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវាទៈ

[១១៤០] កុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ អា-
 ស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ កុសលធម៌ ដែលមិនគួរដឹងដោយវិញ្ញាណ
 ណាមួយ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ កុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយ
 វិញ្ញាណណាមួយក្តី កុសលធម៌ ដែលមិនគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី
 អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

កេនបិរិញ្ញយុទ្ធកុសលគ្គិកំ

[១១៤១] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិ-
គតេ នវ ។

[១១៤២] កេនបិរិញ្ញយុទ្ធ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
កេនបិរិញ្ញយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិ-
បតិប្បដ្ឋយា ។

[១១៤៣] នអធិបតិយា នវ នបុរេជានេ នវ
នបន្ទាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ នវ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-

វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ

បដិច្ចវាសនិសា វិត្តារតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[១១៤៤] កេនបិរិញ្ញយោ កុសលោ ធម្មោ
កេនបិរិញ្ញយុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១១៤៥] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ កម្មេ នវ
អវិគតេ នវ ។

កេនចិវិញ្ញេយ្យទុកកុសលត្តិកៈ

[១១៤១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ។

[១១៤២] កុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ
អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[១១៤៣] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ក្នុងនអនាសវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុប្បន្នវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[១១៤៤] កុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ជា
បច្ចុប្បន្ន នៃកុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ដោយហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។

[១១៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ
ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ក្នុងអវិគ-
តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

[១១៤៦] នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

[១១៤៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ នវំ ។

[១១៤៨] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវំ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោ-

មម្បិ បច្ឆនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បច្ឆ-

នីយានុលោមម្បិ គណីតំ ឯវំ គណេតតំ ។

កេនចិវិញ្ញយ្យំ អកុសលម្បិ កេនចិវិញ្ញយ្យំ

អព្យាកតម្បិ កេនចិវិញ្ញយ្យកុសលសទិសំ

វិត្ថារេតតំ ។

កេនចិវិញ្ញយ្យទុក្ខកុសលតិកំ និដ្ឋិតំ ។

ចូឡន្តទុក្ខកុសលតិកំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិទុក្ខកុសលតិកំ

បដិច្ចវិពោ

[១១៤៩] នោអាសវំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច

នោអាសវេ កុសលេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ។

[១១៥០] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ

កម្មេ ឯកំ អវិកតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេចិ ។ បេ ។ បញ្ញាវារេចិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[១១៤៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[១១៤៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៤៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ចវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងកេនចរិព្វោយ្យទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។
កេនចរិព្វោយ្យកុសលក្តី កេនចរិព្វោយ្យធម្មាភិក្ខុក្តី ដូចគ្នានឹង
កេនចរិព្វោយ្យកុសលដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ កេនចរិព្វោយ្យទុកកុសលត្តិកៈ ។

ចប់ ប្បដ្ឋានទុកកុសលត្តិកៈ ។

អាសវិទកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវារៈ

[១១៤៩] កុសលធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ។ បេ ។ ក្នុងបញ្ចវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំង

អស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវិវា

[១១៥១] អាសវំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អាស-
វោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១៥២] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ
អវិកតេ នវ ។

[១១៥៣] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ
។ បេ ។ នកក្ខេ តីណី នវិចារកេ នវ នវិប្ប-
យុត្តេ នវ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ ។ បេ ។

សម្បយុត្តវារោមិ សព្វត្ថ វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវា

[១១៥៤] អាសវោ អកុសលោ ធម្មោ អា-
សវស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

[១១៥៥] ហេតុយា សត្ត អារម្មណោ នវ អធិ-
បតិយា នវ មជ្ឈេ តីណី សហជាតាធិបតិ លត្តតិ
អនន្តរេ នវ ។ បេ ។ ឧបនិស្សយេ នវ អាសវនេ
នវ កក្ខេ តីណី ។ បេ ។ មក្កេ នវ ។

អាសវិទូកុសលន្តិកៈ

[១១៥១] អកុសលធម៌ ជាអាសវៈ ពាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជា
អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[១១៥៣] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនិរុទ្ធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី ។ បេ ។ សម្បយុត្តវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ផងចុះ ។

ប្បញ្ញាវិវរៈ

[១១៥៤] អកុសលធម៌ ជាអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
ជាអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៥៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ឯសហជាតាធិបតី នៃវារៈ
ទាំង ៣ លោកសំដៅយកត្រង់បទកណ្តាល ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩
។ បេ ។ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកម្មវិញ្ញាណំ

[១១៥៦] នោអាសវំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
នោអាសវេ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[១១៥៧] ហេតុយា ឯតំ អារម្មណេ ឯតំ
អវិតតេ ឯតំ ។

សហជាតវារេបិ បច្ចយវារេបិ ។ បេ ។ បញ្ញា-
វារេបិ សព្វត្ថ ឯតំ ។

អាសវទុក្ខសលក្ខំ ឆិដ្ឋិតំ ។

សាសវិទុក្ខកុសលត្រីកំ

បដិច្ចវិវោ

[១១៥៨] សាសវំ តុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សា-
សវេ តុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
អនាសវំ តុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អនាសវេ តុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១៥៩] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អនិ-
បតិយា ទ្វេ អវិតតេ ទ្វេ ។

[១១៦០] នអនិបតិយា ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។
សហជាតវារេបិ សម្បយុត្តវារេបិ សព្វត្ថ ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

បដិច្ចវិវរៈ

[១១៥៦] អព្យាក្ខន្ធមិ មិនមែនជាអាសវៈ ពាស្រ័យ នូវ
អព្យាក្ខន្ធមិ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបច្ចយវារៈក្តី ។ បេ ។ ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
ក្នុងបច្ចយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

ចប់ អាសវទុក្ខកុសលតិកៈ ។

សាសវិទុកកុសលតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១១៥៨] កុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ពាស្រ័យ នូវ
កុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
កុសលធម៌ មិនមានអាសវៈ ពាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមានអាសវៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

[១១៦០] ក្នុងនរោធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងសម្បយុត្តវារៈក្តី ក្នុងបច្ចយទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ។

បញ្ញាវិវា

(១១៦១) សាសវោ កុសលោ ធម្មោ សាស-
វស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ។ អនាសវោ កុសលោ ធម្មោ អនាសវស្ស
កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១១៦២) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អដ្ឋិ-
បតិយា តីណិ ឧបទិស្សយេ ចត្តារិ អវិគតេ ទ្វេ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវរស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋនិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បិ បដ្ឋ-
និយានុលោមម្បិ តណីតំ ឯវំ គណេតតំ ។

បដិច្ចវិវា

(១១៦៣) សាសវំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សាស-
វោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១១៦៤) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

សហជានវាវេថិ បញ្ញាវាវេថិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

សាសន្តកុសលត្ថិកៈ

បញ្ញាវិវរៈ

[១១៦១] កុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃ
កុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌
មិនមានអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ មិនមានអាសវៈ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងសាសន៍ទុកកុសលត្ថិកៈ) បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[១១៦៣] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវិវា

(១១២៥) សាសនំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សា-
សនេ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
អនាសនំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អនាសនេ អព្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនាសនំ
អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សាសនេ អព្យាកតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនាសនំ អព្យាកតំ
ធម្មំ បដិច្ច សាសនេ អព្យាកតោ ច អនាសនេ
អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
សាសនំ អព្យាកតញ្ច អនាសនំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច សាសនេ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១១២៦) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ អធិ-
បតិយា បញ្ច វិបាកេ បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

(១១២៧) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណិ
នអធិបតិយា ទ្វេ ។

សហជាតវារោបិ ។ បេ ។ សម្មយុត្តវារោបិ

សព្វត្ថ វិត្តារេតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

បដិច្ចវិវៈ

[១១៦៥] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
 អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 អព្យាកតធម៌ មិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមាន
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយ
 អាសវៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈក្តី អព្យាកតធម៌
 មិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានអាសវៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ
 អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈផង នូវអព្យាកតធម៌
 មិនមានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[១១៦៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សហជាតវារៈក្តី ។ បេ ។ សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ

ពិស្តារ គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ផងចុះ ។

អាសវិសម្បយុត្តទុក្ខុសលត្ថិកំ

បញ្ញាវិវា

[១១៦៨] សាសវេ អព្យាកតោ ធម្មោ សា-
សវីស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។ អនាសវេ អព្យាកតោ ធម្មោ អនា-
សវីស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[១១៦៩] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ ភីណិ
អវិគតេ សត្ត ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវរស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតព្វំ ។

សាសវិសម្បយុត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិសម្បយុត្តទុក្ខុសលត្ថិកំ

បដិច្ចវិវា

[១១៧០] អាសវីប្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
អាសវីប្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយោ ។

[១១៧១] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

អាសវិសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

បញ្ញាវិវរៈ

[១១៦៨] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃ
អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ អព្យាកត-
ធម៌ មិនមានអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមានអាសវៈ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយោ-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងសាសវទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ សាសវទុកកុសលត្តិកៈ ។

អាសវិសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១១៧០] កុសលធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ នូវកុ-
សលធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

សហជាតវារេមី វញ្ញាវារេមី សព្វត្ថ ឯកំ ។

កុសលទុក្ខត្រេនោ អកុសលទុក្ខំ បទ កី ។

(១១៧២) អាសវសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច អាសវសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ អាសវវិប្បយុត្តំ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច អាសវសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១១៧៣) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ បញ្ច
អវិកតេ បញ្ច ។

សហជាតវារេមី សម្បយុត្តវារេមី សព្វត្ថ បញ្ច ។

(១១៧៤) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា បញ្ច
នបុរេជានេ បញ្ច ។ បេ ។ នកក្ខេ តីណី នវិចារេ
បញ្ច នវិប្បយុត្តេ បញ្ច ។ បេ ។

បញ្ញាវិវោ

(១១៧៥) អាសវសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
អាសវសម្បយុត្តស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។ អាសវវិប្បយុត្តោ អកុ-
សលោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស អកុសលស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វារៈ ១ ។ ការកំណត់នូវកុសលទុកៈ ឯអកុសលទុកៈ តើដូចម្តេច ។

[១១៧២] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអកុសល-
ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូលាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងសម្បយុត្តវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ៥ ។

[១១៧៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ចេ ។ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ។ ចេ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១១៧៥] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃ
អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
អកុសលធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ប្រកប
ដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

អាសវិប្បយុត្តុកុកុសលន្តិកំ

[១១៧៦] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ នវ អវិ-
កតេ បញ្ច ។

យថា កុសលន្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ឆន្តិយម្បិ អនុលោមប្បច្ឆន្តិយម្បិ បច្ឆ-
ន្តិយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កលោតតំ ។

បដិច្ចវិវា

[១១៧៧] អាសវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
អាសវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[១១៧៨] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

[១១៧៩] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ ឯកំ
នអធិបតិយា ឯកំ ។

សហជាតវាវេថិ សម្បយុត្តវាវេថិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បញ្ញាវិវា

[១១៨០] អាសវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ
អាសវិប្បយុត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

អាសវិសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

[១១៧៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋាន
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៥ ។
 អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បដ្ឋានីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
 លោមក្តី នៃបញ្ចាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
 យ៉ាងណា (ក្នុងអាសវិសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បិវរៈ

[១១៧៧] អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអព្យា-
 កតធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១១៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋាន
 មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ។

[១១៧៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ក្នុងនការមូលប្បដ្ឋាន
 មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងសម្បយុត្តវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
 សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១១៨០] អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
 កតធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១១៨១] ហេតុយា ឯតំ អារម្មណេ ឯតំ អវិ-
គតេ ឯតំ ។

យថា តុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោ-
មម្បិ បច្ឆដិយម្បិ អនុលោមច្បដ្ឋដិយម្បិ បច្ឆ-
ដិយានុលោមម្បិ គណិតំ ឯវំ គណេតតំ ។

អាសវិសម្បយុត្តទុក្ខកុសលត្ថិកំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិសាសវិទុក្ខកុសលត្ថិកំ

បដិច្ចវិវា

[១១៨២] សាសវត្ថោវ នោចអាសវំ តុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច សាសវេចេវ នោចអាសវេ តុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុច្បដ្ឋយា ។

[១១៨៣] ហេតុយា ឯតំ អារម្មណេ ឯតំ
អវិគតេ ឯតំ ។

សហជាតវេចិ បញ្ញាវេចិ សព្វត្ថ ឯតំ ។

បដិច្ចវិវា

[១១៨៤] រាសវត្ថោវ សាសវត្ថោ អតុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច អាសវេចេវ សាសវេច អតុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុច្បដ្ឋយា តណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[១១៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
 អនុលោមក្តី បច្ចន័យក្តី អនុលោមប្បច្ចន័យក្តី បច្ចន័យានុលោមក្តី
 នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ ប៉ោងណា (ក្នុង
 អាសវសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។
 ចប់ អាសវសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ ។

អាសវិសាសវិទុកកុសលត្ថិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១១៨២] កុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ
 អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៨៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
 ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
 តែមានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវារៈ

[១១៨៤] អកុសលធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយ
 អាសវៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយ
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អាសវិសាសវិទុក្ខសុលត្តិកំ

សាសវត្ថោវ នោចអាសវំ អត្តុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 សាសវត្ថោវេវ នោចអាសវោ អត្តុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ អាសវត្ថោវ សាសវត្ថោ
 អត្តុសលត្ថោ សាសវត្ថោវ នោចអាសវំ អត្តុសលត្ថោ
 ធម្មំ បដិច្ច អាសវត្ថោវេវ សាសវត្ថោច អត្តុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

[១១៨៥] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អវិ-
 តតេ នវ ។

[១១៨៦] សាសវត្ថោវ នោចអាសវំ អត្តុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច អាសវត្ថោវេវ សាសវត្ថោច អត្តុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១៨៧] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតីយា នវ
 នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ
 នកក្ខេ តីណី នវិទាតេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

សហជាតវរោចិ បច្ចយវរោចិ ជិស្សយវរោចិ
 សំសដ្ឋវរោចិ សធម្មយុត្តវរោចិ វិត្តាវេតត្វា ។

អានវិសាលវិទ្យាកុសលត្ថិតៈ

អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំង
ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកប
ដោយអាសវៈផង នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈទាំងមិនមែនជា
អាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១១៨៦] អកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អា-
ស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៨៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរាណាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអាសវៈនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បិទ្យវិស្ណាវផងចុះ ។

បញ្ញាវិវា

[១១៨៨] អាសវេចេវ សាសវេច អកុសលោ
 ធម្មោ អាសវស្សចេវ សាសវស្សច អកុសលស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១១៨៩] ហេតុយា សត្ត អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[១១៩០] អាសវេចេវ សាសវេច អកុសលោ
 ធម្មោ អាសវស្សចេវ សាសវស្សច អកុសលស្ស អា-
 រម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ច-
 យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១១៩១] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[១១៩២] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ សត្ត ។

[១១៩៣] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវរស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បច្ច-
 នីយានុលោមម្បិ គណិតំ ឯវំ គណេតតំ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១១៨៨] អកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជា
បច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងវរិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ។

[១១៩០] អកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជា
បច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១១៩១] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ៩ ។

[១១៩២] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៩៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៩ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-

លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ

យ៉ាងណា (ក្នុងអាសវៈសាសវទុកកុសលត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បី

រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទកកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[១១៩៤] អាសវិញ្ចោវ នោចអាសវំ អត្យាកតំ
ធម្មំ បដិច្ច សាសវេចេវ នោចអាសវេ អត្យាក-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១៩៥] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អ-
វិកតេ ឯកំ ។

សហជាតវេច បញ្ញាវេច សព្វត្ថ ឯកំ ។

អាសវិសាសវិទកកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទកកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[១១៩៦] អាសវិញ្ចោវ អាសវិសម្បយុត្តញ្ច អត្យា-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវេចេវ អាសវិសម្បយុត្តោច
អត្យាសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។
អាសវិសម្បយុត្តញ្ចោវ នោចអាសវំ អត្យាសលំ ធម្មំ
បដិច្ច អាសវិសម្បយុត្តោចេវ នោចអាសវេ អត្យាស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ អា-
សវិញ្ចោវ អាសវិសម្បយុត្តញ្ច អត្យាសលញ្ច អាសវិ-
សម្បយុត្តញ្ចោវ នោចអាសវំ អត្យាសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
អាសវេចេវ អាសវិសម្បយុត្តោច អត្យាសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តិទុកុសលតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១១៩៤] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៩៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ១ ។

ចប់ អាសវិអាសវិទុកុសលតិកៈ ។

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តិទុកុសលតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១១៩៦] អកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយ អាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយ អាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈផង នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(១១៩៧) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិ-
កតេ នវ ។

(១១៩៨) អាសវត្ថោវ អាសវសម្បយុត្តញ្ច អក្ក-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវោចេវ អាសវសម្បយុត្តោច
អក្កសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

(១១៩៩) នអធិបតិយា នវ នបុរេជាតេ នវ
នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ តីលិ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

សហជាតវារេបិ សម្បយុត្តវារេបិ សព្វត្ថេ នវ ។

បញ្ញាវិវោ

(១២០០) អាសវោចេវ អាសវសម្បយុត្តោច អ-
ក្កសលោ ធម្មោ អាសវស្សចេវ អាសវសម្បយុត្តស្ស
ច អក្កសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១២០១) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ នវ
អធិបតិយា នវ អវិកតេ នវ ។

(១២០២) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១១៩៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[១១៩៨] អកុសលធម៌ ជាភាសវៈទាំងប្រកបដោយភាសវៈ អា-
ស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាភាសវៈទាំងប្រកបដោយភាសវៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនសធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[១១៩៩] ក្នុងនសធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនភាសវៈនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងសម្បយុត្តវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១២០០] អកុសលធម៌ ជាភាសវៈទាំងប្រកបដោយភាសវៈ ជា
បច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាភាសវៈទាំងប្រកបដោយភាសវៈ ដោយ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[១២០២] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនការម្សុណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុក្កសលត្ថិកំ

[១២០៣] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ ចត្តារិ ។

[១២០៤] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោ-

មម្ពិ បច្ចដិយម្ពិ អនុលោមប្បដ្ឋដិយម្ពិ បច្ច-

ដិយា នុលោមម្ពិ គណិតំ ឯវំ គណេតតំ ។

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុក្កសលត្ថិកំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុក្កសលត្ថិកំ

បដិច្ចវិវា

[១២០៥] អាសវិប្បយុត្តំ សាសវំ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច អាសវិប្បយុត្តោ សាសវេ កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អាសវិប្បយុត្តំ អនាសវំ
កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវិប្បយុត្តោ អនាសវេ កុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១២០៦] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-
គតេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោចិ បញ្ញាវារោចិ វិត្តាវេតតា ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកៈ

(១២០៣) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 (១២០៤) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
 អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
 លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
 យ៉ាងណា (ក្នុងអាសវិអាសវិទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ អាសវិអាសវិសម្បយុត្តកុសលត្តិកៈ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

(១២០៥) កុសលធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយ
 អាសវៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយ
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌ ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។

(១២០៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិច្ចវិវា

(១២០៧) អាសវីប្បយុត្តំ សាសវំ អព្យាកតំ
 ធម្មំ បដិច្ច អាសវីប្បយុត្តោ សាសវោ អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អាសវីប្បយុត្តំ អ-
 នាសវំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវីប្បយុត្តោ អ-
 នាសវោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 អាសវីប្បយុត្តំ អនាសវំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អា-
 សវីប្បយុត្តោ សាសវោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈ-
 តិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាសវីប្បយុត្តំ អនាសវំ អព្យាកតំ
 ធម្មំ បដិច្ច អាសវីប្បយុត្តោ សាសវោ អព្យាកតោ ប
 អាសវីប្បយុត្តោ អនាសវោ អព្យាកតោ ប ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អាសវីប្បយុត្តំ សាសវំ
 អព្យាកតញ្ច អាសវីប្បយុត្តំ អនាសវំ អព្យាកតញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច អាសវីប្បយុត្តោ សាសវោ អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១២០៨) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ អ-
 ធិបតីយា បញ្ច កក្កេ បញ្ច វិចារកេ បញ្ច អវិ-
 កតេ បញ្ច ។

បដិច្ចវិវរៈ

(១២០៧) អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយ
 អាសវៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកប
 ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយអាសវៈ
 អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 តែប្រកបដោយអាសវៈក្តី អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំង
 មិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 ទាំងមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យា-
 កតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
 អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយអាសវៈផង នូវ
 អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១២០៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 វិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

អាសវីប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកំ

[១២០៧] អាសវីប្បយុត្តសាសវិ អព្យាកតំ ធម្ម៌
 បដិច្ច អាសវីប្បយុត្តសាសវេ អព្យាកតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១២០៨] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ ភីណិ
 នអធិបតិយា ទ្វេ លោភិតេ ភីណិ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
 រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
 វាសនិសា វិត្តាវេតញា ។

បញ្ញាវិវា

[១២០៩] អាសវីប្បយុត្តសាសវេ អព្យាកតោ
 ធម្មោ អាសវីប្បយុត្តស្ស សាសវស្ស អព្យាកតស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ អាសវីប្ប-
 យុត្តោ អនាសវោ អព្យាកតោ ធម្មោ អាសវីប្បយុ-
 ត្តស្ស អនាសវស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយេន បច្ចយោ អាសវីប្បយុត្តោ អនាសវោ អព្យា-
 កតោ ធម្មោ អាសវីប្បយុត្តស្ស សាសវស្ស អព្យា-
 កតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុក្កុសលត្ថិកៈ

[១២០៩] អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយ
អាសវៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកប
ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២១០] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១២១១] អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយ
អាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកប
ដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាក
អាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាស
ចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌
ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ

អាសវីប្បយុត្តោ អនាសវេ អព្យាកតោ ធម្មោ អាស-
វីប្បយុត្តស្ស សាសវស្ស អព្យាកតស្ស ច អាសវ-
វីប្បយុត្តស្ស អនាសវស្ស អព្យាកតស្ស ច ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១២១២] អាសវីប្បយុត្តោ សាសវេ អព្យាកតោ
ធម្មោ អាសវីប្បយុត្តស្ស សាសវស្ស អព្យាកតស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អាសវីប្ប-
យុត្តោ អនាសវេ អព្យាកតោ ធម្មោ អាសវីប្ប-
យុត្តស្ស អនាសវស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១២១៣] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ តីណិ
អធិបតីយា ចត្តារិ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
សហជាតេ បញ្ច អញ្ញាមញ្ញោ ទ្វេ និស្សយេ សត្ត
ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ អាសេវនេ វត្ថុ
កម្មេ ចត្តារិ វិបាកេ ចត្តារិ អាហារេ ចត្តារិ អវិ-
កតេ សត្ត ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ជាបច្ច័យ
នៃអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយអាសវៈផង នៃ
អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈផង ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

(១២១២) អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយ
អាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកប
ដោយអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាស-
ចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ដែល
ប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(១២១៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងគាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវទុកុសលត្តិកំ

(១២១៤) អាសវិប្បយុត្តោសាសវោ អព្យាកតោ
 ធម្មោ អាសវិប្បយុត្តស្ស សាសវស្ស អព្យាកតស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ វុរេ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។

(១២១៥) នហេតុយា សត្ត នអារម្មណេ សត្ត ។

(១២១៦) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ចត្តារិ ។

(១២១៧) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ តីណិ ។

យថា តុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្យិ បច្ចនីយម្យិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្យិ បច្ច-
 នីយានុលោមម្យិ តណីតំ ឯវំ គលោតត្វំ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវទុកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវទុកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកៈ

[១២១៤] អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយ
 អាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ តែប្រ-
 កបដោយអាសវៈ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
 ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាត-
 ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារ-
 ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[១២១៥] ក្នុងនរហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[១២១៦] ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២១៧] ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចន័យៈក្តី បច្ចន័យា-

នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់

ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងអាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកៈ)

បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកៈ ។

ចប់ អាសវិគោដ្ឋកុកុសលត្តិកៈ ។

អភិធម្មបិដកេ
បដ្ឋានសូ ទ្វាទសមោ ភាគោ

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា

អង្កេត

អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុទុកកុសលត្ថិកំ	១
ហេតុទុកវេទនាត្ថិកំ	២១
ហេតុទុកវិបាកត្ថិកំ	៣៨
ហេតុទុកឧបាទិទ្ធិត្ថិកំ	៥៣
ហេតុទុកសន្តិលិង្គត្ថិកំ	៧០
ហេតុទុកវិតកត្ថិកំ	៨៣
ហេតុទុកបតិកត្ថិកំ	៩៤
ហេតុទុកស្សនត្ថិកំ	១០៣
ហេតុទុកស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្ថិកំ	១១៣
ហេតុទុកអាចយគាមិកត្ថិកំ	១២១
ហេតុទុកសេកត្ថិកំ	១៣១
ហេតុទុកបរិតត្ថិកំ	១៤២
ហេតុទុកបរិតាវមណត្ថិកំ	១៥១

អភិធម្មបិដក
បដ្ឋាន ទ្វាទេសមភាគ

សន្លឹកប្រាបមាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

អនុលោមទេកត្ថកប្បដ្ឋាន

ហេតុទេកកុសលត្ថកៈ	១
ហេតុទេកវេទនាត្ថកៈ	២១
ហេតុទេកវិបាកត្ថកៈ	៣៨
ហេតុទេកឧបាទិដ្ឋត្ថកៈ	៥៣
ហេតុទេកសន្តិលិង្គត្ថកៈ	៧០
ហេតុទេកវិត្ថកត្ថកៈ	៨៣
ហេតុទេកបតីត្ថកៈ	៩៤
ហេតុទេកទស្សនត្ថកៈ	១០៣
ហេតុទេកទស្សននបហាតព្វហេតុកត្ថកៈ	១១៣
ហេតុទេកអាចយគាមីត្ថកៈ	១២១
ហេតុទេកសេក្ខត្ថកៈ	១៣១
ហេតុទេកបរិត្ថត្ថកៈ	១៤២
ហេតុទេកបរិត្តារម្មណត្ថកៈ	១៥១

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា	អង្កែ
ហេតុទេកហ៍នត្ថកំ	១៦២
ហេតុទេកម៍ប្លត្ថត្ថកំ	១៧០
ហេតុទេកម៍គ្រាវម្មណត្ថកំ	១៧៧
ហេតុទេកឧប្បនត្ថកំ	១៨៨
ហេតុទេកអត្ថត្ថត្ថកំ	១៩០
ហេតុទេកអត្ថគ្រាវម្មណត្ថកំ	១៩២
ហេតុទេកអជ្ឈត្ថត្ថកំ	២០៣
ហេតុទេកអជ្ឈគ្រាវម្មណត្ថកំ	២១០
ហេតុទេកសនិទេស្សនសប្បដិយត្ថកំ	២១៥
សហេតុកទេកកសលត្ថកំ	២២០
ហេតុសម្បយុត្តទេកកសលត្ថកំ	២៣១
ហេតុសហេតុកទេកកសលត្ថកំ	២៣៧
ហេតុហេតុសម្បយុត្តទេកកសលត្ថកំ	២៤៦
នហេតុសហេតុកទេកកសលត្ថកំ	២៥២
សប្បយុត្តទេកកសលត្ថកំ	២៥៧
សន្តត្ថទេកកសលត្ថកំ	២៦០
សនិទេស្សនទេកកសលត្ថកំ	”

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
ហេតុទេកហ័នត្ថិកៈ	១៦២
ហេតុទេកមិច្ឆត្ថិកៈ	១៧០
ហេតុទេកមគ្គាវមណត្ថិកៈ	១៧៧
ហេតុទេកឧប្បន្នត្ថិកៈ	១៨៨
ហេតុទេកអត្ថត្ថិកៈ	១៩០
ហេតុទេកអត្ថត្ថាវមណត្ថិកៈ	១៩២
ហេតុទេកអជ្ឈត្ថិកៈ	២០៣
ហេតុទេកអជ្ឈត្ថាវមណត្ថិកៈ	២១០
ហេតុទេកសនិទេស្យនសប្បដិយត្ថិកៈ	២១៥
សហេតុកទេកកសលត្ថិកៈ	២២០
ហេតុសម្បយុត្តកទេកកសលត្ថិកៈ	២៣១
ហេតុសហេតុកកសលត្ថិកៈ	២៣៧
ហេតុហេតុសម្បយុត្តកកសលត្ថិកៈ	២៤៦
នហេតុសហេតុកទេកកសលត្ថិកៈ	២៥២
សប្បច្ចយទេកកសលត្ថិកៈ	២៥៧
សង្ខតទេកកសលត្ថិកៈ	២៦០
សនិទេស្យនទេកកសលត្ថិកៈ	”

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា

អង្កេត

អប្បជ័យទុក្ខកុសលត្ថិកំ ២៦៣

រូបីទុក្ខកុសលត្ថិកំ ២៦៦

លោកិយទុក្ខកុសលត្ថិកំ ២៧០

កេនចិវិរោយ្យទុក្ខកុសលត្ថិកំ ២៧៤

អាសវកុសលត្ថិកំ ២៧៦

សាសវទុក្ខកុសលត្ថិកំ ២៧៨

អាសវសម្បយុត្តទុក្ខកុសលត្ថិកំ ២៨១

អាសវសាសវទុក្ខកុសលត្ថិកំ ២៨៤

អាសវអាសវសម្បយុត្តទុក្ខកុសលត្ថិកំ ២៨៧

អាសវវិប្បយុត្តសាសវទុក្ខកុសលត្ថិកំ ២៨៩

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

អប្បដ័យទុកកុសលត្ថិកៈ	២៦៣
រូបីទុកកុសលត្ថិកៈ	២៦៦
រលាភិយទុកកុសលត្ថិកៈ	២៦៦
កេនចរិញ្ញាយទុកកុសលត្ថិកៈ	២៦៦
អាសវទុកកុសលត្ថិកៈ	២៦៦
សាសវទុកកុសលត្ថិកៈ	២៦៨
អាសវសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ	២៧១
អាសវសាសវទុកកុសលត្ថិកៈ	២៨៤
អាសវអាសវសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ	២៨៧
អាសវវិប្បយុត្តសាសវទុកកុសលត្ថិកៈ	២៨៩

វិវិទាវិវិទុបត្តិ

វិវិទុបាហោ	អវិវិទុបាហោ	អង្កេត	រដ្ឋលេខាយំ
វេទនាយ-	វេទនាយ-	២២	៣
កុសលភ្នំកេ	កុសលភ្នំកេ	៧៧	៤
ហេតុទុកសេចក្តីក្តី:	ហេតុទុកសេចក្តីក្តី	១៣៧	១
បច្ចនីយម្ប	បច្ចនីយម្ប	១៦៧	១៥
អានសវន	អានសវន	២០៦	៣
បច្ចយា	បច្ចយា	២១៣	១១
កាតញ្ច ។	កាតញ្ច	២១៥	១៦
បបាជានត	បបាជានត	២១៧	៧
អនិទស្សអប្បដិយា	អនិទស្សអប្បដិយា	„	១៤
កុសល្យ	កុសល្យ	២២១	១៦
យា	ច្ចយា	២២៧	៧
មគ្គ	មគ្គ	២៣០	២
អកុសលញ្ច	អកុសលំ	២៤២	៨
បញ្ញាវរោច	បញ្ញាវរោច	២៥៣	៨
អព្យក-	អព្យក-	„	១៤
០១៨៧	១០៨៧	២៦១	៦
អកុសលស្ស	អកុសលស្ស ធម្មស្ស	២៨៦	៧

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
មានដល់	បានដល់	៥	១១
មិនមែនជា	ជា	១០៦	១២
អាស្រ័យ	អាស្រ័យ	១០៧	៧
គប្បីដល់	គប្បីដល់	១១២	១៧
សន្សំ	សន្សំ	១២៧	១៥
ឈានប្បច្ច័យ	នឈានប្បច្ច័យ	១៣៧	១២
អនុលោម	អនុលោម	១៦៧	១៧
ព្រោះការម្នាប្បច្ច័យ	ព្រោះនការម្នាប្បច្ច័យ	១៧៦	១៧
ធិបតី	ធិបតី	១៧៨	១២
គប្បីរាប់	គប្បីរាប់	១៧៧	១១
អនុលោម	អនុលោម	២០៦	១៦
មិនជាហេតុ	មិនមែនជាហេតុ	២១០	៧
ជាតហិទ្ធារម្នា	ជាតហិទ្ធារម្នា	២១២	១៥
ជាហិទ្ធារម្នា	ជាតហិទ្ធារម្នា	២១៣	១៧
អពាមពាប្បញ្ញាប្បញ្ញ	អពាមពាប្បញ្ញាប្បញ្ញ	២១៥	៦
សប្បដិយៈ	សប្បដិយៈ	២១៦	៣

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
បច្ច័យ	បច្ច័យ	២១៦	៧
ភិរិយាព្យាក្រឹត	ភិរិយាព្យាក្រឹត	"	២០
១២១	២២១	២២១	លេខទំព័រ
កុលសធម៌	កុសលធម៌	"	១៧
ពិស្តារចុះផង ។	ពិស្តារផងចុះ ។	២២៥	១០
នូវអព្យាក្រឹតធម៌	នូវអព្យាក្រឹតធម៌	២២៧	១២
អហេតុកៈផង	ជាអហេតុកៈផង	"	១៣
ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ	ក្នុងនការមូលប្បច្ច័យ	២៣២	៧
កុលសធម៌	កុសលធម៌	២៤៦	៧
ដោយហេតុ	ដោយហេតុ	"	១២
នហេតុហេតុកុទុក	នហេតុសហេតុកុទុក	២៥៦	២០
អព្យា	អព្យា-	២៨៣	៧
ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ	ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ	២៨៧	៧
ទាំងមិនមានជាអាសវៈ	ទាំងមិនមានអាសវៈ	២៨៧	១៥

**សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកមាងក្រោមនេះ ៖**

Printing costs were kindly met by the follwing organizations

Reiyukai President, Tsugunari Kubo
1-7-8 Azabudai Minato-ku, Tokyo Japan

この本は次の方によって復刻されました。

霊友会 理事長 久保継成
東京都港区麻布台1-7-8

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ

ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL.105

“ABHIDHAMMA PITAKA”

Published by the Buddhist Institute, phnom Penh

Reproduced with the kind cooperation of the

TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE

First edition 1994

printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ（南伝大蔵経）全110巻・アビダルマピタカ第105巻

発行：ブノンベン仏教研究所

復刻救援：カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

発行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社

製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

